

KOROŠKI

svžinar

GLASILO MEŽIŠKE DOLINE

Leto XX

Ravne na Koroškem, 27. avgusta 1970

Št. 3

1620

1970

Mednarodna priznanja ravenskemu jeklu

350 let železarstva v Mežiški dolini

Ko je v začetku letošnjega leta obstala stara valjarna, so z njo vred dejansko prenehale obstajati stare ravenske fužine ter se umaknile moderni jeklarni, ki je domala že dokončno postavljena. Naključje je hotelo, da se je to zgodilo prav leta 1970, torej 350 let zatem, ko se je fužinarstvo v Črni uradno začelo, medtem ko je obrtno kovaštvo, žebjarstvo in žičarstvo v srednjeveškem Guštanju seveda še nekaj sto let starejše.

Omemba noriškega železa v perspektivah železarne Ravne nikakor ni cenen reklamni trik, prav tako ne letnica 1620 pod stiliziranim repačem, samo zgodovinsko pojasnilo je potrebno za razumevanje teh starih sorodstvenih vezi.

Kemijske analize prastarega hallstatskega orodja in orožja kažejo, da je bilo skovano tudi iz železa, nakopanega v koroških rudnikih — v istih, ki so pozneje po vrsti dajali rudo Keltom in Rimljanom za slavno noriško železo, pred 350 leti pa tudi fužinam v Mežiški dolini. Prva zveza je s tem dokazana.

Pred 350 leti je imela Mežiška dolina enake pogoje za razvoj fužinarstva kot vsa Koroška, v kateri je takrat ta obrt cvetela: dosti gozdov, ki so dajali oglje za gorivo, potoke z močnim padcem, da so lahko gnali težka kolesa vodnih kladiv — repačev, pridne ljudi in domnevno bogata najdišča železove rude. Rude je moralo biti v okolici Črne ravno dovolj, da je zbudila tek rudarskega špekulanta in fužinarja Melhiora Puca ml. iz Laboške doline, da je prodal svojo tamkajšnjo posest in se naselil v Črni, kamor je l. 1620 dal prenesti tudi svojo koncesijo za dve talilni peči.

29. aprila 1624 je Puc prodal črnske fužine grofu Hansu Ludviku Thurnu. Kolikor ni bilo v Črni dovolj rude, je Thurnom ni bilo težko dovažati v našo dolino iz svojih topilnic v Olsi, iz Hefta in Mosinza še v prejšnjem stoletju.

Posel je Thurnom uspeval, saj so l. 1775 močno povečali fužine v Mušeniku, razvijali fužine v Mežici (šest jih je stalo po vrsti ob Šumcu) ter od barona Schlangerberga kupili l. 1807 še ravenske.

Ker je tok Meže pri Ravnah miren, se ravensko železarstvo vse do časa, ko je para nadomestila vodni pogon, ni moglo prav povzpeti nad raven ročnih obrtnih delavnic, para in premog pa sta naglo po-

spešila razvoj. Thurnove fužine v Črni, Mežici in na Ravnah, združene v eno podjetje, so l. 1865 že šteli med najpomembnejša železarska podjetja na Koroškem.

Čeprav poročila iz 90. let prejšnjega stoletja črnskih fužin ne omenjajo več in so se mežiške ohranile le do leta 1916, so ravenske — nekaj desetletij sicer v senci prevajške železarne — preživele dobe gospodarskih kriz in pred prvo svetovno vojso dosegle višek.

Prevajška železarna ima v koroškem železarstvu docela svojo zgodovino in usodo. Rodila se je iz računov in račun jo je prečrtal.

Na Prevaljah ni bilo nikoli nič majhnega, obrtniškega ali rokodelsko romantičnega. 19. stol. je bilo stoletje industrializacije. Kjer so bili pogoji dani, so začeli na veliko.

1818 so na Lešah odkrili premog. Raziskave so pokazale, da znašajo zaloge 2,8 milijona ton. Povsod na Koroškem je bilo takrat za premog hudo. Bližina Leš je torej odločila, da so Angleži Rosthorni med l. 1830 in 1835 postavili na Prevaljah železarno.

L. 1838 so začele Prevalje proizvajati železniške tirnice, l. 1855 so jih proizvedle 190.000 centov. Po vsej Avstro-Ogrski so gradili železnice iz teh tirnic.

Ves čas je neugodna lega povzročala Prevaljam velike transportne stroške: rudo so vozili 100 km, koks 300 in 600 km daleč. V dobi konjunktore so bile težave še manj opazne, blažila pa jih je tudi nenehna novatorska zagnanost. Na Prevaljah so namreč odkrili možnost uporabe rjavega leškega premoga pri pudljanju in valjanju, izumili topilno peč na plin, ki so jo kurili z žagovino, v plavžu so eno tretjino koka nadomestili z rjavim premogom itn.

V dobi gospodarske krize so Prevalje najprej pristopile k hüttenberški železarski družbi, l. 1881 pa k Alpinki. Tudi preureditev naprav Prevalj ni trajno usposobila za vse hujši konkurenčni boj med železarnami v Avstriji, ki so se spet bile za obstanek z inozemskimi železarnami.

Štajerska Eisenerz in Donawitz sta prevagala nad koroškim železarstvom. L. 1896 je ugasnil prevajški plavž, l. 1899 so ustavili še druge obrate. Od delavcev, katerih število se je prej gibalo med 480 in 830, jih je konec dočakalo 300. Z družinami

vred je torej nad 1500 ljudi ostalo brez kruha.

Ravne so krizo preživele. Sicer res za ceno Črne in pozneje Mežice, tudi za ceno odpuščenih delavcev, toda katastrofa jim je bila prihranjena in obstale niso nikoli. Res pa so imele tudi bistveno drugačen proizvodni program kot Prevalje.

Na mednarodnih razstavah je Thurnovo jeklo že od začetka 19. stol. naprej prejelo medalje za svojo kvaliteto. Ravenska jeklarna je prebrodila krizo predvsem zaradi izdelave kvalitetnih jekel, pravčasno pa so jo tudi modernizirali. Imela je širok proizvodni program. Prodajala je na domačem trgu in v tujini, predvsem pa se ni pridružila nobeni družbi. To je bila takrat velika prednost.

Konec prve svetovne vojske bi bilo treba ravensko jeklarno ponovno modernizirati, vendar Thurn za to ni imel denarja in l. 1927 je tovarno prevzela delniška družba. Dejanski lastnik je postala Böhlerjeva družba.

Proizvodni program zadnje leto pred drugo svetovno vojso kaže razne osi, opušče in tulce, konjske podkve, vzmeti za vozove in avtomobile ter vagonске vzmeti, valjano jeklo, krogle in kovano jeklo, jekleno litino, lito in valjano železo ter pudlano jeklo. Proizvodnja je znašala letno okoli 22.000 ton pri okoli 400 zaposlenih delavcih.

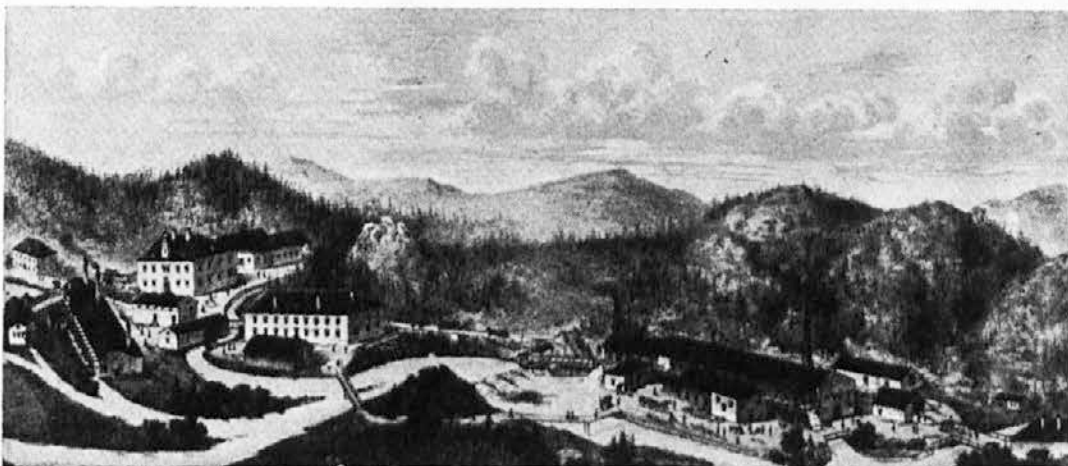
Po osvoboditvi pa se je začel za železarno Ravne vzpon: razširili so proizvodne zmogljivosti, in sicer najprej topilnico, jeklovarno, kovačnico in mehansko obdelovalnico.

Od l. 1950 do 1969 je železarna pri proizvodnji jekla napredovala 10,5-krat, pri skupni proizvodnji 8,3-krat, pri blagovni proizvodnji za 8,2-krat in pri realizaciji za 11,5-krat. Število zaposlenih se je dvignilo na okoli 3500.

Drugo obdobje rasti je bilo zaključeno l. 1964 z novimi topilniškimi napravami, z zgrajeno srednjo progo nove valjarne, jeklovlekom in vzmetarno, s povečano kovačnico in dodatnimi energetskimi napravami. Dosežen pa je bil tudi kvaliteten premik. L. 1950 je proizvajala železarna le 12,5 odst. kvalitetnega surovega jekla in 11,5 odst. plemenitega, leta 1969 pa 45 odst. kvalitetnih in 54,5 odst. plemenitih jekel.

Že l. 1951 je železarna opustila proizvodnjo osi za kmečke vozove, l. 1952 proizvodnjo podkev, kasneje pa še proizvodnjo betonskega železa in krogel. Namesto njih je začela proizvajati stroje in orodja za rudarstvo, metalurgijo in strojegradnjo ter druge mehansko obdelane izdelke. Z izborom blizu 200 raznih orodnih, konstrukcijskih in specialnih jekel je železarna Ravne največji jugoslovanski proizvajalec žlahtnih vrst jekel. Tržišču daje okrog 40 odst. kovanega jekla, 90 odst. industrijskih nožev in 80 odst. pnevmatskih strojev in orodja ter blizu 40 odst. vseh, v državi izdelanih vzmeti.

Železarna Ravne je s svojimi izdelki vreden člen jugoslovanskega industrijskega potenciala in zaradi tega poznana skoraj v vseh podjetjih v državi. Kupce oskrbuje z valjanim in kovanim paličastim jeklom, prosto kovanimi odkovki, jekleno litino, listnatimi, spiralnimi in torzijskimi

V Črni se je začelo fužinarstvo naše doline

vzmetni ter s širokim programom mehansko obdelanih izdelkov od strojev, orodij do sestavnih delov. V tej skupini so metalurška orodja — kovani in uliti valji, trni, recipienti in druga orodja. Skoraj celotna domača potreba po krožnih žagah s segmenti je pokrita z ravenko proizvodnjo. Izdelki z Raven so postali pojem v ladjedelništvu, avtomobilski in motorni industriji, proizvodnji strojev, elektroindustriji, gradbeništvu in prometu. Ravne niso samo važen oskrbovalec domače industrije, temveč tudi pomemben izvoznik. Pridobile so vrsto kupcev v vzhodno in zahodnoevropskih državah, največji odjemalec pa je Zvezna republika Nemčija. Na zunanjih tržiščih se je železarna zlasti uveljavila v času z gospodarsko reformo uvedene liberalizacije zunanjetrgovinskega poslovanja.

15. septembra se je delovna skupnost Železarn Ravne na referendumu skupaj z železarnama Jesenice in Štore odločila za vstop v Združeno podjetje slovenske železarn, da bi v okviru tega podjetja rasla in uspevala naprej.

Ni pa v času po osvoboditvi rasla samo železarna, ampak z njo vred tudi kraj in standard delavcev. Na Ravnah je bilo zgrajenih 800 stanovanj, dom železarjev, trgovski dom, dom telesne kulture, gimnazija, nova osnovna šola, znaten pa je tudi delež železarn pri ureditvi študijske knjižnice in muzeja.

Tako se ob 350-letnem jubileju železarstva v Mežiški dolini lahko ravenski železarji ponosno ozrejo na to, kar so doslej ustvarili, mirno pa lahko gledajo tudi v prihodnost, ki obeta nadaljnjo rast in uspehe.

Marjan Kolar

Poslovanje gospodarskih organizacij občine Ravne v petih mesecih 1970

Zbrani podatki se nanašajo na poslovanje gospodarstva v petih mesecih 1970. leta. Ker so se zbirali podatki izven običajnega obračunskega obdobja, so bolj ali manj okvirni; dokončni rezultati bodo znani šele s periodičnimi obračuni. Da bi premostili čas skupščinskih počitnic in se predhodno seznanili s tem, kaj lahko pričakujemo s polletnimi obračuni, so v naslednjem sestavku na kratko prikazane poslovne situacije v posameznih organizacijah in poslovnih enotah v občini.

Bistvenih sprememb oziroma presenečenj tudi s periodičnimi obračuni ne pričakujemo več.

ŽELEZARNA RAVNE

Rezultate poslovanja po preteku petih mesecev ocenjujejo v podjetju za bolj ali manj ugodne. Menijo pa, da so v konjunkturi zaprli vrata boljšim uspehom, s tem ko imajo presežene tehnološke kapacitete. To izvira še iz obdobja, ko so bili zadovoljni z vsakim naročilom, ki so ga sprejeli. Letos bi lahko naročila izbirali.

To se odraža tudi na povprečni prodajni ceni, ki je bila

I—V/1969 = 4368,00 din/tono

I—V/1970 = 4163,00 din/tono

Prodanih je bilo za 164.514.333 din proizvodov oziroma za 18,6% več kot lani v tem času, blagovna proizvodnja pa je bila večja za 24,5%. Tudi izvoz je bil večji (za 108%). V 5 mesecih so izpolnili že 60% letnega plana. Rekordni mesec je bil januar. Zaradi daljšega izpada proizvodnje v valjarni so se namreč dobavni roki prenesli iz decembra 1969 v leto 1970.

Kolikor je izvoz ugodnejši zaradi takojšnjih plačil, dosegajo večje cene kot na domačem trgu. Obračuni so pokazali, da imajo z njim izgubo. Ker je to problem v vseh slovenskih železarnah, je centralni delavski svet na enem izmed zadnjih zasedanj sprejel sklep, da se izvoz omeji in poveča prodaja na domačem trgu, kjer je povpraševanje dovolj veliko in cene ugodnejše. Novih izvoznih naročil ne sprejemajo več in kolikor je mogoče, krčijo že obstoječe.

Poseben problem letos predstavlja repromaterial. Cene ferolegur, zlasti uvoženih, pa tudi staremu železu nenormalno naraščajo. Povečale so se za več kot 100%. Poleg tega pa so še težave z dobavo (dolgi dobavni roki, težave z uvoznimi krediti, predplačila itd.). Domači dobavitelji so v glavnem dobavili polletne pogodbene količine, zaostaja pa uvoz.

Konec maja so npr. zaloge starega železa dosegle tisto mejo, ko je resno ogrožena proizvodnja jekel.

Po drugi strani pa železarna svojih prodajnih cen ne more spreminjati. Zadnje spremembe so bile v drugi polovici 1969. leta, in sicer so se povečale cene proizvodov črne metalurgije za 5 oziroma 3% (8,15%), kar pa še daleč ni moglo kriti izrednega povišanja cen materiala v zadnjih mesecih.

Glede na takšne razmere je posebna komisija v združenju jugoslovanskih železarn pripravila predlog za spremembo sistema cen jekel, ki bi bile odvisne od gibanja cen ferolegur. Predlog je bil posredovan zveznemu zavodu za cene. V maju je zavod odobril drsno skalo za cene plemenitih jekel, ki so zdaj odvisne od količin vsebnosti posameznih legur. Ukrep je seveda naletel na negodovanje kupcev, vendar daje možnost proizvajalcem jekel za normalnejše poslovanje.

Po grobi oceni so po 5 mesecih poslovanja ustvarili milijardo ostanka dohodka. Tudi osebni dohodki so se povečali. Lani je bilo poprečje na zaposlenega 1125,00 din, letos 1280,00 din. Poprečje je najvišje v gospodarstvu in nad občinskim poprečjem.

Likvidnost podjetja se je v primerjavi s stanjem v začetku leta delno izboljšala. Do konca maja so se terjatve znižale od 12,3 milijarde S din na 9,9 milijarde S din (trimesečna realizacija). Vedno več terjatev poravnajo s kompenzacijami — rednimi in multilateralnimi (organizirali gospodarska banka Zagreb in INA), vse manj pa je inkaso plačil.

Obveznosti do dobaviteljev so bile vedno nižje kot terjatve (maja: 1,9 milijarde S din);

zmanjšale so se pa predvsem na račun sprejetih kreditov. Zaradi posebnih razmer so se povečale le zaloge, in sicer materiala (odraz velikega porasta cen surovin v I. kvartalu in visokovrednih materialov za izdelavo stiskalnice). Vsekakor pa je znižanje kupcev še vedno vodnja stiskalnic z dolgim ciklusom proizvodnje. Vsekakor pa je znižanje kupcev še vedno premajhno.

Zaradi rekonstrukcije ima železarna zelo velike kreditne obveznosti. Polletna obveznost do KBH znaša 550 milijonov S din.

V letu 1971 začno teči še anuitete Jugoslovanske investicijske banke.

RUDNIKI SVINCA IN TOPILNICA MEŽICA

Letos so izkopali nekaj manj rude kot v lanskem petih mesecih. Jamska proizvodnja je bila slabša v prvih dveh mesecih, ker so odkopavali rudo slabše kvalitete. Že v marcu pa je ugodno vplivalo poglobljanje jamskega revirja Graben, kjer so odprli nove odkope s kvaliteto Pb in Zn rudo. Stabilizacija proizvodnje v zadnjih mesecih obeta, da bo do konca leta plan izpolnjen.

Dejansko se je vsebnost rude iz meseca v mesec izboljševala; maja je bilo v rudi 2,15% Zn in 3% Pb (januarja 2% Zn in 2,04% Pb).

V jamah še vedno primanjkuje ljudi. Da bi premostili primanjkljaj, prilagajajo strukturo del razpoložljivi delovni sili in z večjo uporabo mehanizacije.

V izbiralnici končujejo razne tehnološke izboljšave (razširitev flotacije, gravitacijsko separacijo, avtomatično vzdrževalno napravo za ugotavljanje vsebnosti rude). Računajo, da bodo s temi ukrepi izboljšali delo in rezultate.

Topilniška proizvodnja je količinsko in vrednostno nad planom, vendar so imeli velike probleme zaradi pomanjkanja koksa in svinčnih surovin za nadaljnjo predelavo. Lastne surovine predelajo le od 35—40%.

Proizvodnja koksa v Jugoslaviji ne krije potreb črne in barvne metalurgije. Tudi uvoz je onemogočen zaradi splošnega pomanjkanja koksa na evropskem trgu. Zaradi pomanjkanja koksa v februarju na primer ni obratovala visoka peč 9 delovnih dni. Tako je bilo približno izpada proizvodnje 500 ton surovega svinca. Iz enakega razloga je tudi v marcu izpadlo okrog 400 ton surovega svinca. Poleg tega maja zaradi defekta na električnih vodih rafinacija več dni ni delala in cenijo, da je s tem izpadlo 700 ton prodajnega svinca.

Vrednostno je bila proizvodnja manjša za 4% v primerjavi z lanskim obdobjem, petmesečni plan pa je bil presežen. Elektrostrojnimi obratom (izdelava separacijskih strojev) se je trg odprl in so v letošnjem letu polno zasedeni. Oddani so že celo za prihodnje leto.

V akumulatorski industriji je proizvodnja ugodno potekala. V obratu Vesna je bilo ozko grlo vlivanje mrežic. Konec februarja so to odpravili in bodo do konca leta izpad nadoknadili. Livarna mrežic je zdaj v obratu Žerjav. Obrata Žerjav in Vesna si delita delo. Dnevno transportirajo iz Žerjava mrežice in

Iz majhnih fužin ob Meži je zrasla moderna železarna

prah v Vesno, kjer potem finalizirajo in odpremijo izdelke.

V lanskem letu je bila prodaja akumulatorjev zaradi močne konkurence otežkočena, letos poteka v redu in je rentabilna. Proizvajalci so štirje: Munja, Trepča, Brčko in Rudniki. Letos sta Munja in Brčko povečala cene akumulatorjem, Rudniki imajo še cene iz leta 1965.

Podjetje je močno usmerjeno v izvoz. V letu 1969 je izvoz predstavljal 51% celotne vrednosti prodaje (brez investicij in drugih del za lasten račun). Zaradi takojšnjih plačil in višjih cen je izvoz za njih zanimiv.

Ze v začetku lanskega leta so se začele cene svinca na londonski borzi dvigati in so do konca leta rastle. Letos je bila najvišja cena marca (140 Lstg/dolgo tono), maja pa je dosegla najnižjo kotacijo v letošnjem letu, in sicer 126 Lstg/dolgo tono. Poznavalci tržnih razmer napovedujejo, da se bo cena stabilizirala okrog 130 Lstg.

Izvozili so letos za 1.801.459,84 \$ proizvodov in s tem presegli tako lanski izvoz (za 16,8%) kot tudi plan (51,5% letnega plana). Povpraševanje na evropskem trgu je izredno živahno. Cene na domačem trgu še zdaleč ne dosegajo svetovnih cen. Vsi ti momenti so vplivali na dosežene poslovne rezultate. Sicer v podjetju zagotavljajo, da ni bistvenih odstopanj od predvidevanj, kolikor so, so rezultat višjih cen in količin. Obračun dohodka je vsekar pozitiven.

Poprečni osebni dohodki so se letos sicer povečali (1133,00 din na zaposlenega), vendar so še vedno pod občinskimi poprečjem. Kakor ugotavljajo, ravno zaradi nizkih osebnih dohodkov odpoveduje delovno razmerje tehnični in vodilni kader z visoko šolsko izobrazbo. Ne zaostajajo niti polkvalificirani in nekvalificirani, ki bi jih nujno rabili za težka jamska dela.

Spor z Munjo še ni rešen. Zadeva je pred zveznim gospodarskim sodiščem. Taka situacija zahteva od Rudnikov vedno večje angažiranje kreditov za začasna obratna sredstva. Stanje plačanih računov je tudi kritično, večajo se obveznosti in nastopajo težave z odplačili zapadlih anuitet.

TOVARNA REZALNEGA ORODJA PREVALJE

je imela letos večjo proizvodnjo kot v lanskem petih mesecih. Po vrednosti je bila za več kot polovico večja, količinsko pa se je najbolj povečala proizvodnja orodja (128,7%), medtem ko je bilo pil izdelanih le malenkost več (3%). Konkurenti, ki se je začela že konec leta 1968, traja še vedno tako na domačem kot tujem trgu. Letos so v petih mesecih dosegli 66% celotne lanske prodaje. Računajo, da bo znašal dobiček s stanjem 31. maja 1970 136,5 milijonov S din, lani v tem času 58,5 milijonov S din.

Ukrepi, ki so vplivali na poslovanje, pa so bili:

1. Zvišanje cen pilarskim izdelkom za poprečno 10%. Decembra 1969 so se proizvajalci pil sporazumeli o enotnih cenah pil in drugih prodajnih pogojih na domačem tržišču. Ta sporazum naj bi prinesel potreben red pri prodaji pil. Konkurenčna podjetja so namreč nudila vse mogoče ugodnosti kupcem: višje rabate, kot so bili dogovorjeni, dolge plačilne roke, tudi višje kasaskonte, kot so bili domnjeni, konsignacijske prodaje itd.

2. Februarja so pričeli s proizvodnjo krožnih žag v kooperaciji z nemško firmo LEUCA. Proizvodnja se uvaža po fazah. Zdaj so v prvi fazi in le obdelujejo surovce, ki jih dobijo od kooperanta. V naslednji fazi pa bi izdelali vse doma.

3. Postopno opuščajo proizvodnjo orodja za obdelavo kovin. Menijo, da za njih proizvodnja tega orodja ni več tako zanimiva, kot pa izdelava lesnega orodja. Perspektivo vidijo v razvoju lesne predelovalne industrije. Dosedaj je bil v Jugoslaviji en sam proizvajalec (Kordun, Karlovac), ki ni zmozel slediti s proizvodnjo potrebam lesno predelovalne industrije. Po kvaliteti se njihovo orodje lahko primerja z inozemskim, je cenejše in bližje potrošnikom.

4. Aktiviranje notranjih rezerv, to je boljše izkoriščanje koledarskega fonda, izboljševanje

delovne discipline, boljše izkoriščanje strojnega parka, pravilna izbira naročil itd.

5. Krepitev tehnične službe v komerciali, ki ima nalogo, da daje kupcem strokovne napotke bodisi v podjetju ali z občasnimi obiski večjih lesno predelovalnih podjetij, ki uvajajo nova orodja. V podjetju so že tudi organizirali seminarje za brusilce in orodjarje poslovnih partnerjev.

Izvozili so za 11.669 \$ (lani 6753 \$) izdelkov, predvsem pil. Prižadevajo si, da prodrejo na svetovno tržišče z lesnim orodjem in žagami. Trenutno pripravljajo izvozne posle za izvoz orodja za obdelavo lesa v CSSR, DDR, ZDA in Romunijo. Izvoz bi bil še dosti večji, če bi imeli potrebne surovine — jeklo. Ker ga doma ne morejo dobiti, so vezani na uvoz, kjer pa so 10-mesečni dobavni roki.

Konkurenca na svetovnem tržišču je močna. Da bi prodrli, izvažajo po svetovnem ceniku, kar pomeni tudi 40% rabata. Za izvoz so zainteresirani, ker pač rabijo devizna sredstva za uvoz surovin. Če bodo pogajanja s prej naštetimi državami uspela, bodo dosegli rekorden izvoz.

Stanje plačanih računov je kritično. Terjave so se od začetka leta povečale za 30% in predstavljajo skoraj trimesečno realizacijo. Nasprotno pa so se obveznosti zmanjšale; tudi zaloge se ne povečujejo.

Podjetje ima zelo dotrajan strojni park, v obratu pilarna je iztrošenost približno 70%. Polovica strojev je še iz časov, ko je začela tovarna delovati. Zavedajo se nujnosti čimprejše modernizacije strojnega parka. Da bi povečali sposobnost podjetja, so že v prejšnjih letih povečali stopnjo amortizacije od vseh strojnih naprav in instalacij nad predpisano. V letu 1969 pa so stopnjo povečali pri vseh skupinah.

Ze v letošnjem letu predvidevajo gradnjo novega poslopja za mehanično obdelovalnico, ker je dosedanje pretesno, in delno modernizacijo strojnega parka.

TOVARNA LESOVINE IN LEPENKE PREVALJE

Poslovni rezultati podjetja so v letošnjem letu ugodnejši. Ze samo primerjava realizacije za enaka obdobja kaže, da je prišlo do bistvenih sprememb. Fizično je bila letos realizacija večja za 52,5%, vrednostno za 103,6%. Vzroki, ki so vplivali na tako poslovanje, so bili v glavnem naslednji:

1. Povečanje obsega proizvodnje. Lani so imeli planirano mesečno 350 ton bele lepenke, dosegli so poprečno 271 ton. Do izpada je prišlo zaradi pogostih okvar na strojnih napravah in pomanjkanja lesa. Do konca polletja 1969 je iz teh razlogov izpadlo 508 ton lepenke.

Letos je zaradi popravil (menjave valja, klobučevine) avtomatski stroj stal mesec dni. To je pomenilo dnevno 9 ton manj proizvodnje. Kljub temu je bil plan prekoračen (mesečno planirano 375 ton, doseženo poprečno 410 ton).

2. Korigiranje prodajnih cen. Vse do avgusta 1969 je podjetje prodajalo po cenah, veljavnih še iz leta 1965. Glede na to, da v tem obdobju cene materialov niso mirovale in tudi proizvodnja po rekonstrukciji ni potekala po predvidevanjih, je bila poprečna prodajna cena (1,60 din/kg lepenke) pod poprečno lastno ceno (1,65 din/kg). V kratkem razdobju (od avgusta 1969 do maja 1970) pa se je prodajna cena kar trikrat spremenila. Od zadnje spremembe 15. maja 1970 dalje znaša 2,50 din/kg (dosežena lastna cena 1,94 din).

3. Povečanje povpraševanja po beli lepenki. Sicer se je trg odprl že v zadnjih mesecih 1969, vendar se konkurenca nadaljuje tudi v letošnjem letu. Prejšnje čase so imeli na zalogi po celomesečno proizvodnjo, letos poprečno tridnevno.

4. Povečanje prodaje na domačem tržišču, kjer dosegajo ugodnejše cene. Izvozili bodo manj, kot je bilo planirano. Zaradi višjih cen in povečanja retencijske kvote jim ni potrebno izvoziti toliko, da bi dobili potrebna devizna sredstva za odplačilo deviznega kredita.

5. Neugodno na poslovni uspeh je vplivalo povečanje cen za osnovno surovino — les. Strošek je v celotnih poslovnih stroških ude-

ležen s 30%. Do avgusta 1969 je znašala poprečna cena za kubični meter 164,70 din, dalje pa 200,00 din. V letošnjem letu pa je bila poprečna nabavna cena 234,63 din (17% povečanje).

Ker je brusnega lesa primanjkovalo in da ne bi proizvodnja trpela, so nabavljali pač les (očiščen les, droge, hlode) po višjih cenah.

Po internih izračunih ugotavljajo, da so v 5 mesecih ustvarili 37 milijonov S din dobička. V ilustracijo še podatek: v polletju 1969 31 milijonov S din izgube.

V podjetju tudi zatrjujejo, da letos ne bo problemov z odplačili anuitet, ker so sredstva amortizacije dovolj velika; problem bodo likvidna sredstva.

LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE SLOVENJ GRADEC

— obrata Prevalje in Mušenik

Podobno kot v lanskem letu je tudi v letošnjem prvih petih mesecih dobava hlodovine od GG pod planirano. Zaradi dolge zime je bilo spravilo lesa otežkočeno. Pričakujejo pa, da bodo dobili planirano količino do konca leta.

Fizični obseg proizvodnje (v pogojnih kubičnih metrih) je v prvih petih mesecih letos znašal 15.517 m³, kar je za 16,6% nižje od petmesečne planirane količine za leto 1970 in za 2,3% nižje od dosežene v prvih petih mesecih leta 1969.

Zaradi nedosežene planske dobave hlodovine so bile kapacitete neizkoriščene. Delavci so v tem času izkoristili delno dopust (polovico svojega dopusta) delno pa so dobili za čas, ko niso delali, 60% osebne dohodka. Te so prešli za 2016 ur, oziroma za 252 delovnih dni.

Realizacija se je kljub nižji količinski proizvodnji povečala v primerjavi s petimi meseci 1969 od 5.595.456 na 6.384.600 din. Indeks povečanja je 114,1.

Število zaposlenih, izračunano na podlagi plačanih ur, se je zmanjšalo za enega (od 134 v petih mesecih 1969 na 133 v petih mesecih 1970). Osebnih dohodki pa so se povečali za 7,6% od 1043,59 din v prvih petih mesecih 1969 na 1123,30 din v istem obdobju letos.

Investicijska dejavnost: v srednjeročnem programu za leta od 1970—1975 predvidevajo v letih 1970, 1971 in 1972 rekonstrukcijo mizarne na Prevaljah. Točen investicijski program za ta dela bo izgotovljen in sprejet do konca junija 1970. Na njegovi podlagi nameravajo izvršiti rekonstrukcijo mizarne v dveh letih in ne v treh, kot je bilo prvotno sklenjeno. Fizični obseg proizvodnje se ne bo bistveno spremenil od planiranega. Rekonstrukcija bi bila izvršena do konca leta 1971. V letu 1970 nameravajo vložiti 70% predvidenih investicijskih sredstev za ta namen.

KMETIJSKA ZADRUGA PREVALJE

Zaradi specifičnega proizvodnega procesa je med letom težko govoriti o uspehu ali neuspehu poslovanja v kmetijstvu. Uspešnost lahko ugotavljamo šele po spravilu pridelkov. Dejstvo pa je, da zadruga izkazuje že vrsto let izgubo ravno v kmetijskem obratu (proizvodnja mleka).

Ker v podjetju nimajo na razpolago obračuna za pet mesecev, bomo izjemoma uporabili podatke za I. trimesečje. Obračun konec marca izkazuje 75.830,00 din izgube (lani v tem času 165.792,00 din). Čeprav podatkov za naslednja dva meseca nimajo, menijo, da se stanje do konca maja ni še bolj poslabšalo.

Izgubo beležita kmetijski obrat in mesarija, Sicer ima letos tudi uprava del nekritih stroškov (38.498,00 din), vendar je prišlo do tega zaradi sprememb delitve stroškov uprave po obratih. Lani so po ključu razdelili vse stroške na enote, letos le določen procent.

Gozdarski in trgovski obrat izkazuje ugoden finančni rezultat. Glede na to, da se v mesecu maju začne sezona pašne, računajo, da se bo v juniju situacija nekoliko izboljšala (odpadejo stroški krmjenja). Cena npr. za 1 kg silaže je 0,18 din, 1 kg sena 0,44 din, 1 kg pašne 0,06 din.

Lastna cena mleka se s tem zmanjša.

Zadruga je sprejela dolgoročni sanacijski program že v začetku leta 1969. Predvideni ukrepi so se nanašali predvsem na živinorejsko proizvodnjo. V skladu s programom so že v lanskem letu zmanjšali stalež živine od 211 na 160 glav živine, vendar se je mlečnost povečala.

Izločitev krav s slabo mlečnostjo je že v letu 1969 zmanjšala izgubo pri proizvodnji mleka. Izguba pri mleku je znašala v letu 1968 565.148,00 din, leta 1969 441.934,00 din, leta 1970 232.603,00 din.

V sanacijskem programu je za leto 1970 predvideno:

1. Pocenitev proizvodnje krme. V ta namen so letos že kupili dve samonakladalni prikolici, ki bosta omogočili hitrejšo spravilo krme, tudi boljšo kvaliteto, zmanjšale potrebo po sezonski delovni sili, boljše izkoriščanje silosov, čredinskih pašnikov itd. Vse to bi zmanjšalo stroške na enoto proizvoda, tako da bi bila v letu 1970 tudi finančno proizvodnja krme pozitivna.

2. Povečanje osnovne črede. Z zmanjšanjem staleža živine se je povečala neizkoriščenost hlevskih kapacitet (optimum 290 glav živine), silosov in mehanizacije.

Da bi delno napolnili vrzel, ki je s tem nastala ter hkrati izboljšali in pocenili proizvodnjo mleka, bodo v prihodnjem mesecu iz uvoza kupili 35 plemenskih krav. V ta namen jim je že upravni odbor sklada skupnih rezerv občine odobril sredstva v višini 40 % potrebnega zneska.

S to nabavo bi do konca leta dosegli stalež 195 krav. V letu 1971 pa nameravajo do kraja napolniti vsa stojišča.

Drugi obrat, ki je imel izgubo, je bil mesarski obrat. Čeprav fiksnih podatkov še ni na razpolago, v podjetju zatrjujejo, da bo izguba v tem obratu krita že junija. Sredi aprila so se namreč povečale in poenotile odkupne cene mesa v vsej državi. Določili so se tudi količniki za prodajne cene po klasifikacijah mesa. Razpon med odkupno in prodajno ceno znaša sedaj povprečno 18 %. Prej je bila določena le prodajna cena, odkupna cena pa je bila odvisna od pogojev, v katerih so nabavljali živino.

Gozdarski obrat posluje ugodno. Letos so začeli žagati les (pri rudniku); zdaj ne prodajajo več hlodovine, ampak žagan les. Predvsem zaradi tega je finančni rezultat boljši, etat je namreč vsako leto enak.

Najbolj rentabilen je trgovski obrat, vendar je vprašanje, kako bo posloval naprej (pomanjkanje gradbenega materiala).

Osební dohodki v kmetijstvu so med najnižjimi v občini, manjše imajo le še v gostinstvu. Pod občinskim povprečjem so za 200,00 din na zaposlenega.

GOZDNO GOSPODARSTVO

SLOVENJ GRADEC — OBRATA RAVNE IN ČRNA

Za obrata na področju občine Ravne je v letu 1970 značilen manjši planski fizični obseg proizvodnje kot v letu 1969. Večji poseki zaradi snegolomov in vetrolomov v letu 1968 so še tudi v letu 1969 povečevali fizično realizacijo. V letu 1970 je tako planiran le redni letni posek. Planiran fizični obseg proizvodnje za leto 1970 znaša 68.036 m³ lesne surovine.

Dejansko so v prvih petih mesecih realizirali 86,1 % planiranega petmesečnega fizičnega obsega proizvodnje oziroma 24.406 m³ lesne surovine. Zaradi neugodnih vremenskih razmer do konca aprila v mesecu maju niso mogli nadoknaditi in izpolniti petmesečnega plana. Predvidevajo, da bo izpolnjen do konca julija.

V primerjavi s prvimi petimi meseci 1969 je fizični obseg proizvodnje manjši za 5,1 %. Količinsko je realizacija v prvih petih mesecih 1969 znašala 25.718 m³, v letošnjih pa 24.406 m³.

Zaradi slabih vremenskih razmer ter zato intenzivnega poseka šele v mesecu maju, je plan prodaje v prvih petih mesecih dosežen le s 67,4 % oziroma prodano je bilo 20.219 m³ lesne surovine. Sorazmerna temu je tudi realizacija. V prvih petih mesecih je petmesečni plan dosežen z 68,4 % oziroma vrednostno

5.948.743 din in je glede na prvih pet mesecev 1969. leta manjša za 1,1 %.

Že v letu 1969 smo ugotavljali znižanje števila zaposlenih (od 343 v letu 1968 na 287 v letu 1969). Poprečno število zaposlenih v prvih petih mesecih 1970. leta je 256, in zopet beležimo znižanje števila zaposlenih zaradi manjšega obsega dela, t.j. sečnje.

Poprečni osebni dohodki so v prvih petih mesecih leta 1969 znašali 1091 din, medtem ko so letos v istem obdobju višji in znašajo 1192 din. Povečanje je za 9,3 %.

Osební dohodki so višji zaradi variabilnega dela, ki je bil letos izplačan kot sestavni del osnovnega osebnega dohodka, medtem ko je bil v lanskem letu ta del izplačan v drugi polovici leta.

Zaradi neustvarjene planske realizacije so osebne dohodke izplačevali delno tudi iz sredstev rezervnega sklada osebnih dohodkov. Sredstva iz tega sklada morajo vrniti najkasneje do konca leta iz ustvarjenih sredstev za osebne dohodke.

Predvidevajo, da bo plan fizičnega obsega proizvodnje in plan realizacije za leto 1970 dosežen do konca leta.

GRADBENIŠTVO

Po ustvarjenem celotnem dohodku občine Ravne je ta panoga gospodarstva tretja po rangi. V letu 1968 je ustvarila 4,7 % celotnega dohodka gospodarstva in v letu 1969 4,6 %. Po številu zaposlenih pa je druga po rangi. V letu 1968 je gradbeništvo zaposlovalo 6,8 % zaposlenih v gospodarstvu in v letu 1969 7,2 %.

Panogo gradbeništva predstavlja v občini Ravne matično podjetje »Stavbenik« Prevalje in poslovna enota »Gradis« iz Ljubljane — p. e. »Gradis« Ravne. V prvih petih mesecih letos je bil obseg dela pri obeh podjetjih zadovoljiv. GP »Stavbenik« je izvrševalo že v letu 1969 začeta dela, poleg tega pa ima dovolj naročil tudi do konca leta, saj bi poleg sedanjega števila zaposlenih (197) potrebovali še okrog 70 delavcev.

PE »Gradis« je imela v preteklih petih mesecih prav tako dovolj naročil. Poleg del v občini Ravne izvršujejo še dela v Celju — Cinkarna in dela za ZTP — tovarno skladišče CRET. Zaradi večjega obsega dela so povečali tudi število zaposlenih od 266 v petih mesecih leta 1969 na 324 v istem obdobju letos. Indeks povečanja 121,8.

Vendar pa so za prihodnje obdobje naprej pri »Gradis« bolj pesimisti. Naročil za dela v občini Ravne imajo do meseca avgusta. Zaposlenih pri PE »Gradis« z območja občine Ravne pa je ca 55 %, ostalih 45 % je iz južnih

republik. Več kot polovica zaposlenih je torej vezana s stalnim bivališčem na območje občine Ravne in za te bo v prihodnje prvenstveno potrebno poskrbeti delo v občini Ravne.

Problem nabave gradbenega materiala — cementa je bil pereč v obeh podjetjih in je približno en mesec zaviral normalno delo.

Prav tako je likvidnost še vedno nezaželen pojav pri gospodarjenju v delovnih organizacijah. Največji dolžnik Stavbenika je Rudnik Mežica — 145 milijonov S din, največji dolžnik »Gradisa« pa Železarna Ravne — do konca maja znaša dolg 359 milijonov S din.

PE »Gradis« Ravne je v prvih petih mesecih 1970. leta ustvarila realizacijo v višini 8.493.793,05 din, kar je za 55,2 % več kot v istem obdobju lani. Število zaposlenih je večje za 21,8 %, medtem ko so osebni dohodki porasli od 698 din v prvih štirih mesecih leta 1969 na 1032 din v istem obdobju letos (za 47,9 %).

Gradbeno podjetje »Stavbenik« je v prvih petih mesecih ustvarilo skoraj enako realizacijo kot v istem obdobju lani pri enakem številu zaposlenih (197).

Realizacija I—V 1969 = 6.166.394,20

I—V 1970 = 6.228.296,30

Indeks povečanja 101,0.

Izplačani osebni dohodki pa so se povečali za 22,2 %, od 730 din v prvih petih mesecih 1969 na 892 din v istem obdobju letos.

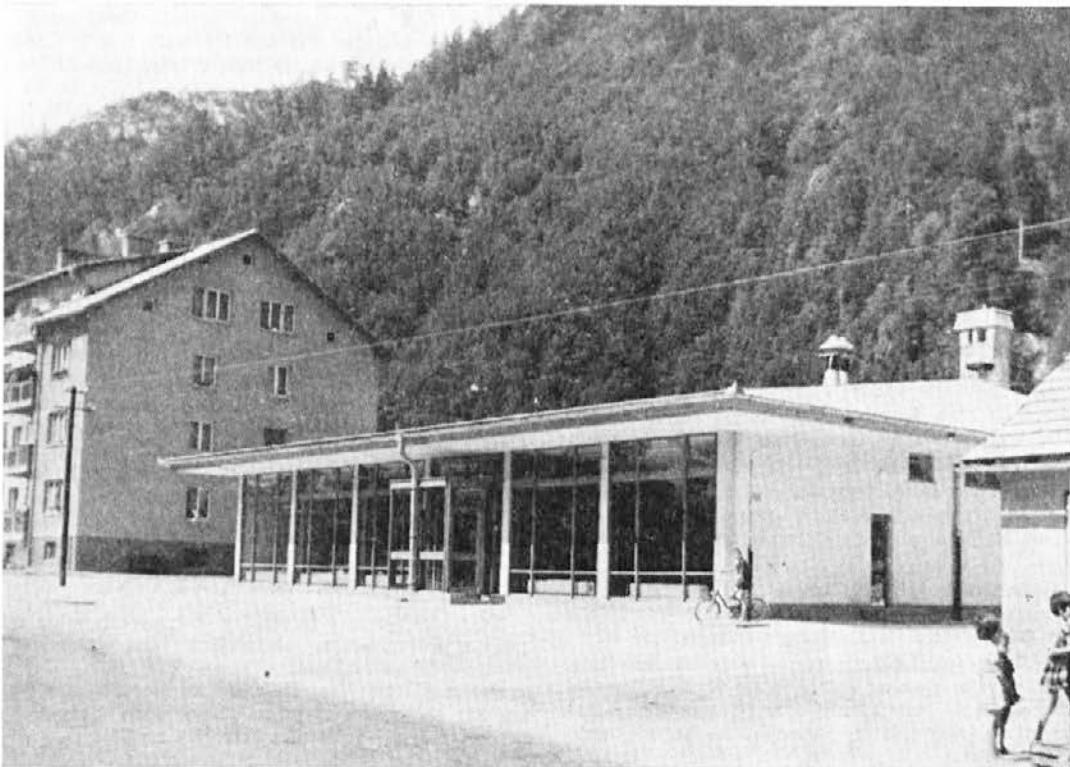
Poleg povečanja osebnih dohodkov so del ustvarjenih sredstev porabili tudi za nakup mehanizacije. V tem letu so nabavili traktor, nakladač, buldožer in razne manjše stroje. Del sredstev pa namenjujejo tudi za stanovanjsko izgradnjo oziroma za nakup stanovanj za svoje delavce.

LJUBLJANA-TRANSPORT P. E. PREVALJE

V dejavnost prometa spada pri nas le ena delovna organizacija — poslovna enota Ljubljana-transporta, Prevalje.

V letu 1968 in 1969 je ustvarila 1,7 % celotnega dohodka gospodarstva samo z dejavnostjo prometa.

Poslovni rezultat, dosežen v prvih petih mesecih letos, je prav tako ugoden. Doseženo realizacijo so v primerjavi z istim obdobjem lani povečali za 7,9 %. Število zaposlenih so povečali od 168 na 182 in povprečne osebne dohodke od 1064 din na 1289 din. Doseženi poslovni uspeh je posledica večjega obsega dela. V potniškem prometu se je povečalo število potnikov zaradi povečanja števila posebnih voženj in novo uvedene lokalne proge. Nabavili so tudi nova potniška vozila. V prvih petih

Nova samopostrežnica v Rudarjevem

Foto: M. Pečovnik

mesecih 1969 so jih imeli 28, v istem obdobju letos pa 33.

Prav tako so povečali število tovornih vozil. V prvih petih mesecih 1969 so jih imeli 25, letos pa 34. Število prikolic je ostalo isto — 8. Nabavili so predvsem lahka tovorna vozila, ker kapacitete avto-vlakov ne morejo biti polno izkoriščene. Dovoljena skupna teža avto-vlakov je 40 ton, čeprav je njihova zmogljivost večja. Poleg tega so ob sobotah in nedeljah tovornjaki izključeni iz prometa in prav tako tudi vezani na delovni čas v delovnih organizacijah (zastoji pri nakladanju ali razkladanju). Dohodki od tovarnega prometa bi bili lahko tudi večji, vendar zaradi dolge zime prekucniki niso bili polno izkoriščeni. Novih investicijskih naložb v letu 1970 še ni bilo. Plačujejo anuitete za prejšnje naložbe.

TRGOVINA

Tendence združevanja kapitala, tako podarjene v gospodarski praksi pri nas, so bile vidne v občini Ravne najbolj pri trgovskih in gostinskih organizacijah.

Bivše trgovsko podjetje »Zila« je priključeno k trgovsko proizvodnemu podjetju »Merx« Celje in »Ljudski magazin« k veletrgovini »Koloniale« Maribor. »Mesnina« Ravne je ostala edino matično trgovsko podjetje. Integracijski procesi so v preteklih letih poživili trgovsko dejavnost v naši občini, vendar kljub temu še ugotavljamo, da trgovina ni dosegla možne ekspanzije. Del kupne moči, torej tudi prometni davek od maloprodaje izdelkov, odteka v druge občine.

Gornje tri trgovske organizacije so v letu 1969 ustvarile 72,8 % prometa trgovine v občini Ravne, zajemajo 56,3 % trgovskih prodajal in zaposlujejo 86,1 % zaposlenih v panogi trgovine. Ostali del prometa ustvarjajo poslovalnice tujih trgovskih organizacij in delno tudi poslovalnice naših proizvodnih podjetij. (KZ Prevalje — prodajalne, Varteks Prevalje, Borovo Prevalje, pekarna Franc Dorič Mežica, parna pekarna Mežica, lekarna Ravne na Koroškem, prodajalna Astra Ravne, Indopol Ravne, Povrtnina Ravne, TT Ljubljana trafike Ravne, Planika Ravne, Petrol servis Ravne in Žerjav, Peko Prevalje, Intes Maribor — pekarna Ravne, TP Tobak Ljubljana — trafike Ravne, TP Surovina Maribor — poslovalnica Ravne, Ghetaldus Ravne.)

MESNINA RAVNE NA KOROŠKEM

je v letošnjih prvih petih mesecih dosegla za 21,7 % večjo realizacijo (3.294.449,95) kot v istem obdobju leta 1969. Prav tako je povečala število zaposlenih od 27 na 32, to je za 18,5 %. Povečanju števila zaposlenih je vzrok novo odprta prodajalna z mesom in delikateso. To povečuje tudi realizacijo TP »Mesnine« poleg povečanih nabavnih cen živine.

VELETRGOVINA »KOLONIALE« MARIBOR — LJUDSKI MAGAZIN PREVALJE

Ta trgovska organizacija je v petih mesecih letos v primerjavi z istim obdobjem lani dosegla najnižji procent porasta realizacije med trgovskimi podjetji pri nas. Realizacija se je povečala za 9,9 %, na 9.712.287 din. Vzroki za to so naslednji: število prodajal se je od 25 zmanjšalo na 23, za 8,0 %. Ti dve prodajalni je dobilo TP »Merx« Celje — sektor prodaje na drobno Ravne. Realizacija pa bi lahko bila tudi nekoliko večja, če ne bi pogorela »Manufaktura« na Prevaljah.

Poprečni osebni dohodki so od 969 din v prvih petih mesecih leta 1969 porasli na 1085 din ali za 12 %, število zaposlenih pa se je znižalo od 117 na 115.

Povečani realizaciji kljub manjšemu številu prodajal je vzrok povečanje prometnega davka in delno večji obseg prodaje.

Investicijska dejavnost — v letošnjem letu nameravajo dokončati samopostrežno trgovino v Črni — novogradnjo, v Prevaljah manufakturno trgovino in popraviti samopostrežno poslovalnico.

Poleg teh del, ki se že izvršujejo, nameravajo v letošnjem letu pripraviti dokumenta-

cijo za gradnjo novih trgovskih poslovalnic na Šancah v Ravnah, v Dobji vasi in Mežici.

TRGOVSKO IN PROIZVODNO PODJETJE MERX CELJE ENOTA — SEKTOR PRODAJE NA DROBNO RAVNE NA KOROŠKEM

Realizacija v prvih petih mesecih letos je v primerjavi z istim obdobjem lani povečana za 17,7 %, od 9.643.161,35 din na 11.351.179,93 din. Povečana realizacija je posledica večjih maloprodajnih cen zaradi povečanja prometnega davka, medtem ko podjetje marže ni povečalo. Delno je vzrok povečanju tudi večji obseg prodaje izdelkov in poslovanje samopostrežne trgovine na Ravnah v celim petmesečnem obdobju, medtem ko je lani poslovala v tem obdobju le tri mesece.

Število prodajal je ostalo nespremenjeno, bo pa povečano do konca leta, ko bo končana adaptacija klasične trgovine v Črni.

Število zaposlenih se je povečalo za 5,5 % (na 115). V letošnjih prvih petih mesecih sta imeli obe večji trgovski podjetji enako število prodajal in enako število zaposlenih. Večji promet pa je imelo TP Merx — enota Ravne glede na večje število prodajal z drugim blagom.

Poprečni osebni dohodki so se od 892,07 din povečali na 1055,04 din in so za 18,3 % večji v petih mesecih letos, v primerjavi z istim obdobjem leta 1969.

GOSTINSTVO

Proces združevanja delovnih organizacij je bil, kot je bilo že omenjeno, značilen tudi za gostinstvo v preteklih letih.

Trenutno predstavljajo družbeni sektor gostinstva naslednje delovne organizacije: »Peca« Mežica, obrat družbene prehrane Žerjav, TP Merx Celje — sektor gostinstva Prevalje, TP Merx Celje — turistično gostinski sektor Ravne in Ljubljana-transport Prevalje — enota gostinstva Ravne. Podatki o petmesečnem poslovanju gostinskih delovnih organizacij kažejo na večji porast prometa — vrednostni in količinski. Poleg količinskega porasta prodaje alkoholnih in brezalkoholnih pijač so vzrok povečani realizaciji višje cene. Povečan je prometni davek in cene pri grosistih so se prav tako povečale.

Gostinske organizacije so v letošnjih prvih petih mesecih povečale tudi število nočitev, o čemer pa bodo točni podatki znani ob polletju. Kot ilustracijo naj omenimo, da je bila izkoriščenost prenočitvenih kapacitet v preteklih letih zelo slaba. V panogi gostinstva (družbeni in zasebni sektor) je bila v letu 1968 izkoriščenost prenočitvenih kapacitet 11,8 %, v letu 1969 pa 12,5 %. Zabeleženo je bilo torej minimalno povečanje. Pri 480 ležiščih, t. j. 175.200 možnih prenočitvah, je bilo v letu 1969 21.855 nočitev gostov.

TP MERX CELJE — SEKTOR GOSTINSTVA PREVALJE

Realizacija v prvih petih mesecih 1970 je v primerjavi z istim obdobjem 1969 povečana za 46,1 %, poprečno število zaposlenih za 13,6 % od 22 na 25 in poprečni osebni dohodki za 51,3 %, od 626 na 947 din.

Ta gostinska organizacija je izmed vseh najbolj povečala realizacijo in količinsko prodajo v prvih petih mesecih letos v primerjavi z istim obdobjem lani. Temu je poleg že prej naštetih vzrokov povečanja realizacije vzrok tudi novo odprt bife na avtobusni postaji na Prevaljah. Število gostinskih lokalov so povečali od 5 na 6.

TP MERX CELJE — TURISTIČNO GOSTINSKI SEKTOR RAVNE

To podjetje je v prvih petih mesecih letos v primerjavi z istim obdobjem lani povečalo realizacijo za 12,3 %.

Pri zmanjšanem številu zaposlenih (od 54 na 53) so povečali poprečne osebne dohodke od 751 din na 1019 din oziroma za 35,8 %.

Količinska prodaja alkoholnih pijač — vina in piva je bila v letošnjih prvih petih mesecih celo nižja kot v lanskem istem obdobju.

LJUBLJANA-TRANSPORT PREVALJE — ENOTA GOSTINSTVA RAVNE

Petmesečno poslovanje je zajeto le za bivše gost. podj. »Uršlja«. Gostinsko podjetje »Bistra« se je šele 1. oktobra 1969 priključilo k podjetju Ljubljana-transport, zato podatki ne bi bili primerljivi.

Bivše podjetje »Uršlja« je povečalo realizacijo v prvih petih mesecih letos v primerjavi z istim obdobjem lani za 32,0 %, od 729.873,45 din na 963.793,40 din, sočasno pa povečalo tudi število zaposlenih za 16,7 % (od 24 na 28) ter količinsko prodajo alkoholnih in brezalkoholnih pijač.

GOSTINSKO PODJETJE »PECA« MEŽICA

V primerjavi s predhodnimi obdobji je to gostinsko podjetje zabeležilo večje uspehe predvsem pri zimskem turizmu.

Letošnje petmesečno obdobje je uspešnejše od lanskega.

Realizacija je od januarja do konec maja 1970 v primerjavi z istim obdobjem leta 1969 povečana za 21,2 % (od 781.548,75 na 947.618,75 din). Število nočitev gostov je povečano kar za 177,0 % (od 1288 nočitev na 3568).

Povečana je tudi količinska prodaja alkoholnih in brezalkoholnih pijač.

OBRAT DRUŽBENE PREHRANE ŽERJAV

V primerjavi z ostalimi gostinskimi podjetji je ta obrat dosegel slabše poslovne rezultate. Realizacija je povečana za 1,7 %, od 1.035.280,00 din v prvih petih mesecih 1969 na 1.052.920,00 din v istem obdobju letos. Število zaposlenih se je znižalo od 32 zaposlenih na 30, poprečni osebni dohodki pa so višji za 12,3 %, vendar še ne dosegajo lanskih poprečnih osebnih dohodkov gospodarskih organizacij v občini Ravne.

OBRT

Za razliko od trgovine in gostinstva, kjer se število organizacij zmanjšuje zaradi integracijskih procesov, se pri obrtni dejavnosti število zmanjšuje zaradi likvidacije posameznih organizacij. Od leta 1965 je bilo ukinjeno šest obrtnih delavnic (krojaštvo, dve tapetniški delavnici, brivnica, slikopleskarstvo in avtoservis).

V letu 1970 imamo štiri obrtna podjetja: Instalater Prevalje, dimnikarsko podjetje Ravne, parno pekarno Mežica in pralnico Ravne. Ta obrtna podjetja so v letu 1969 ustvarila 1,8 % celotnega dohodka gospodarstva v občini Ravne, medtem ko je panoga obrt v letu 1968 ustvarila 1,6 % celotnega dohodka. Značilno za leto 1969 je bilo, da je obrt dosegla najvišji procentualni porast celotnega dohodka v občini Ravne (37,0 %). Nedvomno ima pri tem največji delež obrtno podjetje Instalater, saj je svoj celotni dohodek povečalo v letu 1969 v primerjavi z letom 1968, za 42,4 %.

»INSTALATER« PREVALJE

Dohodki, ustvarjeni v prvih petih mesecih letos, so skromnejši, kot je bilo pričakovati, glede na dobre poslovne rezultate v letu 1969. Vendar pa so v podjetju mnenja, da se dohodki povečujejo proti koncu leta, ko začeta dela zaključujejo.

Realizacija je v prvih petih mesecih letos večja za 9,0 % v primerjavi z istim obdobjem lani. Dosežena je z večjim obsegom dela pri istih cenah. V letu 1969 je 60 % vrednosti realizacije odpadlo na uslužno dejavnost in 40 % na vrednost proizvodov. Za letošnjih prvih pet mesecev menijo, da se je razmerje nekaj spremenilo in se je povečal odstotek realizacije, dosežen z izdelavo proizvodov, kar je nedvomno pozitivna tendenca. Z večjim obsegom dela so povečali tudi število zaposlenih od 114 na 123 ali za 7,9 %, poprečne osebne dohodke pa od 1014 v prvih petih mesecih 1969 na 1035 din v istem obdobju letos oziroma za 2,1 %.

Investicijska dejavnost: v prvih petih mesecih lani so v ta namen vložili 95.845,30 din sredstev, medtem ko so to vsoto v letu 1970 precej povečali in znašajo naložbe v istem obdobju 354.302,15 din. Sredstva so vložili v

Kamniške z vrha Raduhe

Foto: R. Vončina

gradnjo hale, kjer naj bi bil obrat II (ključavničarska dela — hlevska oprema), nabavili so dva avtomobila, mešalec, vrtalni stroj, hidravlični vijalec in še nekaj drugih strojev.

DIMNIKARSKO PODJETJE RAVNE

Dejavnost podjetja obsega sedem občin: Ravne, Slovenj Gradec, Velenje, Mozirje, Radlje, Ruše in Zalec. Podjetje izdaja trimesečne račune strankam za izvršitev svojih uslug, zato so podatki o realizaciji za april in maj ocenjeni.

Realizacija je v prvih petih mesecih 1970 večja za 30,1% v primerjavi z istim obdobjem lani (od 548.600,00 na 714.000,00). Pri povečanju realizacije je potrebno upoštevati, da v lanskih prvih treh mesecih še ni bilo priključeno področje občine Radlje. V glavnem pa se je realizacija povečala zaradi višjih cen za dimnikarske storitve.

Število zaposlenih je povečano za 18,2%. Problem pa je predvsem pri vajencih. V letošnjem letu so prijavi na zavodu za zaposlovanje 8 prostih učnih mest vajencev, vendar se je prijavil le eden. Prav zato se jim zdi potrebno, da skrbijo za stalnost svojih delavcev na delovnih mestih. Med ostalimi ukrepi naj bi bil najuspešnejši — povečanje osebnih dohodkov. V prvih petih mesecih 1969 so znašali poprečni osebni dohodki 1190 din, letos v istem obdobju pa 1347 din oziroma za 13,2% več.

Drug problem, ki naj bi prav tako ublažil fluktuacijo, pa so stanovanja oziroma krediti delavcem za stanovanja. Problemov je precej, področje je široko, sredstva pa so v primerjavi s tem minimalna. Vendar upajo, da bodo v tem letu rešili najnujnejše.

PARNA PEKARNA MEŽICA

Realizacija, dosežena v prvih petih mesecih 1969, je znašala 392.434,00 din, v istem obdobju letos pa 298.367,55 din. V podatkih o realizaciji za leto 1969 je tudi znesek neplačane realizacije iz leta 1968 — 89.543,20 din, tako da bi bila realizacija v petih mesecih letos v primerjavi z istim obdobjem lani približno enaka.

Število zaposlenih je prav tako enako, povečali pa so se osebni dohodki od 1191 din v petih mesecih 1969 na 1586 din v istem obdobju letos. Precej visoko je pri teh osebnih dohodkih nadurno delo. Ostanke dohodka je bilo lani v petih mesecih ustvarjenega 36.353,00 din letos pa le 16.305,60 din. Indeks 44,9.

Prostori, v katerih dela Parna pekarna, so glede na sanitarne pogoje neustrežni. Prostori so tudi sodno odpovedani in jih morajo izprazniti 2. novembra 1970. Nameravali so graditi nove prostore, vendar jim lokacija za objekt še ni bila dodeljena.

V tem času je bil izvršen tudi referendum v kolektivu o samostojnosti oziroma o združitvi z »Intesom«. Člani kolektiva so se izrekli za združitev z »Intesom«, ki se naj bi izvršila s 1. julijem 1970.

PRALNICA RAVNE NA KOROŠKEM

Poslovanje tega obrtnega podjetja se v letošnjih prvih petih mesecih ne razlikuje bistveno od poslovanja lani v istem obdobju. Realizacija se je povečala za 2,6% od 228.777,10 din na 234.638,55 din, pri istem številu zaposlenih (17).

STANOVANJSKO KOMUNALNA DEJAVNOST

Ta panoga dejavnosti ustvarja najnižji odstotek celotnega dohodka gospodarstva v občini Ravne. V letu 1968 je ta odstotek znašal 0,9% in v letu 1969 0,8%. Vključuje le dve podjetji, stanovanjsko in komunalno podjetje.

STANOVANJSKO PODJETJE RAVNE

gospodari z večino stanovanj v družbeni lastnini v občini Ravne in je bilo v ta namen tudi ustanovljeno konec leta 1965.

V letu 1969 so gospodarili s 327 hišami oziroma z 2816 stanovanji in 99 poslovnimi enotami. Večina stanovanjskega sklada t. j. 74,4% vrednosti stanovanjskega sklada odpade na vrednost zgradb, starih do 20 let. Glede na šte-

vilo zgradb pa se ta odstotek spremeni. 139 zgradb oziroma 42,5% je starih do 20 let in kar 23,2% je starih nad 100 let.

V prvih petih mesecih 1970 se je sklad stanovanjskih hiš povečal za stanovanja v dograjeni stolpnici na Ravnah.

Delno se je zato povečala tudi realizacija podjetij (najemnine) in delno zaradi povečane najemnine za poslovne prostore. Tako je realizacija povečana za 7,3% oziroma od 1.734.026,60 din na 1.859.955,75 din. Poprečno število zaposlenih je ostalo enako, medtem ko so se poprečni osebni dohodki povečali za 17,1%.

KOMUNALNO PODJETJE RAVNE

Na poslovanje komunalnega podjetja Ravne je v letošnjih prvih petih mesecih vplivalo predvsem nerešeno vprašanje, kdo naj opravlja komunalno dejavnost na področju naše občine. Krajevna skupnost Ravne, ki je s 1. aprilom 1970 že prevzela formalno to dejavnost, ne podpisuje pogodbe o prenosu (odkupu) osnovnih sredstev in zaposlitvi delavcev, ki so pri komunalnem podjetju opravljali ta opravila.

Poleg te dejavnosti se komunalno podjetje ukvarja tudi z dejavnostjo prevoznitva, gradbeništvu ter popravili radijskih in TV aparatov. Letos so imeli 56 zaposlenih in so ustvarili za 981.398,56 din realizacije oziroma 31,0% več kot lani v istem obdobju. Poprečni osebni dohodki so še vedno nizki — 976 din — nižji od poprečnih osebnih dohodkov gospodarstva v letu 1969.

50-letnica koroškega plebiscita

10. oktobra letos bo minilo 50 let, odkar je plebiscit odločil, da bo slovenska Koroška pripadla Avstriji. V teh petdesetih letih sta tako Avstrija kot Jugoslavija doživeli težke preizkušnje. Obe sta medtem prenehali obstajati in obe sta se nanovo rodili iz razvalin 2. svetovne vojne. Izkušnje obeh držav kažeta, da je miroljubno sosedstvo boljše od razprtij in sodelovanje na čim več področjih koristnejše od hladne strpnosti. Ta duh vse bolj prevladuje na obeh straneh odprte meje in miroljubno sožitje je v dobro južnemu in severnemu sosedu.

Iz tako dojete sedanosti je bolj miren pogled na dogodke pred 50 leti ter na ko-

nec 1. svetovne vojne, ki je s plebiscitom v direktni zvezi. Zgodovinska dejstva iz tiste dobe so tako znana, da za osvežitev zadostuje le nekaj podatkov.

Ob koncu 1. svetovne vojne velika avstro-ogrska monarhija ni bila samo porazena (nekaj vojn je izgubila že prej), ampak je dobesedno prenehala obstajati. Vsi nenemški narodi, ki so dotlej živeli znotraj njenih meja, so se osamosvojili in ustanovili lastne države. Nastale so Poljska, Češkoslovaška, Madžarska in Jugoslavija oziroma takrat še Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Novе države so nastajale po načelu »živihi« meji, to pomeni, naj bo meja tam, kjer

en narod meji na drugega. Po tej logiki so bile večinoma že pred koncem vojne določene demarkacijske črte, le severna meja med Jugoslavijo in Avstrijo ni bila označena takrat in za Koroško ta logika ni obveljala. Države zmagovalke so se vmešale vsaka s svojimi interesi, diplomati so se pričkali sem in tja, na Koroškem pa so se

Dominik Kotnik, starejši, p. d. Županc z Dobrij, velik borec za narodne pravice Slovencev v stari Avstriji

vneli boji med Slovenci in nemškimi Avstrijci. Ko so po menjajoči se bojni sreči naposled jugoslovanske čete zasedle slovensko Koroško, so se na zahtevo zaveznikov morale umakniti.

Spet so dobili besedo diplomati in ti so naposled odločili, naj o spornem ozemlju, do katerega sta si lastili pravico vsaka s svojimi dokazi Avstrija in Jugoslavija, odloči ljudstvo samo s splošnim glasovanjem — plebiscitom. Sporna je bila predvsem Celovška kotlina in to so po črti od vrha Maloško Poldne v Karavankah proti severu, zahodno od Baškega jezera do Drave, vzdolž Drave do Rožeka, od tod do zahodnega brega Vrbskega jezera, po Vrbskem jezeru, Glinici in Glini do ustja v Krko in po Krki navzgor do meje plebiscitnega ozemlja razdelili v dve coni — na severno cono B in južno cono A.

Deset let stari podatki ljudskega štetja iz leta 1910 so dajali za to ozemlje izredno ugodne številke: v coni A naj bi živelo 69.18 odstotkov Slovencev, pa tudi v coni B so razen v mestih bili zelo številni. Na vsak način je bilo torej precej zanesljivo upanje na zmago v coni A, ki je bila poleg tega pred plebiscitom pod jugoslovansko upravo. Predvolilna kampanja je bila močna z obeh strani — z avstrijske in jugoslovanske. Tem večje je zato bilo razočaranje ob končnem izidu glasovanja:

59.04 % za Avstrijo, 40.96 % za Jugoslavijo v coni A.

Koroška je bila izgubljena.

Od takrat do danes je bilo napisanih mnogo debelih knjig o tem, zakaj je Jugoslavija izgubila plebiscit. Odgovorov, razlag in pričevanj v njih je toliko, da jih niti približno ni mogoče povzeti na kratko.

Še enkrat je potem med 2. svetovno vojno tekla kri za Koroško in še enkrat je diplomacija veselil odločila tako, da so se morali partizani umakniti. Odtlej je minilo petindvajset let.

Ni skrivnost, da odstotek Slovencev na Koroškem danes niti od daleč ni tak kot leta 1910. Ni manjkalo in tudi danes še ne manjka primerov narodnostne nestrpnosti in naši narodnostni manjšini na Koroškem nikakor ne cvetijo zmeraj rožice. Pa vendar je razveseljivo dejstvo, da razum zmaga nad strastmi in da se pogosto nasprotja izgajujejo kar v hiši sami. Težnja po dobrem sosedstvu prevladuje, kulturniki in umetniki iz vse Slovenije — od Ljubljane do Maribora in obmejnih občin pa uspešno dokazujejo, da more biti kulturno sodelovanje dober most prijateljstva med dvema narodoma in dvema državama.

J. V.-K. M.

Uredništvo Koroškega fužinarja razpisuje ob 20-letnici izhajanja

NATEČAJ

za razprave z naslednjih področij

1. Zgodovina delavskega gibanja — NOB na Koroškem
Nagrada 1000 din
2. Koroška literarna tvornost
Nagrada 1000 din
3. Etnološke posebnosti Mežiške doline
Nagrada 1000 din

Razprave morajo biti pisane na ni voju diplomskih nalog filozofske fakultete, obsegajo pa naj vsaj eno avtorsko polo.

Rok za oddajo tipkopisov je 1. januar 1971.

Izid natečaja bo objavljen v 2. št. Koroškega fužinarja 1971, avtorji pa bodo o izidu že prej pisмено obveščeni.

Avtorji nagrajenih del bodo poleg nagrade prejeli še avtorski honorar po objavi v Koroškem fužinarju, uredništvo pa si pridržuje pravico, da objavi tudi nenagrajena kvalitetna dela.

Uredništvo

Koroškega fužinarja
Železarna Ravne

Ravne na Koroškem

DVE PRIZNANJI ZA KOROŠKEGA FUŽINARJA

Letošnjo pomlad je ob 20-letnici svojega izhajanja Koroški fužinar prejel dve priznanji: priznanje OF s srebrno značko in diplomo ter občinsko nagrado.

Utemeljitev za priznanje OF se je glasila:

Koroški fužinar je bil sicer ustanovljen kot glasilo ravninskih železarjev, ni pa bil nikoli samo to, ampak je od prve številke do danes predstavljal revijo Mežiške doline. Njegovih 20 letnikov je nepogrešljiv vir za vsakega znanstvenika, ki obravnava koroško zgodovino, narodopisje, umetnost ali gospodarstvo.

Občinsko nagrado je Koroški fužinar prejel za družbenopolitično vlogo, ki jo je uspešno opravljal na območju občine Ravne na Koroškem.

Obe priznanji sta potrdilo za pravilno usmeritev revije ter spodbuda za nadaljnje delo sodelavcev — dopisnikov, uredniškega odbora in urednika, ki jim vsem v enaki meri veljajo tudi iskrene čestitke.

Iz Železarskega zbornika

L. 1970, ŠT. 1

KALJIVOST JEKEL — OSNOVA ZA BOLJŠO EKONOMIKO, PRAVILNEJŠO IN LAŽJO IZBIRO JEKEL

Jože Rodič, dipl. inž.

Jominyjeva metoda določanja kaljivosti se je za srednje kaljiva jekla uveljavila po vsem svetu. Tudi v jugoslovanskih podjetjih jo precej uporabljajo, vendar premalo izkoriščajo informacije, ki jih preizkušnje po tej metodi omogoča. Metoda s svojo reproduktivnostjo in preprosto izvedbo odlično služi kot kriterij za kontrolo kvalitete jekla, lahko pa nam mnogo pomaga že pri izbiri jekla za določene potrebe, ali pa nam olajša oceno potrebnih pogojev toplotne obdelave.

Članek ne predstavlja kake posebne novosti ali rezultatov posebnih raziskav, pač pa je namenjen razširjanju informacij o uporabnosti te metode in prikazovanju njenih možnosti. Zato so podane najnужnejše teoretične osnove, kratek opis metode in standardiziranih pogojev preizkušanja ter različne možnosti praktične uporabe rezultatov. S številnimi primeri so prikazane različne možnosti praktične uporabe rezultatov preizkušanja s pomočjo nomogramov, ki omogočajo neposredne informacije. V članku so podani ti nomogrami za praktično uporabo z vsemi potrebnimi napotki.

Poseben pomen imajo pasovi garantirane kaljivosti. Železarna Ravne trenutno razpolaga s pasovi garantirane kaljivosti za večino svojih jekel. Ti pasovi so izdelani s statistično obdelavo rezultatov preizkušanja velikega števila šarž na podlagi 95 odst. statistične gotovosti. Specifikacije zahtev po garantirani kaljivosti so največkrat nepravilne, zato so v članku prikazani tudi standardni načini zahtev kaljivosti po vzoru SAE in AISI standardov, ki naj bi pripeljali do boljše ekonomike in učinkovitejšega izkoriščanja karakterističnih lastnosti jekel.

On: »Ne bi te poročil, če bi bila tudi edina ženska na svetu!«

Ona: »Verjamem, ker bi te v gneči pohodili!«

Jože Šegel, dipl. inž.

VPLIV TOPLOTNE OBDELAVE NA ŽILAVOST BRZOREZNIH JEKEL

Članek predstavlja povzetek enega od poglavij praktičnega dela diplomske naloge avtorja, ki se nanaša na analizo vplivov toplotne obdelave na žilavost brzoreznih jekel.

Na trdoto, žilavost in druge lastnosti brzoreznih jekel močno vpliva toplotna obdelava. V članku je opisana obširna raziskava udarne upogibne žilavosti različno toplotno obdelanih brzoreznih jekel. Rezultati meritev so bili obdelani s statistično analizo porazdelitve, regresije in variance ter s pomočjo elektronskega računalnika. Za merjenje udarne upogibne žilavosti je bila uporabljena metoda, pri kateri se uporabljajo probe z oslabiljivo na sredini. Rezultati analize variance so pokazali, da je metoda dovolj zanesljiva glede na ločevalno sposobnost brzoreznih jekel že pri 15 paralelkah.

Statistična obdelava pri meritvah dobljenih podatkov je pokazala:

— da je za dobro žilavost brzoreznih jekel važna predvsem temperatura kaljenja in manj temperatura popuščanja in

— da ima pri najvišjih doseženih trdotah in pri trdotah od 64–65 HRC v primerjavi z drugimi brzoreznimi jekli najvišjo žilavost molibdenovo jeklo BRM-2.

V članku so v obliki tabel in nomogramov prikazane odvisnosti žilavosti važnejših brzoreznih jekel od temperature kaljenja in popuščanja ter zveze med trdoto, žilavostjo in magnetnimi meritvami.

Franč Černe, dipl. inž.

MEROOBSTOJNOST NEKATERIH ORODNIH JEKEL

Članek predstavlja kratek povzetek dela obširnih raziskav o meroobstojnosti nekaterih orodnih jekel. Spremembe dimen-

zij in oblik pri toplotni obdelavi in pri uporabi orodij ter strojnih delov imajo velik praktičen pomen, zato je poznavanje značilnih lastnosti jekel in njihove meroobstojnosti zelo važno.

Meroobstojna jekla, ki predstavljajo posebno skupino, imajo sorazmerno precej majhne spremembe mer tako pri toplotni obdelavi kakor tudi pri uporabi orodij.

Vsekakor se mora pričakovati pri toplotni obdelavi orodja določene spremembe mer. Tu imajo velik vpliv toplotne napetosti, ki so povezane s toplotnimi raztezki in skrčki. Pri procesu kaljenja se žarjena perlitna struktura pretvori v avstenitno, ki ima precej manjši specifični volumen. Ta avstenit se s kaljenjem pretvori v martenzit, ki ima še večji specifični volumen kot žarjeni perlit. Tako se povečajo tudi mere. S popuščanjem se mere kaljenega orodja v glavnem zmanjšujejo razen pri tisti temperaturi popuščanja, ko se zadržani avstenit pretvori v martenzit. Na te pojave močno vpliva prekaljivost jekla. S primernimi pogoji toplotne obdelave se uravnavajo pri tem dosežene spremembe mer oz. stabilizirajo dosežene strukture ter s tem tudi mere orodij oz. strojnih delov.

Nobene vrednosti sprememb mer pri zgoraj navedenih pogojih pa nikakor ni mogoče posplošiti za vsako obliko in mere orodij in za vsako izbiro jekla za to orodje. Spremembo oz. meroobstojnost se mora osvojiti za vsako orodje in jeklo posebej, medtem ko raziskave meroobstojnosti s pomočjo standardnih metod preizkušanja lahko dajejo le relativne podatke o značilnih lastnostih posameznih vrst jekel. V članku so podani rezultati raziskav za nekatera najbolj zanimiva jekla iz skupine meroobstojnih orodnih jekel. Po teh rezultatih se lahko sklepa na območja temperatur v ciklusih toplotne obdelave, ki pa jih je treba še prilagoditi oblikam in trdotam orodij, te pa potem še pri praktičnem delu ugotavljati ter na podlagi dokumentacije postopoma izboljševati.

Jože Rodič, dipl. inž.

osnova težke industrije in rudarstva ter gozdno bogastvo že omogoča. Ne sme nas pa to omejevati, da ne bi izkoristili tudi drugih razvojnih možnosti.

Samo dve leti nazaj smo doživljali v občini dokaj hud gospodarski pretres, ki je tako rekoč ohromil razvoj in skoraj onemogočil vse družbene aktivnosti. Zavaljo relativno nizkih osebnih dohodkov smo imeli zaostren politični položaj. Zaradi nizke vsebnosti metala v izkopani rudni je bil na najslabšem rudnik Mežica, ki je vlagal velik napor, da bi saniral stanje. V istem obdobju sta poleg železarne Ravne poslovali z izgubo še dve delovni organizaciji. Hkrati so se večale potrebe za šolstvo, zdravstvo in podobno. Pojav nelikvidnosti se je v najhujših oblikah kazal skoraj v vseh proizvodnih delovnih organizacijah občine.

Za jasno predstavo o stanju v občini bi potrebovali primerjave. Tedaj bi lažje ugotovili svoj položaj v SRS, ker kaže, da v več pogledih drsimo navzdol (1963 — 14. mesto, 1968 — 20. mesto) oz. drugi hitreje napredujejo od nas.

Toda ker nam gre predvsem za to, da z našimi stališči vzpodbudimo poglobljena razmišljanja in strokovne priprave za usmerjen, načrtovan bodoči razvoj, so že podatki, ki smo jih imeli na voljo, dovolj zgovorni in omogočajo globalno oceno razmer ter postavitev nekaterih idejnih izhodišč za nadaljnji razvoj občine. Kakšen prostor imamo v SRS, kaže rangiranje nekaterih občin v SRS in kakšen je za posamezne našete kategorije srednji rang v SRS. (Glej tabelo na str. 10).

2. Ugotavljamo ugoden gospodarski položaj industrije in družbene obrti (ŽR, Rudnik, TRO, TLL, Instalater), saj so dosegli v letu 1969, primerjano z letom poprej, 30 odst. rast celotnega dohodka. Te delovne organizacije so tudi na novo zaposlile okrog 250 ljudi.

Menimo, da lahko nadaljnji razvoj predelave plemenitih jekel in svinca, ki v bistvu predstavlja surovinsko osnovo v naši občini, občino naprej nasploh bogati in ublaži gospodarska nihanja, značilna za prejšnja leta. Pri tem pa so potrebne dolgoročne in smelejše odločitve.

Pomembno nalogo in možnosti na področju kovinske predelovalne industrije imajo vse delovne organizacije s področja industrije in so po našem lahko nosilec razvoja. Najpomembnejšo predelavo sedaj vrši železarna Ravne sama, ki dosega polovico dohodka s predelavo in izdelavo strojnih naprav. Sodimo pa, da se bodo morali v rudniku Mežica smejeje, programirano in dolgoročno vključiti v proizvodni program železarne Ravne. Izrabiti pa morajo tudi vse druge možnosti, ki jih prinaša akumulatorska industrija. Menimo namreč, da železarna Ravne in rudnik Mežica lahko prek svojih domačih in tujih partnerjev poskrbita tudi za druge ugodne razvojne možnosti za proizvodnjo in za zaposlitev. Posebna potreba se kaže v zgornji Mežiški dolini, kjer beležimo nizko zaposlenost in relativno nižjo življenjsko raven družin.

3. Skoraj polnih 70 odst. vse površine občine je porasle z gozdovi. 50 odst. posekane hlodovine gre nedotaknjene iz občine, drugo polovico razreže LIP oz. porabi TLL. Le 16 odst. desk porabita lesno-

Nadaljnji družbeno-ekonomski razvoj občine Ravne

MNENJA, STALIŠČA IN PREDLOGI KOMITEJA OBČINSKE KONFERENCE ZKS

Ne moremo reči, da smo v občini malo dosegli, da se ne razvijamo. Ugotavljamo pa, da okrog nas hitreje napredujejo in zato primerjano z njimi nazadujemo. Razvoj je tudi skromen in nepopoln, če ni načrtovan, če ne upošteva vseh primerjalnih prednosti, ki jih ima občina kot celota ali kraj!

V ZK smo zato pred kratkim obravnavali kadrovske problematiko in materialne ter primerjalne prednosti za razvoj občine. Menimo namreč, da brez sposobnih, zavestnih in zavzetih ljudi razvoj občine ne bo tak, kot želimo in sodimo, da je lahko. S posebnim zadovoljstvom zato obveščamo javnost s stališči o nadaljnjem družbeno — ekonomskem razvoju občine in s povzetkom stališč o kadrovske politiki.

1. Smo v pomembnem obdobju razvoja slovenske ter jugoslovanske družbene skupnosti ter pred vprašanjem, kako in v katero smer dolgoročno naravnati razvoj občine. Komunisti občine smo si že doslej ob različnih priložnostih zastavili vprašanje: do kod smo se gospodarsko razvili? Smo izkoristili vse naravne in druge pogoje za razvoj? Je naš razvoj dovolj celovit? Ali morebiti ponekod ne stopicamo na mestu ali če celo ne nazadujemo? Velika resnica je v tem, da se je potrebno razvijati, da so potrebni načrti in naprej usmerjen pogled. Ni nam sedaj v občini toliko za vizijo brez števila let naprej in za iskanje, kot za to, da se skušamo realno in dolgoročno opreti na to, kar nam je narava namenila oz. kar nam surovinska

	Ravne	Ljubljana center	Jesenice	Velenje	Sred. rang. v SRS
1. Narodni dohodek na prebivalca	21	1	12	13	23
2. Pror. potr. na preb.	40	1	13	29	20
3. Potr. na uč. v osn. šoli	42	1	15	20	25
4. Dohodek na zaposlen.	40	2	54	22	13
5. Vrednost poslovnega sklada na prebiv.	7	1	3	17	18
6. Kmečko prebiv. v %	10	1	2	13	28
7. Vsota točk	160	7	99	114	127
8. Količnik	26,666	1,166	16,500	19,000	21,166
9. Skupna razvrstitev	25	1	12	16	17—18

List »Občan« 1969

industrijska obrata Prevalje in Mušenik za najbolj preproste izdelke — ladijski pod, ogrodje za kavče in stavbno pohištvo. Indeks predelave 1969/68 je 95! Oba predelovalca se kljub 17 odst. višji ceni hlodovine borita za to osnovno surovino. Menimo, da bi nam moralo gozdno bogastvo dati več, tako pa je sedaj po dohodku v občini šele na 4. mestu (tik pred kmetijstvom). Tovarni lesovine in lepenke ter obrat LIP mora biti s pogodbo zagotovljena nemotena dobava hlodovine. Menimo, da je to moč zagotoviti s tesnejšim poslovno tehničnim sodelovanjem in v posledici z združitvijo. Kolikor LIP ne more zagotoviti večje predelave, je potrebno iskati smelejšega, uspešnejšega in ekspanzivnejšega partnerja.

4. Imamo velike možnosti za razvoj govedoreje na gospodarstvih v zasebni in družbeni lasti. Sodobna proizvodnja zahteva strokovno usmerjanje in pomoč. Kmetu je potreben trg in relativna gotovost ter možnost organiziranega nakupa, kar mu je za proizvodnjo in prodajo pridelkov potrebno. Ugotavljamo, da je tu kmetijska zadruga odigrala pramajhno vlogo. Zavaljo podnebnih razmer in valovitosti zemljišča je potrebno ob izrazitejši usmeritvi na pašno-košni sistem doseči, da bomo postali pridelovalci presežka govejega mesa in mleka. Sedaj moramo za preskrbo lastnega prebivalstva drugod kupiti letno okrog 130.000 kg govejega mesa in teletine ter 220.000 litrov mleka. Potrebno je analizirati kmetije, sposobne za tržno proizvodnjo, jih podpreti, hkrati

pa z davčno politiko in drugimi ukrepi preprečiti odnose in pojave, ki se ne bi skladali z našimi samoupravnimi zahtevami in hotenji.

Jasno je treba definirati kmetijske pospeševalce v občini (KZ, skupščina, veterinarska postaja, TP Mesnina, GG) in jim določiti naloge ter odgovornost za razvoj kmetijstva v občini, pri čemer mora biti KZ spričo majhnih kmetijskih površin v družbeni lasti precizno definirana. Tu ji mora biti zagotovljena prihodnost. Koroško kmetijstvo ima veliko skupnega.

5. Trgovina ima ugoden položaj v našem gospodarskem sistemu, zato menimo, da bi morala v občini ustvariti več dohodka. Preveč kupne moči se še zmerom odliva iz občine. Naša trgovina zajame letno na prebivalca le 3.121 din, na Jesenicah 5528 v Trbovljah 5605 din, v Radovljici 4.807 din in v Ljubljani center 26.815 din dohodka.

Potrebujemo specializirano prodajo tehničnih predmetov in pohištva. Zaradi slednjega imamo iz občine letno izredno velik odliv.

6. Gostinstvo in turizem imata v občini velike razvojne možnosti, ki so se z lanskimi integracijskimi posegi še povečale. Potreben pa je trden razvojni načrt, ki bo povezal in smotrno usmeril moči, znanje, sposobnosti in denar. Velika škoda bi nastala za turizem in gostinstvo nasploh, če razvoj ne bi bil celovit, če ne bi združeval in če bi v občini neprogramsko razvijali turistične in gostinske zmožljivosti.

7. Zasebna obrt ima skromne obsežnosti, čeprav je to nekoliko težko razumeti. Povsod, kjer je razvita industrija, bi naj bila razvita tudi obrt. To je logika skladnega razvoja družbe. Ugotavljamo, da ne katerih smeri obrtnih storitev nimamo — niti ena sama šivilja ni registrirala svoje dejavnosti! Zasebna obrt ustvarja skromen celoten dohodek.

8. Zaposlovanje žensk je zavaljo prevladujoče težke industrije v občini že vsekozi pereče vprašanje s številnimi negativnimi spremljevalnimi pojavi socialno ekonomske in moralne narave. Enostranska zaposlitev ima za posledico tudi relativno nizko materialno raven družine, ki vpliva na šolanje, vzgojo, prehrano in zdravstveno stanje celotne družine. Take družine poglabljajo socialne razlike v naši občini. Zaposlenost žensk v občini je namreč tako nizka, da bi s takojšnjo zaposlitvijo 500 žensk dosegli komaj poprečje v SR Sloveniji.

Menimo, da je tudi v težki industriji moč zaposliti ženske, vendar na telesno lažjih delih (rokovanje s stroji in z napravami), to pa zahteva izobrazbo in strokovno usposobljenost. Tudi predelovalna industrija lahko zaposli več žensk, vendar potrebuje tudi ta le KV in priučene delavke. V razvojnem načrtu občine bo zato potrebno predvideti možnosti za izobraževanje (program gradnje šol, ki ga je začrtala temeljna izobraževalna skupnost), združevanje denarja delovnih organizacij, skupščine, TIS in drugih. Šolanje v letih telesnega in duhovnega zorenja bo mlade med drugim odvrnilo tudi od marsikateri stranpoti. Sedanja izobrazbena in kvalifikacijska struktura namreč ni jamstvo za hitrejši razvoj obstoječih dejavnosti, saj dela na zahtevnejših delih približno petkrat preveč NK delavcev. Pomembna priprava za šolanje je poprejšnja vzgoja in varstvo v VVZ in malih šolah.

9. Ne zapiramo se, ne mislimo, da moramo vse, kar potrebujemo, pridelati in izdelati doma, toda domače primerjalne prednosti moramo sami izrabiti v največji možni meri. Te pa so: jeklo, les, svinec, turizem, živinoreja, bližina meje, nove ceste, tradicija, delovna sila itd. Potrebno je elastičnejše poslovno sodelovanje, razmišljanje o naložbah tujega kapitala itd.

10. Priprava srednjeročnega razvojnega načrta je pomembno politično, strokovno in metodološko delo, zato mora skupščina že sedaj pristopiti k strokovnim in metodološkim pripravam. Predlagamo strokovne skupine za industrijo, gospodarjenje z gozdovi in lesno predelavo, trgovino, kmetijstvo ter za turizem in gostinstvo.

11. Opozorili smo na nekatera neskladja v razvoju občine, na nekatere probleme, nakazali smo tudi razvojne smeri, predvsem pa nekatere tendence in razvojne možnosti. Družbeno-ekonomski razvoj je moč načrtovati dolgoročno. Tudi posledice niso takojšnje.

Vzdih

Neka ženska je vzdihnila: »Pri moških je najbolj strašno to, da so neobhodno potrebni.«

Proti Šentanelu

Foto: Broman

Kadri in kadrovska politika delovnih organizacij v občini ter naloge ZK

1. Znanost postaja neposredna proizvodna sila in zmanjšuje ostro klasično delitev na fizično in umsko delo. Še posebej je to pomembno za našo družbo, kjer se z razvojem samoupravljanja razvijajo tudi humani samoupravni medčloveški odnosi.

Znanost, avtomatizacija delovnega procesa in samoupravni sistem spodkopujejo dosedanje klasično organizacijo dela. To, kar je bilo včeraj nujno, je danes komaj še možno ali že celo ovira razvoj proizvodnje. Potrebni so: sodobna organizacija dela, kadri, razvoj samoupravnih odnosov. Potrebna je torej načrtna in popolna kadrovska politika, ki se začne s programiranjem potreb (sistemizacija), štipendiranjem, nagrajevanjem po delu, z možnostmi izobraževanja ob delu in podobno.

Ugotavljamo, da ima v občini le malo delovnih organizacij kadrovske službe, ponekod nimajo niti odgovorne osebe za to. Manjše delovne organizacije, za katere ni smotno imeti celoten kadrovskega tima, bodo morale za pripravo zahtevnejših kadrovskega opravil angažirati ustrezne strokovnjake.

2. Zveza komunistov v občini doslej ni imela ustreznega odnosa do kadrovske politike v njenem najširšem pomenu: ni analizirala razmer, ni kadrovske politike postavljala kot svojo osnovno funkcijsko nalogo, ni skrbela za javnost kadrovske politike, ni se vedno zadosti odločno zavzemala za to, da bi o njej odločali organi samoupravljanja in da bi kadrovska politika postala tudi temeljna funkcija samoupravljanja.

3. Za izvajanje dobre kadrovske politike potrebujejo delovne organizacije sposobne kadrovske službe, ki bodo na sodoben način reševale zapleteno kadrovske problematiko. Kadrovska služba ni samo za vodenje evidence o kadrih, njene naloge so pomembnejše: opravljati mora analizo delovnih mest, planirati kadre dolgoročno in kratkoročno, skrbeti mora za sprejem in uvajanje delavcev v delo in v delovno organizacijo, skrbeti za splošno, strokovno in družbeno ekonomsko izobraževanje, proučevati delitev osebnih dohodkov, skrbeti za varstvo pri delu, zdravstveno zaščito delavcev, pomagati si mora s strokovnimi delavci, kot so industrijski psiholog, sociolog, socialni delavec, zdravnik; organizirati mora socialno delo, skrbeti za informiranje delovne skupnosti in nazadnje tudi vodi evidenco in statistiko o kadrih.

4. Planiranje kadrov mora postati pomembno področje kadrovske in poslovne politike podjetja. Potrebne kadre je treba pravočasno planirati, pripraviti in usposobiti. Vsak investicijski elaborat in program rekonstrukcij mora predvideti tudi sredstva za vzgojo kadrov. Planiranje kadrov mora biti dolgoročno.

5. Pri sklenitvi delovnega razmerja mora delavec ustrezati zahtevam delovnega mesta. Te zahteve pa so raznolike: splošne, ki veljajo za vse, in take, ki terjajo boljše psihofizične lastnosti, posebno zna-

nje, specialnost itd. Zato je za izvajanje načela »pravo delo za pravega človeka« potrebno testiranje znanja in sposobnosti. V določenih časovnih obdobjih je potrebno preverjati sposobnosti in ustreznost že zaposlenih. Uvajalne seminarje organizira pri nas manj kot polovica delovnih organizacij. Programi teh seminarjev so skromni.

6. Izobraževanje je širok splet vprašanj, ki zajema potrebe in tudi možnosti. Ugotavljamo tudi, da nadarjenih učencev in dijakov nihče sistematično ne spremlja, zato je tudi velika številčna razlika med študirajočimi in tistimi, ki šolanje končajo. Tudi merila za delitev štipendij niso povsod naklonjena socialno šibkejšim, vendar nadarjenim učencem.

V ravenski občini nam že letos manjka 148 delavcev z visoko, višjo in srednjo izobrazbo, v naslednjih petih letih jih bomo potrebovali 400. Precejšnje pa je tudi pomanjkanje kvalificiranih delavcev, saj upada vpis v šole za pridobitev kvalifikacije.

Naloge, ki iz tega izvirajo, so:

a) Razpisati je potrebno več štipendij, saj so se po vojni materialne osnove občine razvijale hitreje kot kadri. Možnosti za šolanje je potrebno približati bodisi pri Delavski univerzi ali neposredno pri delovni organizaciji, saj ugotavljamo, da je prav oddaljenost šol pogojevala odločitve za šolanje.

b) Strokovno izobraževanje ob delu je potrebno omogočiti vsem, ki so sposobni, manjka pa jim ustrezno znanje. Celotno pridobljeno visokošolsko znanje po 10 letih za polovico zastari, postane neustrezno, premajhno. Učna doba se avtomatično daljša, v nekaterih strokah zahteva izobraževanje že pol življenja.

c) Družbeno in splošno znanje je zahteva časa in še posebej naše samoupravne družbe. V programe družbeno ekonomske in politične vzgoje je potrebno vnesti več spoznavanja z dobrimi in slabimi stranmi naše samoupravne prakse, v metodi pa vzbuditi učenčev kritično razmišljanje, sodelovanje in ne le pasiven odnos poslušalca. Slab je tisti samoupravljavec, ki se spozna le na svoje delo, drugod pa je nevdež.

7. Mlade strokovne delavce je treba v pripravniški dobi pripraviti, da bodo lažje

zasedli strokovna delovna mesta. Ne moremo zaupati mladim strokovnim kadrom takoj odgovorno delo, ki mu ne bi bili kos, niti jih pustiti pri delu, ki terja nižje sposobnosti, kot so njihove, kjer ne bi mogli uveljaviti svojih naprednih pogledov in pridobljenega znanja. Sposobnim kadrom, ki jih je praksa že potrdila, je potrebno omogočiti zasedbo odgovornih mest, dotedanjim delavcem z izkušnjami, vendar brez ustrezne izobrazbe pa poveriti svetovalsko funkcijo in neke vrste mentorstvo ali podobno; na vsak način je treba ravnati človeško. Sodimo, da je načelo reelekcije in rotacije ter dosledno upoštevanje sistemizacije delovnih mest najbolj naravna pot kadrovskega obnavljanja delovne organizacije. Razpisi morajo biti pošteno, razpisni pogoji pa stvarni. Delovne organizacije bi morale v večji meri zaposlovati pripravnike, predvsem pa organizirati strokovno ustrezno vodenje pripravnikov ob sposobnih, izkušenih mentorjih.

8. V delovni organizaciji, ki hoče skladno delovati, je sleherni delovno mesto od najnižje do najvišje strokovne izobrazbe pomembno. Vsak pa, ki je podjetju potreben, mora prispevati vse svoje znanje in sposobnost. Zato mora podjetje skrbeti za pridobitev in vzgojo vseh vrst kadrov. To poudarjamo zato, ker se zavzemamo za kadre s srednjo, višjo in visoko izobrazbo ter v enaki meri za vzgojo kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev.

Delovne organizacije morajo same vzgajati vajence in jih tudi zaposlovati.

9. Sprejeta stališča obvezujejo vse organizacije in aktivne ZK ter posamezne člane ZK. Posebej so za izvajanje sprejetih stališč odgovorni vodilni delavci — komunisti. Stališča ne bi koristila, če bi sedaj ne ukrepali. Analiza že omogoča konkretno akcijo, ker je njen drugi del tak, da vsebuje podatke ločeno za vsako delovno organizacijo. Podrobnosti in posebnosti morajo analitično konkretizirati organizacije in aktivni sami. S posebno pozornostjo morajo obravnavati:

kadrovske službe nasploh, skrb za kadre — načrtovanje kadrovskega potreb, sprejem na delo, štipendijsko politiko in zlasti vse vrste izobraževanja, razpise in izvajanje reelekcije.

Organizacije in aktivni si morajo izdelati akcijske načrte izvajanja teh stališč in sklepov CK ZKS. Akcijski načrt si izdelata tudi občinska konferenca. Jeseni letos bomo proučili tudi druge oblike kadrovske politike in na drugih področjih — t. i. družbeno kadrovske politiko.

Aktualne naloge ZMS v občini Ravne

14. junija 1970 je bila v kavarni Doma železarjev na Ravnah tretja seja občinske konference ZMS Ravne na Koroškem, katere se je udeležilo 65 mladincev in mladink — članov občinske konference. Prisostvovali so tudi vidni funkcionarji družbeno-političnih organizacij, predsednik občinske skupščine, ravnatelj nekaterih šol in drugi. Podan je bil nov program dela občinske konference ZMS Ravne za leto

1970. Programu je sledila diskusija, v kateri so se diskutanti nasploh pohvalno izrazili o vsebini načrtanega programa in takšen je bil tudi sprejet. Po diskusiji je dobilo staro vodstvo razrešnico, nato so bile volitve v novo predsedstvo. Izvoljeni so bili naslednji tovariši in tovarišice: Mavrič Rudi, Pečnik Silvo, Vrabič Ivanka, Močnik Vojko, Skarlovnik Marjeta, Marko Alojz, Kern Tomaž, Knez Jože, Kutnik

Ferdo, Kacel Gvido, Krenker Rudi in Petek Doroteja. Za novega predsednika je bil izvoljen tov. Večko Maks.

Nov program dela v letu 1970 je plod prizadevanja več ljudi, ki niso bili zadovoljni z dotakratnim delom mladinske organizacije. Hoteli so mladinsko organizacijo poživiti, jo napraviti bolj elastično in dinamično, zato so poskušali najti nov način dela in poiskati nove ljudi, ki bi bili sposobni postaviti mladinsko organizacijo na pravi tir, jo družbeno in politično bolj uveljaviti — skratka, ji dati vlogo in mesto, ki ji pripada. V ta namen je bilo zamenjano staro vodstvo z novim.

Novo vodstvo je takoj izdelalo še akcijski program, ki je bil sprejet na prvi seji predsedstva dne 26. junija 1970. Porazdelili so tudi funkcije članom predsedstva. Za sekretarja je bil soglasno izvoljen tov. Rudi Krenker, za blagajničarko pa tov. Vrabčič Ivanka.

Določeni so bili tudi vodje naslednjih komisij: komisije za idejno vzgojo, komisije za samoupravljanje, komisije za klubsko življenje, komisije za kulturo, komisije za telesno kulturo.

Vse komisije so že pripravile svoje lastne programe za dobo njihovega mandata.

Ena izmed prvih nalog novega vodstva bo vsekakor ta, da bo uredilo dejavnost občinske konference (predsedstva). Treba bo dati veliko poudarka aktivom, ki že obstajajo, jih usmerjati in vzpodbujati. Potrebna pa bo še razširitev mreže aktivov, se pravi, treba bo ustanoviti aktivne tudi tam, kjer jih še ni, vendar pa bi bili potrebni.

Ne smemo si misliti, da bo imelo novo vodstvo lahko delo. Že na začetku je nalletelo na kup težav, ki pa jih za dobro in uspešno delo sploh ne bi smelo biti. Mislim predvsem na težave finančno-materialnega izvora. Ne samo da v blagajni ni denarja, pač pa je potrebno še povrniti prejšnje dolge mnogim podjetjem in ustanovam, ki pa niso tako majhni, če pomislimo na sorazmerno majhno dotacijo, ki jo mladinska organizacija dobiva. Manjka tudi osnovni pisarniški inventar, kar vsekakor zavira dobro in solidno delo.

Mislim, da je potrebno, da javnost seznanim vsaj na kratko in v grobem z novim programom mladinske organizacije.

V naši družbi živimo sedaj pomembno obdobje uresničevanja reforme na vseh področjih. Potrebni so napor za skladno gospodarsko rast vseh panog, prizadevamo si zgraditi samoupravno družbo enakopravnih, družbo humanih in srčno bogatih ljudi. Da bi tako družbo dosegli, pa so potrebni vsakodnevni napor vseh delovnih ljudi, občanov in družbeno-političnih organizacij. V to prizadevanje se vključuje tudi organizacija mladih v občini Ravne, ki želi biti aktivna v gradnji družbe in samoupravljanja, nosilka novih zamisli in akcij. Program zato obsega vsa tista vprašanja, ki že sedaj terjajo akcijo, in tudi tista, ki jih bo potrebno globlje preučiti in za njihovo izvajanje združiti moči vseh naprednih sil v občini.

Gospodarske razmere se v občini popravljajo, toda to naj ne pomeni, da smo lahko brezskrbni ali celo zadovoljni. Mladi še zmeraj nismo zadovoljni z medsebojnimi produkcijskimi odnosi, z nagrajevanjem po delu, s kadrovske politiko na-

sploh, ki ni dolgoročna, itd. Mladini še vedno ni brez ovir odprta pot v delovne organizacije. Strokovno usposobljeni mladi delavci včasih brezperspektivno čakajo na »svoje možnosti«.

V programu smo si zadali vrsto nalog z namenom, da bi z njihovim preučevanjem in akcijo pozitivno vplivali na obstoječe razmere. Mladi imamo svoj odnos do pojavov v družbi, smo vključeni v njihovo razreševanje, vendar se včasih premalo angažiramo, pa čeprav se včasih iz objektivnih vzrokov ne moremo v taki meri, kot bi se morali. Prav organizacija ZMS je zato tista sila, ki bo povezala mlade, dala možnost za osebnostno in družbeno zorenje ter sprožila akcijo povsod tam, kjer s čim ne soglaša. Zveza mladine kot idejno-politična in vzgojna organizacija mora biti prostor za soočanje različnih pogledov, za njihovo zadovoljevanje in prostor, kjer se bo snovala akcija. Zveza mladine mora razlagati sedanje stvarnost, da bi preprečila beg mladih pred njo, zlasti umik v apolitičnost in opazovanje od zunaj.

Mladi hočemo biti aktivni v samoupravnih odnosih, jih dalje razvijati v konkretnih razmerah ter težiti po lastnem kritičnem odnosu do njih z analizo stanja, z ustreznimi akcijami, z udeležbo v samoupravnih organih, s postavljanjem svojih stališč in sklepov itd. V ta namen bomo ugotovili strukturo samoupravnih organov v organizacijah, v občinski skupščini in krajevnih skupnostih ter videli, v kolikšni meri se mladi tukaj angažirajo.

Ena izmed naših nalog bo tudi izobraževanje mladih, kajti današnja socialistična in samoupravna družba potrebuje človeka, ki bo poleg svojega strokovnega znanja še idejno politično razgledan. V proces izobraževanja je treba vključiti čim več mladine. Ta naj si prek šol za življenje, seminarjev, sestankov in drugih oblik širi svoje obzorje. Delavska univerza naj ji približa čim več šol.

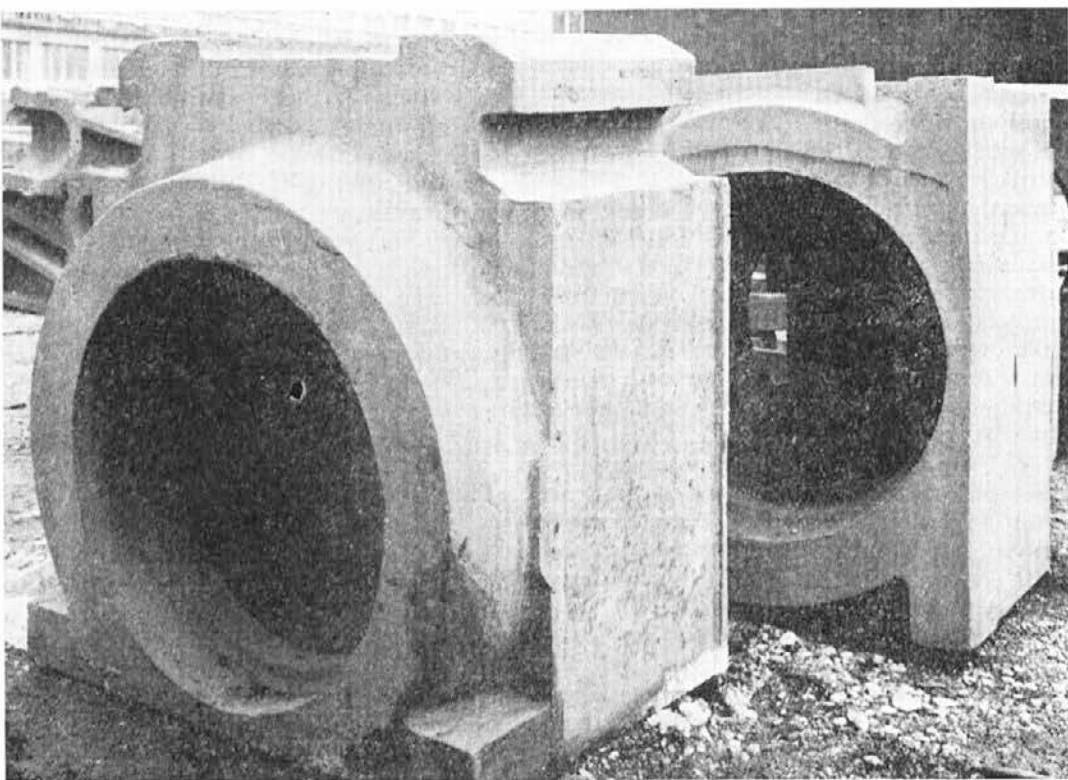
Mladini je treba omogočiti šolanje ob delu, upoštevati njene želje po določeni vrsti in načinu izobraževanja. Skrb za to naj bo v vseh družbeno političnih organizacijah.

Dandanes se vse več mladinskih organizacij afirmira s klubsko dejavnostjo. Če govorimo o klubski dejavnosti, ne mislimo s tem samo nekaterih klubov zaprtega tipa, se pravi klubov, ki v svoj krog vključujejo samo izbrance določenih kvalitet, temveč tudi drugo vrsto klubov, ki so odprtega tipa in združujejo najširši sloj mladih ljudi. To pa je tudi edino pravilno, saj mladinski klub lahko uspešno in dobro deluje le s pestrim in raznolikim programom. Čeprav so klubi najširša oblika ZMS, imamo v naši občini le dva kluba, ki dokaj uspešno reprezentirata in povezujeata interese posameznikov.

Ena izmed točk splošnega programa je tudi vključevanje mladine v društva in organizacije.

Vsaka družbeno politična organizacija ima svoj program dela in ga izpopolnjuje popolnoma svobodno. Glede na to, da so nekatere vrste dejavnosti posameznih organizacij sorodne, je prav, da se danes, ko vsaka večja akcija temelji na analizi problemov, medsebojno povezujemo in okoriščamo z rezultati raziskav ene ali druge organizacije. To ni samo prihranek časa in denarja, ampak se izboljšuje tudi kvaliteta dela. Še posebej pa moramo biti enotni ob perečih zunanjih ali notranjih političnih situacijah, ker le tako lahko največ prispevamo k rešitvi problemov. Različne poglede, stališča, mnenja itn. bomo z drugimi organizacijami zagovarjali po metodi enakopravnega medsebojnega dialoga.

Mladina našega območja naj bi nadaljevala tradicijo mladinskih delovnih akcij po vojni. Nekatere negativne težnje, ki se danes pojavljajo pri mladih, so bile mladini na začetku poti k izgradnji domovine neznane. Resnica je, da del današnje mla-

Naš ponos

dine odstopa od tiste poti, ki jo je začrtala po vojni. Čedalje bolj podlega slabim vplivom, ki prihajajo k nam od zunaj. Morda bi takšne mlade z večjim vključevanjem v delovne in podobne akcije odvrnili od stranpoti, brezdelja in melanholije. Eden od načinov odvratanja mladine od takih pojavov bi torej bile tudi mladinske delovne akcije v zveznem, republiškem ali lokalnem obsegu. Seveda pa naj bi bile organizirane tako, da bi mladina tu kaj pridobila. Poleg delovnega časa naj bi bile športne prireditve, predavanja ideološkega, vzgojnega in političnega značaja in za razvedrilo kulturno zabavne prireditve.

V tekočem letu bo organizacija ZM Ravne izvedla vrsto prireditev in drugih nalog. Podprla in dala bo pobudo za večjo afirmacijo raznih kvalitetnih tekmovanj,

ki dvigajo narodno zavest, patriotizem in duhovno vrednoto človeka. Sodelovanje z JNA je postalo že tradicija. To tradicijo bomo nadaljevali. Za skupne akcije se bomo sproti dogovarjali.

Predsedstvo ZM bo skrbelo za javnost svojega dela. Z delom organizacije mora biti javnost sproti obveščena. Za to bodo skrbeli aktivni na svojem območju, predsedstvo pa bo o celotnem delu obveščalo družbeno-politične organizacije. Z delovanjem organizacije naj bosta seznanjena tudi tisk in radio.

Na kraju bi se rad zahvalil vsem družbeno političnim organizacijam, ki so ne-sebično priskočile mladinski organizaciji na pomoč, posebno pa še aktivu mladih komunistov in tov. Milanu Zafošniku.

Rudi Krenker

Iz naših delovnih skupnosti

TOVARNA LESOVINE IN LEPENKE PREVALJE

Primerjava med potrošnjo papirja v razvitih državah in pri nas kaže naslednjo podobo: letno na prebivalca potroši Švedska 181 kg, Anglija 143 kg, Finska 96 kg, Francija 80 kg, Jugoslavija pa le 22. Če torej z razvitostjo družbe raste tudi potrošnja papirja, se obetajo naši papirni industriji lepši časi kot v bližnji preteklosti, ko je delno po krivdi parcialnega investiranja, večkrat neustreznih lokacij tovarn papirja in pomanjkanja strokovnjakov, delno pa zaradi politike cen bil velik del te industrije nerentabilen.

Prevaljsko papirnico je v dobi reforme zgrabilo kot mnoga druga podjetja. Do l. 1960 je izdelovala le lesovino, ki se je nato uporabljala za nadaljnjo predelavo, po tem letu pa se je začela preusmerjati v izdelavo lepenke, vendar pa zaradi starih strojev ta proizvodnja ni bila posebno rentabilna.

Leta 1966 so postavili program za avtomatizirano proizvodnjo bele lepenke ter dobili ustrezne kredite za opremo iz uvoza. Začeli so rekonstruirati tovarno v dobri veri, da bo prenovljena začela s polno paro za novo leto 1968 proizvajati — pa se je rekonstrukcija zavlekla za celo leto in težave so bile tu.

Montaža uvoženega avtomatičnega stroja se je zakasnila za pol leta, del nove opreme je bil uvožen, del domače proizvodnje. Pa tudi ko je bil stroj montiran, še ni proizvajal, ker je bilo treba spremeniti tehnološki proces, saj je avtomatika zahtevala posebno tehnologijo. Prve anuitete bi morali že začeti odplačevati, proizvodnje pa še ni bilo, in podjetje se je znašlo v finančnih težavah. Bilo je torej treba izdelati dodatni program za izpopolnitev strojne opreme za povečanje kapacitet ter sanacijski program.

Da bi bila mera polna, je vladala do aprila lani tudi stagnacija na jugoslovanskem tržišču, ki ni moglo absorbirati vse večje proizvodnje rekonstruiranih tovarn bele lepenke, in je bilo treba iskati tudi možnosti za izvoz.

V tem položaju je občutno pomagal občinski sklad skupnih rezerv z 20 milijoni starih dinarjev, pomagala pa je tudi delovna skupnost papirnice sama z ureditvijo opreme in boljšo notranjo organizacijo dela, predvsem pa z razumevanjem in požrtvovalnostjo, saj so delavci ostali zvesti svojemu podjetju kljub lanskemu poprečku 700 Ndin osebnih dohodkov mesečno.

Z odpravo ozkih grl, ureditvijo opreme ter boljšo organizacijo in delitvijo dela so naposled dosegli napredek od 270 na 400 ton mesečno. To pa je dalo v prvih petih mesecih letošnjega leta 2.050 t v primerjavi s 1.400 tonami, doseženimi v istem obdobju lanskega leta. S tem pa so porasli tudi osebni dohodki na 930 dinarjev.

Število zaposlenih v papirnici se giblje okoli 110, razmerje med moškimi in ženskami je 40 : 60, je pa jasno, da uvedba avtomatike manjša potrebo po delovni sili. Ker je večina zaposlenih ne kvalificiranih, je delavski svet tovarne sklenil, da bodo kvalifikaciji posvetili posebno pozornost.

Papirnica izvažala v Italijo, Avstrijo, Zahodno Nemčijo, Poljsko in Češkoslovaško in se namerava v prihodnje usmeriti na izdelavo bolj kvalitetnih vrst lepenke. V srednjeročnem planu poslovnega združenja papirne industrije je predvidena med drugim enotna investicijska in komercialna politika, združenje razpoložljivih sredstev, poslovna povezava in zagotovitev surovin. Tako kolektiv prevaljske papirnice precej optimistično gleda v prihodnost.

ZA DOBRO VOLJO

Ogorčena

— Pomisli, Karin, bil je tako predrzen, da me je poljubil!

— In ti si bila seveda ogorčena!

— Seveda — vsakikrat.

Premislila sta si

— Torej sta se le poročila?

— Ja, najprej sva sklenila, da bova ostala dobra prijatelja, potem pa sva si premislila.

Blaženi

— Čudno, da venomer govorite o blaženih možeh gospe Mlinarjeve! Umrl ji je vendar samo prvi, od drugega je ločena.

— Pa mislite, da ta ni blažen?

Sreča

— Moji ženi se je danes sanjalo, da sem milijonar.

— Imate pa srečo! Moja si to domišlja tudi podnevi.

Podobnost

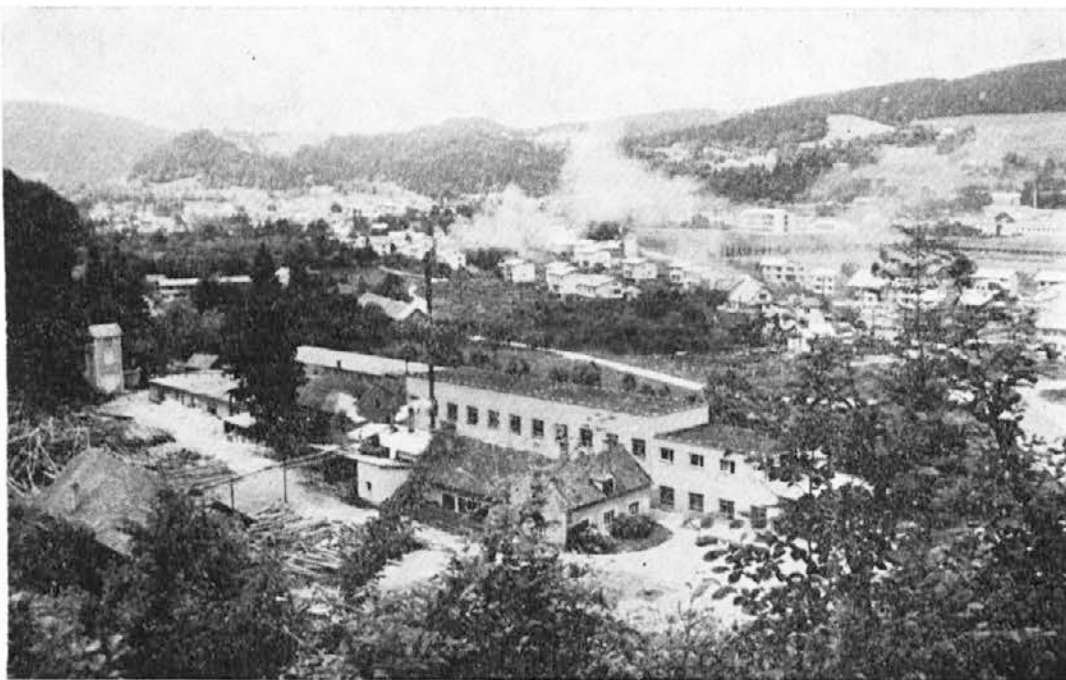
Ona: — Naš fant ti je vsak dan bolj podoben.

On: — Kaj pa je spet ušpilil?

Pomoč

— Ali se ti ne zdi, da je žena možu v veliko pomoč?

— Seveda! Pomaga mu v vseh težavah, ki jih brez nje sploh ne bi imel.

Tovarna lesovine in lepenke na Prevaljah

Gregor Klančnik, direktor slovenskih železarn

DEŽELA VZHAJAJOČEGA SONCA

(IZ POTNEGA POROČILA)

Center za izobraževanje vodilnih kadrov v Beogradu je maja letos organiziral skupinski ogled japonskega gospodarstva, ki sem se ga udeležil po sklepu upravnega odbora železarn Ravne. Z zbrano grupo 25 udeležencev smo do Aten potovali z vlakom in nato z letalom Swissair prek Bangkoka in Hong Konga. Prevoz z vlakom od Zidanega mosta do Aten je trajal 36 ur, od Aten do Tokia pa 17 ur.

Ne bom se zadrževal pri opisovanju preleta evropskih in azijskih dežel niti na zanimivem zatonu in vzhodu sonca, na kar smo čakali le pet ur, niti na Bangkoku in Hong Kongu, ki s svojo konfiguracijo zaliva in moderno izgrajenostjo ogromnih stanovanjskih blokov in nebotičnikov impresionirata, zadržal se bom na namenu potovanja — Japonski.

Japonska je dežela naroda s kruto in žilavo zgodovino, brezkompromisno, slepo vdano borbeno preteklostjo in edinstveno miroljubno sedanostjo. Od supermilitaristične države se je po porazu v drugi svetovni vojni spremenila v lastno nasprotje, v deželo miru in blaginje.

Poslušen, skromen in prizadeven narod, navajen reda in discipline, je v slabih 25 letih po kapitulaciji 1945. leta napravil tak gospodarski skok, da mu ni primere v zgodovini človeštva. Sedaj šteje Japonska okrog 100 milijonov ljudi, stisnjenih na otokih s skupno površino 370.000 km². Gostota naseljenosti nam bo šele takrat jasna, če vemo, da je 85% goratih predelov in da na 1% površine ob morju živi 40% prebivalcev. Brez lastnih prirodnih bogastev se je z razvojem zunanje trgovine, pomorskega in drugega prometa, z uvozom surovin in izvozom končnih izdelkov povzpela v sam vrh super sil sveta. Le ZDA in SZ se lahko še kosata s to relativno majhno deželo. Prva je Japonska na svetu v ladjedelništvu, v proizvodnji fotoaparatorov in transistorjev, vodilna v proizvodnji vseh vrst preciznih aparatov optike in elektronskih mikroskopov. Na drugem mestu je v izdelavi umetnih vlaken in tretja na svetu v proizvodnji jekla. Leta 1969 so Japonci izdelali 9 milij. brt. ladjevja, 82,2 milij. ton jekla, več milijonov televizorjev, transistorskih in fotoaparatorov. Imajo najboljše železniško omrežje in vlake s hitrostjo 250 km/h. So vodilni proizvajalci avtomobilov, osnovnih kemičnih izdelkov, elektro opreme, železniških lokomotiv in vagonov ter letal.

Od leta 1965 ima Japonska pozitivno blagovno bilanco zunanjetrgovinskega poslovanja. V tem letu je izvoz zajel 8.452 milij. \$ in uvoz 8169 milij. \$.

V Tokio smo prileteli v ponedeljek, 4. maja, ob 9.15 uri po našem in 17.15 uri po japonskem času. Po opravljeni formalnosti na letališču, kjer je živo kot v panju, saj letala neprestano odhajajo in prihajajo z vseh krajev sveta, smo se odpeljali v hotel Daiichi, kjer smo, zaspani od kratke noči, hitro plegli. Naslednji dan smo pričeli s programom.

5. maja smo se z avtobusom odpeljali iz Tokia proti zahodu. Najprej smo spoznali del glavnega mesta, ki je že največje mesto sveta, saj ima 12 milijonov prebivalcev. Ze prvi vtis je, da se tu življenje amerikanizira. Promet dobiva dimenzije atomske dobe. Vozila se premikajo na treh in celo štirih nivojih; pod zemljo, na zemlji in na stebrih. Pod zemljo je metró, vse hitre ceste in železnica pa so nad zemljo. Tudi v hotelu, kjer smo stanovali, je kot v ameriških hotelih. Ima prek 1600 postelj, zato je v njem kot v mravljišču, pa vendar vsak ve, kaj mora storiti. Ze vnaprej so imeli izdelano listo, zato smo brez formalnosti dobili ključke od sob in to se je ponavljalo na celi poti. Sobe, sicer majhne, imajo vse, kar sodobni turist zahteva — od kopalnice do radia in televizorja, telefona in klimatske naprave. Zanimiva je bila postrežba z zajtrkom pri taki masi ljudi, hotel je namreč stalno zaseden. Z listkom, ki ga gost dobi v samopostrežni restavraciji, lahko izbere, kar si požeji, in zadovoljni so vsi, ne glede na to, iz katerih dežel so prišli. Sploh sem opazil izreden red v gostinstvu. Za penzijsko hrano so deljeni posameznim obrokom ustrezni boni, za morebitna dodatna naročila v dveh izvodih napišejo vsakemu gostu račun, ki pa ga plača normalno v recepciji. Pri tem sem opazil, da si napravijo skico, kje posamezniki sedijo, zato pomot pri izstavitvi računa ni, za pravilnost pa mora gost dati svoj podpis.

Pot nas je peljala skozi četrto mesto po velikosti — Jokohamo. Meje med Tokijem sicer sploh nisem opazil, le rekli so, da smo na področju novega 2-milijonskega mesta, ki se je iz bivšega ribiškega kraja razvilo v največjo japonsko luko. V Kamakuri smo si ogledali svetišče z ogromnim, 12 m visokim v bron ulitim Budom. To je božja pot, zato stalno živa, kar pa smo na Japonskem opazili nasploh.

Vojščak iz templja Nara

Med potjo smo se ustavili na gorskem svetu nacionalnega parka Hakone, ki ima na 900 m višine 40 km dolgo jezero, ki je posebna turistična atrakcija. Tu so moderni hoteli, muzejski objekti, vzpenjače, razstavni prostori, topli vreli, saj je celotno območje vulkanskega izvora in v ozadju stoji značilnost in ponos Japonske, ugasli, s snegom pokriti 3776 m visoki ognjenik Fudži-Jama. Čudežni so v tem nacionalnem parku gozdovi z drevesi po več kot 1 m premera, z lepo urejenimi potmi, sprehajališči, igrišči in počivališči. Kot okrasne vrvice pa se skozi gozdove vijaje moderne ceste, kjer promet neprestano teče.

V nacionalnem parku smo spali na severozahodni strani jezera Hakone v sodobnem hotelu Hakone Kanko, ki nudi vse, kar si Amerikanec poželeti more. Hotel je zelo prikladen za prirejanje seminarjev, saj ima, kar je tu običajno, zadosti večjih prostorov ne le za restavracije, temveč tudi za organizacijo predavanj in prireditvev.

Iz Hakone smo se spustili zopet v dolino in se pod planino Fudži spustili na avtomobilsko štiripasovno cesto Tokio—Nagoya. Dolga je 343 km, zgrajena pa je bila z vsemi dodatnimi objekti — križišči, nadvozi, počivališči in restavracijami v treh letih. Za uporabo se pri vstopu plača cestnina kakor na vseh enakih cestah na Japonskem.

Avtomobilska cesta proti Osaki pelje delno ob morju, delno v notranjosti mimo večjih krajev in se napaja s priključki. Videli smo luko Shizuoka, kraj in reko Fuji, na 300 m visokem hribu, ki je krasno urejen, pa smo se potem spoznali s hotelom Nippondaira Kanko, ki ima poleg urejene notranjosti plavalni bazen, otroški avtodrom, in kar je značilno za ta hrib, obdan je s plantažami čaja, ki deluje kot ogromna zelena preproga. Ta hotel pa ni edini objekt te razgledne točke, tu je več hotelov in pravi Disneyland.

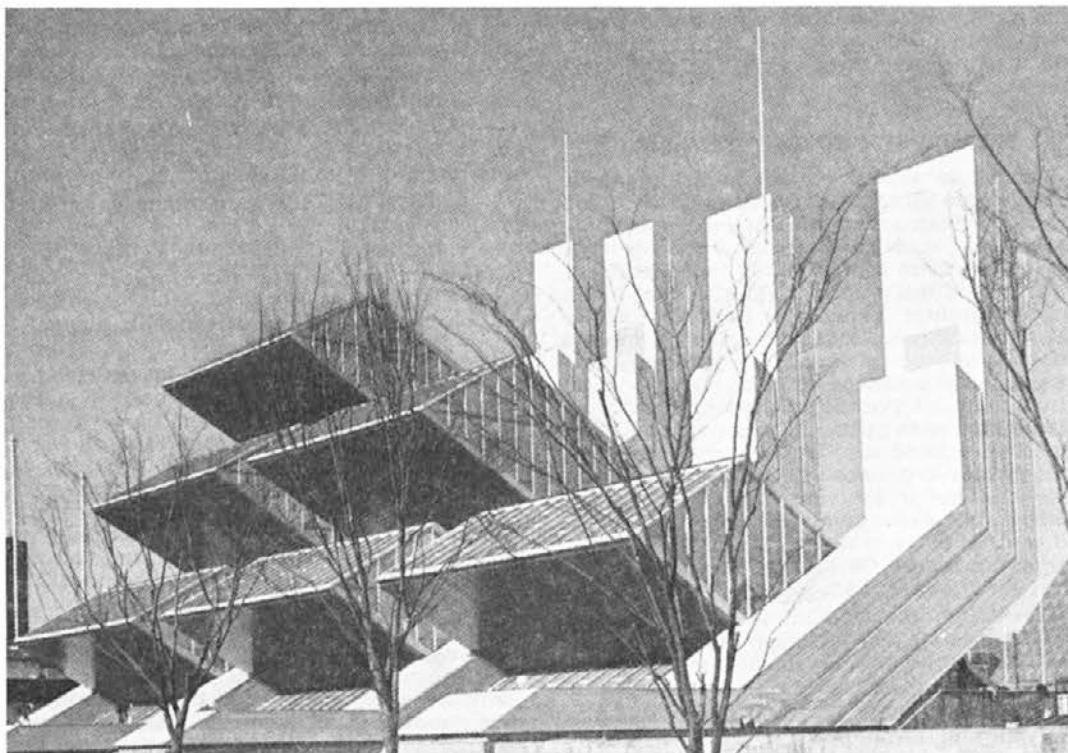
Med potjo smo se spoznali tudi s postajališči na avtomobilski cesti. Vsa so široko zasnovana z ogromnimi parkirnimi prostori, bifeji, prodajalnicami in restavracijami. Izbrana so vedno na prostoru, ki nudi lep razgled, in zato ni čudno, da so stalno dobro obiskana.

Več smo se zadržali v Nagoyi, ki je tretje mesto po velikosti in ima prek 2 milijona prebivalcev. Spoznali smo mesto in okolico. To je velik industrijski center, poznan po proizvodnji avtomobilov, tekstila, šivalnih strojev, plastičnih mas in vezanih plošč.

Prilika se nam je nudila za ogled »proizvodnje« biserov v školjkah. Mogoče se to čudno

Pogled na Enošimo in goro Fuji

Italijanski paviljon na EXPO

sliši. Medtem ko je v preteklosti slučajno prišel v notranjost školjke tujek, ki se je z leti nato oblikoval v strukturalno predelavo apnenca v biser (perlo), so na znanstveni podlagi (razvil Mikimota) pričeli z vsajanjem pripravljenih kroglic, napravljenih iz školjk (najprimernejše so iz Misisipija). Školjke v posebnih košaricah vračajo v morje, po dveh, treh ali celo petih letih pa so oblikuje glazura in nastanejo biseri, ki dosegajo bajne vrednosti — ena kroglica do 250.000 jenov ali 700 \$.

V Tobu in na bisernem otoku Mikimota je prava industrija z ogromnim tujskim prometom. Vse živi od bisernice, tj. školjke, ki »proizvaja« bisere.

V bližini tega, zlasti pri ženskem svetu poznane kraja, smo si v nacionalnem parku Ise Shima ogledali svetišče Shiuto Shrine in muzej. Tempelj je skrit med stoletnim drevjem premera 2 do 3 m, sestoji pa iz zunanega in notranjega dela. Vsak Japonec se vsaj enkrat v življenju poda na romanje in se pokloni temu svetišču.

Sinto je na nacionalni podlagi razvito versko gibanje, ki mu pripadajo skoraj vsi Japonci. Ta z obredi in svetišči kovana zavest je Japonski dala polet v vojnih pohodih, pomaga pa tudi v sedanjem miroljubnem obdobju pri izgradnji blaginje.

Po povratku v Nagoyo smo si ogledali zgodovinske znamenitosti tega mesta — grad z obzidjem, zgrajen leta 1612, in se nato odpeljali v staro japonsko prestolnico Kioto. Kioto je za domačine in tujce eno najbolj privlačnih mest. Bilo je prestolnica od 794. do 1868. leta, ko je bila prenesena v mesto Edo, ki se je preimenovalo v Tokio. Kioto ima sedaj blizu 1,5 milijona prebivalcev. Ogledali smo si nekaj zgodovinskih spomenikov — grad Nijo, zgrajen v 16. stoletju, kjer so vladali Soguni, ki so cesarju vzeli oblast. Videli smo znameniti, leta 1394. zgrajeni zlati paviljon.

EXPO 70

Na Japonskem se neprestano srečujeta ustvarjalnost človeškega duha davne preteklosti v bogatih zgodovinskih spomenikih in sedanjosti v gigantskih objektih proizvodnje, komunikacij, družinskega in družabnega življenja. Svetovna razstava v Osaki je prava manifestacija dosežkov sklenitve 20. stoletja, razstava dosežkov preteklosti in sedanje atomске dobe. Expo 70 je dokaz možnega sodelovanja vseh držav in sistemov. Izdelana je tako smotrno, da lahko dnevno sprejme tudi do pol milijona obiskovalcev, pa vendar so brez večjega čakanja vsi postreženi in tudi higieniski prostori niso problem.

Ogromno je bilo razstavnih eksponatov, ki bi se jim bilo potrebno posvetiti, le čas nam

je bil pri tem omejen — zadržali smo se le en dan. Za podrobnejši ogled bi bilo sigurno potrebnih vsaj 10 dni, zato smo lahko dobili le poprečen vtis.

Ogledal sem si nekaj največjih paviljonov glavnih razstavljalcev iz vsega sveta, obiskal pa tudi zanimive paviljone manjših držav. Težko je oceniti (to nevaležno vlogo bo izvršila posebna ocenjevalna komisija), kateri razstavljalci je najbolj uspel. To mesto bo verjetno prevzela SZ. Paviljon te države dominira nad celim Expo 70. Postavljen je višje od drugih paviljonov, poleg tega pa njegova višina — prek 100 m, impozantna oblika in smotrna ter bogata notranjost, dajejo brez dvoma vsem obiskovalcem najgloblji vtis. V tem je razlog največjega interesa. Vrsta po treh obiskovalcev pred paviljonom je dolga en kilometer. Tudi pred drugimi večjimi paviljoni je treba čakati. Evropejci in Amerikanci izjemno puščajo naprej. Gosto je pred paviljoni ZDA, Japonske, Francije, Kanade, Anglije, Nemčije in pred posebnimi paviljoni tehničnih dosežkov, pa vendar ni nikjer take gneče kot pred paviljonom SZ. Impresionirajo tudi Japonska, ZDA in Francija, razstavljanje kot problem pa je zopet lepo rešila CSSR. Po ob-

segu CSSR ni dosegla Bruslja, po eksponatih in z umetniške strani pa je napravila korak naprej.

Vsi razstavljalci z akustičnimi in vizualnimi efekti poskušajo v kratkem času obiskovalcem nuditi čim večji vtis o svojih dosežkih. Programiranje in demonstriranje z najkompletnejšimi računalniki je pojav v vseh večjih paviljoni. Prikaz snovi ali izdelkov je običajno izražen simbolično. Tako je npr. v posebnem paviljonu jeklo z zvoki, povzročenimi z udarci na jeklene plošče in palice raznih debelin in dolžin, pojačanimi z usmerjanjem in odbijanjem, stalen koncert obiskovalcev brez umetnikov.

Velike površine vode, čarobni vodometi in vodni tokovi svežijo zrak ter obiskovalce, elegantne restavracije in stojnice jim nudijo osvežujoče pijače in jedi vseh vrst, potujoči paternoster steklenih kabin jim nudi pregled z višine, tekoče preproge in stopnice pa jih brez muke prenašajo kot ljudske tokove z enega na drugo razstavno območje. Za notranjo komunikacijo skrbe tudi posebna cestna vozila.

Japonska se je z organizacijo Expo 70 pokazala kot dežela visoke kulture, napredka, reda in discipline. Občudovanja ne zaslužijo le paviljoni in njihovi eksponati, notranja organizacija, komunikacije, stalno prirejanje koncertov in prireditev, temveč skromnost, treznost in mirnost obiskovalcev, ki razstavi dajejo pečat. Vsi so čisto in dostojno oblečeni, od najmlajših do najstarejših, njihova odlika pa je obnašanje.

Medtem ko so v preteklosti Japonci proti kavkaški rasi imeli manjvrednostni kompleks, jim ob občudovanja vrednem napredku ta predsodek kopni, ne da bi pri tem dobivali prepotentnost in domišljavost. Njihove prednosti v drugi svetovni vojni ponižanega naroda, ki svojo prihodnost gradi na novih osnovah, so vidne na vseh področjih, začnejo se v šoli.

Šolski sistem je amerikaniziran. Proces amerikanizacije poteka tudi na vseh drugih področjih. Prepričan sem, da čez 50 let ne bo razlik, angleščina pa bo drugi jezik sporazumevanja. Osnovna šola traja 6 let, nižja srednja šola tri leta in višja srednja šola tudi tri leta. Studij na visokih šolah traja 2 do 4 leta, in poteka v juniorskih oziroma univerzitetnih kolegijih (college). Imajo preko 300 juniorskih in 250 univerzitetnih kolegijev ter prek 1 milijon študentov.

Vsi učenci srednjih šol so enako oblečeni in med njimi ni razlike. Fantje imajo črne obleke s kapami, dekleta temno plave, enotno krojene in čiste. Na vseh krajih smo srečevali grupe učencev, največ seveda na Expo 70, in povsod smo lahko občudovali vzorno in disciplinirano obnašanje. Šole prirejajo dosti izletov, ugodne transportne možnosti jim omogo-

Tempelj v Nari

Veliki Buda v Kamakuri

čajo tudi daljše relacije. Med Tokiem in Osaka vozi dnevno 40 superekspresnih vlakov, ki potrebujejo za 552,6 km samo 3 ure in 10 min. Vlaki so hitri tudi na drugih stranskih progah.

Pred povratkom v Tokio smo si ogledali staro cesarsko mesto Nara. Tudi v tem kraju smo obiskali tempelj Todaiji, zgrajen iz lesa, kjer stoji največji Buda. Kip je bil leta 1708 ulit v bron. Visok je 23 m, usta ima 1 m dolga, težak pa je 551 ton. V bližini v košatem gozdu je Kasuga Shrin, ki ima pri dostopih 300 kamnitih in iz bronastih ulitih svetilk, podarjenih od posameznih vernikov šinto.

Iz Kiota smo se vrnili v Tokio in se spoznali z najhitrejšim in zelo udobnim vlakom — superekspresom Osaka—Tokio. Vožnja je več kot udobna kljub temu, da doseže hitrost do 250 km na uro in da na razdalji Nagoya—Tokio na 366 km nima postanka. Čistoča je do zadnjega v vseh prostorih in tudi na WC, kar nudi jasno sliko japonske človeške kulture.

Velikina japonske železnice in s tem domače industrije ni samo v hitrosti in udobju, temveč tudi v organizaciji, avtomatizaciji in varnosti. Poleg 40 tokaido superekspresnih vlakov z imenom »hikari« v eno in 40 v drugo smer, na isti liniji Tokio—Shin—Osaka dnevno vozi še 30 vlakov takaido ekspres — »kodama« v obeh smereh, ki imajo 11 vmesnih postaj. Poleg teh vlakov, ki vozijo z ene do druge skrajne postaje, je v obeh smereh še po 12 vlakov, ki vozijo na krajših relacijah.

Potem ko smo prvič zapeljali na avtomobilsko štiri pasovno cesto, sem v bližini Mishima na območju ognjenika Fudži prvič zagledal »hikari«, ki je kot plava puščica drvel proti zahodu. Mislil sem, da imam pravo srečo. Takrat še nisem vedel, da »hikari« vozijo v obeh smereh vsake 20 minut, vmes pa še »kodame«. Nikoli letala ne bi mogla prevzeti vloge vlaka, saj na 500 km ne morejo konkurirati niti po hitrosti prihoda iz centra enega v center drugega mesta, kaj šele po količini potnikov. Na vlaku je tudi dobra servisna služba. Poleg restavracije in postrežbe na sedežu je na razpolago telefon, zato cena Tokio—Osaka 2230 jenov ali 78 din sigurno ni previsoka.

TOKIO — največje mesto sveta, ki ima skupaj z Jokohamo, ki se ga drži, 14 milijonov prebivalcev, sem spoznal zadnje dni bivanja na Japonskem. Redko katero mesto se po prometu, komunikacijskih žilah, trgovinah in bajnih nočnih reklamah lahko primerja z japonskim glavnim mestom. Programsko vodnje svetlobnih teles, ki stalno spreminjajo svetlobne učinke, zlasti na največji trgovski ulici Ginza, lahko primerjamo kvečjemu z Broadwayem.

Ginza je dobila ime po tem, ker so nekaj v tej ulici bili obrtniki, ki so kovali in obdelovali srebro. Gin je namreč srebro, za pa obrt. Zato pravijo, nekaj se je tu kovalo srebro, danes pa se troši (zapravlja) zlato.

V Tokiu smo si ogledali nekaj znamenitosti, kot področje cesarjeve rezidence. Tokio je glavno mesto šele od leta 1868. Do takrat se je mesto imenovalo Edo. Sedanje ime pomeni vzhod. Ime Tokio je sestavljeno kot Kioto, le da ima zadnji zlog »to« spredaj. Ogledali smo si tudi budistični tempelj Asakusa Kannon. To je najlepše svetišče, kar sem ga videl na Japonskem. Manifestira resnico, da ima budižem, ki je iz Indije prispel preko Kitajske in Koreje, velik pomen za razvoj umetnosti, napredovanja in širjenja učenja skozi vso japonsko zgodovino.

Z na Ravnah poznam kiparjem, ki ima svojo skulpturo pred Merxovo samopostrež-

nico na Čevovju, Jo Odo, sem si ogledal tudi nekaj drugih znamenitosti v Tokiu, dneve v tem mestu pa sem predvsem izkoristil za poslovne zadeve.

NICHIETSU SHOJI KAISHA Ltd.

Firmo sem obiskal v njeni tokijski centrali v Sumitomo BLDG. Je japonski proizvajalec grafitnih elektrod, ki pokriva vse domače potrebe. Te so samo za proizvodnjo elektro jekla znatne, saj ta že znaša 15 milijonov ton letno.

Sprejela sta nas znanca, ki sta že obiskala Ravne, direktor Yamakawa in g. Okubo. Na žalost zaradi prezasedenosti letos ne morejo dobaviti nobenih elektrod. Na vprašanje Raven za dobavo 400 ton elektrod 400 ϕ so zato kljub moji intervenciji odgovorili negativno. Menili smo se le za leto 1971 in naprej. Za novo letno obdobje si je treba pravočasno oskrbeti prostor v proizvodnji. Prijaviti bi morali količine. Opozorili so me, da so za dobave v perspektivi sicer zainteresirani, vendar ne po ceni, ki so jo realizirali s svojimi dosedanjimi dobavami. Okubo mi je rekel, da je cena sedaj okrog 500 \$.

Direktor Yamakawa mi je omogočil ogled proizvodnje elektro jekla na Japonskem. Zaradi kratkega časa smo obiskali v bližini Tokia železarno profiliranega betonskega železa.

TOBU SEITETSU K. K. je samostojna firma, ki ima svojo prodajo, proizvodnjo pa okrog 25 km izven centra. V centrali ima 20 ljudi, v tovarni 150 zaposlenih. Tovarna je mlada, dela 10 let. Ima:

— talilnico z eno 25-tonsko elektro obločno pečo s transformatorjem moči 9 MVA. Peč je japonske proizvodnje od firme »Usio«,

— valjarno za valjanje paličastega profiliranega betonskega železa.

Vložek za elektro peč pripravljajo pod pokritim delom žerjavne proge za staro železo in gotovo blago.

Jeklo ulivajo v dolge, vitke ingote 120 kvadrat $\times$ 1600, ki jih nato zalagajo v potisno peč valjarne. Zvaljano železo prek hladilnika adjustirajo in v večjem delu že v valjarski lopi nalagajo na avtomobile in ga odpremljajo kupcem. Le del izdelkov gre prek zaloge, ki je v recesiji dosegal 7000 ton, sedaj pa je skoraj ni. V tej tovarni dosegajo izredne rezultate, kar pa na Japonskem ni osamljen primer.

Izplen od vložka starega železa do betonskega jekla je 89 %, in sicer do ingotov 91,5 % in do valjanih izdelkov 97 %.

Potrošnja peči je:

- elektrike 455 KWh/t
- elektrod 350 ϕ 3,6 kg/t

Elektriko plačujejo po 4 y ali 0,14 din, kar je višje kot pri nas. Mesečno izdelajo na tej peči 7000 ton ingotov, kar letno pomeni 84.000 t.

Za intenzifikacijo procesa uporabljajo:

— 800 t stikalnico za stiskanje starega železa v ponovco, kar omogoča, da je z dvema ponovcama peč na novo založena,

— dodatno kurjenje z mazutom na začetku topljenja vložka,

— veliko potrošnjo kisika — 23 m³/t.

Zanimale so me cene starega železa. Lani so ga plačevali po 15.000 y/t, letos pa je cena 24.000 y/t, kar bi v naših dinarjih pomenilo 830 din/t.

Prodajna cena profiliranega betonskega jekla je bila 34—36.000 y. Pri sedanji ceni starega železa in visoki konjunkturi pa se je cena gotovemu blagu tudi povečala, tako da računajo, da bo letos v poprečju 45.000 y/t, kar bi pomenilo 1,58 din/kg. S tako predpostavko ugotavljam, da bodo pri 76.000 t letne proizvodnje profiliranega železa v Tobu železarne imele letne realizacije 3,3 milijarde y ali 116 milijonov din. Če to realizacijo delimo s številom zaposlenih — 170 ljudi, dobimo izredno produktivnost 680.000 din na zaposlenega.

Vsi ugotovljeni podatki hitro lahko dokažejo, da je na Japonskem tudi ob izredni koncentraciji proizvodnih sredstev v črni metalurgiji možno uspešno producirati in nastopati na trgu tudi manjšim, ozko specializiranim železarnam. Dosežkov Tobu ni možno primerjati s slovenskimi železarnami, ker je proizvodni program enostaven, so pa brez dvoma taki, da bi pri nas tudi pri visokih osebnih dohodkih pomenili visoko donosnost pri proizvodnji navadnih kvalitet jekla.

Poleg ekonomskih podatkov sem med obiskom opazil novosti:

— stiskanje vložka v košari,

— enostavno pokrivanje gotovih izdelkov pred vremenskimi nepravilnostmi s ciradami, ki so na nizkem ograjdu v obliki harmonike. S tem dosežejo pod nepokrito žerjavno progo kot pod odprtim dežnikom suh prostor za gotove izdelke.

— Nakladanje palic betonskega jekla na tovrne avtomobile s podložkom mimo voznikovega prostora in motorja, kar je doseženo s posebnimi konzolami. Voznik zleze od zadaj v kabino in brez posebnega podaljška avtomobil vozi paličasto železo, dolžine do 10 m.

Železarna Tobu ima kljub enostavnemu programu zadosti akumulativnosti, zato že gradijo dodatno 40 t obločno elektro peč. Direktor tovarne Sasaki in obratovodja topilnice Miura sta z veseljem sprejela vabilo, da nas bosta obiskala v naših tovarnah.

Holandski paviljon na EXPO

YAWATA WELDING ELECTRODE

YWE je poznan kot eden največjih koncernov za proizvodnjo jekla. Potem ko se je aprila letos združil s Fuji v Nippon Steel, je to največji japonski koncern črne metalurgije, ki zajema 35% ali 31 milijonov ton proizvodnega jekla. Po izgradnji novih kapacitet bo proizvodnja znašala blizu 50 milijonov ton in bo s tem največji železarski koncern na svetu. V svojem sklopu ima tudi firmo za proizvodnjo varilnih elektrod in drugega materiala za varjenje. Ta firma je za Kobe, ki ima letno proizvodnjo 170.000 t, s proizvodnjo elektrod in materiala za avtomatično varjenje, drugi največji japonski proizvajalec teh izdelkov.

YWE, ki ima prodajno centralo v centru Tokia, ima 2 tovarni: Narashino v bližini Tokia, in Fukuchiyama, blizu Kiota. Prva ima širok proizvodni program, druga pa je visoko specializirana, izdeluje le okrog 10 vrst elektrod in je zato visoko produktivna. Skupno zaposlujejo okrog 1200 ljudi pri mesečni proizvodnji okrog 7500 t.

Tovarna Narashino, oddaljena okrog 40 km iz centra mesta, ki smo si jo ogledali, obratuje 7 let. Zgrajena je na širokem, odprtem terenu, vsi objekti pa so zelo enostavni, montažni in nizki, razen v prostoru za pripravo mase za oplašanje, vsi pritlični.

V tej tovarni je zaposlenih okrog 450 ljudi, proizvodnja pa znaša od 25.000—30.000 ton, odvisno od asortimenta. Ta obrat prevzema vsa manjša naročila in po sestavu ter dimenzijah dela 300—400 različnih vrst elektrod. Tehnološki postopek tako proizvodnje oplaščenih elektrod kot taljenega keramičnega praška smo si ogledali od priprave materiala do embalaranja. Potem ko žico na strojih izravna in na odrejene dolžine narežejo ter pripravijo maso za oplašanje, na strojih oerlicon — starejšega datuma — izdelujejo elektrode. Za sušenje imajo dve kontinuirni peči in eno bazično tunelsko peč. Konti peči imata kapaciteto 4 tone na uro.

Proizvodnjo keramičnega praška za avtomatično varjenje imajo v posebnem obratu. Za taljenje mase uporabljajo enofazne obločne peči. Zanimivo je racionalno polnjenje praška. Dozirne naprave imajo cevni podaljšek, na katerega se natakne cevni podaljšek papirnate vreče. Ko je vreča napolnjena, cevni podaljšek upognejo in zalepijo, kar traja le nekaj sekund. Prašek se sploh ne stresa, delovno mesto ostane čisto, ves prašek pa gre v prodajo.

V tovarni delajo na tri izmene. Delovni čas tistih, ki so le na dnevni izmeni, je od 8.30 do 16.30 z enournim neplačanim opoldanskim odmorom. Torej 6 krat po 7 ur tedensko učinkovitega dela.

Dainichiseika, kemična tovarna za proizvodnjo barv, je samostojno podjetje, ki je s svojimi izdelki že poznano tudi na jugoslovanskem tržišču. Skupaj zaposluje 2200 ljudi, tovarna v Tokiu, ki smo si jo ogledali, pa ima 800 zaposlenih. Osnovni kapital podjetja je 1,05 milijard y ali 35 milijard din. Podjetje obstaja od leta 1935 in doseže sedaj letno 150 milijonov y realizacije, kar je 530 milijonov din ali 257.000 din na zaposlenega.

Tovarna izdeluje barvo za tekstil in plastiko. Iz podatkov, razvidnih v prospektih in razprave sem ugotovil relativno visoko produktivnost in predvsem visoko donosnost kapitala, zato me je zanimalo dvojje:

— s kakšnimi sredstvi poleg lastnega kapitala podjetje deluje, da lahko doseže tako visoko proizvodnjo in prodajo,

— kakšna je struktura cen.

Na prvo vprašanje je direktor odgovoril, da je Japonska država, v kateri podjetja razpolagajo relativno z najnižjim lastnim kapitalom. Medtem ko znaša kapital podjetnikov v ZDA 60%, Angliji 60%, Zr 40%, japonska podjetja razpolagajo le z 20% lastnega kapitala, 80% sredstev pa je iz bank. Iz letnega sklepnega računa je razvidno, da v stroških zajemajo 53% surovine in drugi materiali, 15% plače oziroma OD, 15% stroški energije in upravno prodajne režije, 8%, od tega 4% amortizacija, ostalo taksa oziroma davki, 10% dobiček. Dobitek se razpolovi, 50% ga ostane v podjetju, ki ga akcionarji delijo po lastni presoji, 50% pa ga morajo odvesti državi. Večji del podjetniškega dobička gre v rezervno, ki se uporablja kot lastni kapital, manjši

pa v dividende. Delovni čas v tej tovarni je podoben kot v drugih proizvodnih organizacijah. Tedensko znaša 45 učinkovitih ur, traja pa od 8.30 do 16.30 z enournim opoldanskim odmorom. Nadure se do 22. ure plačujejo z 20% dodatkom, v nočnem času pa s 50% dodatkom.

Poprečni osebni dohodki znašajo 90.000 y mesečno ali 250 \$. Uveden imajo sistem, da se poleg mesečnih izplačil s polletnim obračunom delijo dodatni prejemki v odvisnosti od podjetniške donosnosti. Ti dodatni OD so najmanj eno-, največ pa trimesečni OD. Iz tega bi sledilo, da so prejemki v tej, sicer za zdravje škodljivi kemični tovarni, okrog 350 \$ mesečno, kar je relativno zelo visoko. Res je, da so OD vodstva relativno visoki (direktorja podjetja 20-kratno poprečje), pa vendar višji od drugih tovarn in tudi železarn. Verjetno stimulaturna delitev in udeležba pri dobičku odigrata svojo vlogo. Akumulativnost tovarne tudi pri takih izplačilih omogoča širjenje podjetja, v izgradnji že imajo novo moderno tovarno.

Na Japonskem sem opazil, da to ni samo dežela vzhajajočega sonca, temveč prej dežela gospodarskih in kulturnih čudežev. Pet dni sonca sploh ni bilo na spregled, neprestano pa so bili prisotni izredni proizvodno ustvarjalni dosežki. Veličina japonskega naroda je v proizvodni poslovni ustvarjalnosti, velikih objektih in obsežnem kapitalu, predvsem pa v vpludnosti in skromnosti ljudi. Spoznali smo funkcionalnost in hitrost japonskih komunikacij, produktivnost tovarn, razvitost in založenost trgovin in visoko kulturo v gostinstvu. Spekulacija na Japonskem ni udomačena. Cene so solidne, in kar je posebno pohvalno, povsod enake, pa naj bo to v večjih in razkošnejših trgovinah, stojnicah, na postaji ali v hotelskih trgovinah. V vseh večjih hotelih na Japonskem je namreč možno kupiti vrsto izdelkov optike, elektronike, tekstila, fotomateriala, nakita in spominkov. Cene v večjih ho-

telih za 1-posteljno sobo so od 2000—4000 y, tj. od 70—140 din, 2-posteljne sobe od 5000—10.000 y, tj. od 165—350 din. Cene prehrane v hotelih pa so:

- zajtrk 400—600 y, tj. 14—20 din,
- kosilo 1200—1500 y, tj. 42—52 din,
- večerja od 1500—2000 y, tj. od 52—70 din.

Cene hotelskih uslug so relativno visoke, upoštevati pa je treba, da so to hoteli najvišje svetovne ravni.

Vtisi, ki sem jih dobil na Japonskem, so mi ostali globoko v spominu in prepričan sem, da bo v relativno kratkem času Japonska najnaprednejša država sveta, ki bo igrala veliko vlogo pri širjenju svetovne gospodarske ekspanzije zunaj nacionalnih državnih in sistemskih meja.

Iz Tokia smo odpotovali po programu 14. maja z letalom DC 3 Swissair. Letalo je pristalo v Hong Kongu, Bangkoku, Bombayu in Kairu ter na končni postaji v Atenah. Ker smo s hitrostjo okrog 900 km na uro leteli z nočjo, je ta trajala 17 ur. Z letalom JAT smo nadaljevali pot prek Dubrovnika v Beograd, z nočnim brzovlakom pa sem se vrnil domov.

Organizirani skupni obisk Japonske ima dobre in slabe strani. Dobre so predvsem v tem, da je cena takega potovanja znatno nižja. Pri transportnih in drugih asociacijah so doseženi popusti. Heterogenost skupine pa ne dovoljuje popolne prilagoditve obiska na posameznika. V skupini, ki je zajela 24 članov, so bili direktorji in vodilni delavci proizvodnih organizacij jekla, tekstila, elektrod, opreme, prehrane, ladjedelništva, trovskih in transportnih organizacij, gradbeništva, bank in gospodarskih zbornic. Center zato vsakemu članu skupine ni mogel organizirati ogleda specializiranih tovarn in organizacij. Čas bivanja v Tokiu je dopuščal možnost individualnih poslovnih stikov, kar pa je lahko izkoristil le tisti, ki je tako možnost sam predhodno organiziral.

Prof. Tone Golčer

25 let gimnazije na Ravnah

Jeseni bo minilo 25 let, odkar je bila na Ravnah ustanovljena gimnazija. Veliki naporji so bili potrebni, da je prišlo do ustanovitve. Dr. Franc Sušnik je takrat našel razumevanje in podporo predvsem pri delovnih ljudeh — železarjih, knapih... Pomagali so mu Vinkler Alojz, Dretnik Ivo, Beno Kotnik, Stanko Hromc in mnogi drugi. Prve tri »očete« je žal že zakrila ruša; tako posegata usoda in čas med ljudi. Da borba v tistem času za gimnazijo ni bila lahka, priča delegacija fužinarjev pri tov. Titu. Celo on je moral zastaviti besedo zanj. Nedvomno je bilo v tistem času težko premagati konservativno miselnost mnogih, ki so s skepsco gledali na študirane ljudi. V uradnem aktu o ustanovitvi, ki ga je izdalo ministrstvo za prosveto narodne vlade Slovenije v Ljubljani dne 17. septembra 1945 (akt je brez žiga!), so previdno zapisali, da se morda utegne kdaj razviti v višjo gimnazijo.

Novo ustanovljena gimnazija je dobila začasne prostore v gradu, vanjo so se začele vpisovati prve generacije dijakov. Naši ljudje so šoli zaupali, saj je iz vsakega zaselka koroškega območja prišel kak dijak.

Dijaki so ob podpori naših delavcev in širše družbe začeli graditi novo poslopje gimnazije. Kar v treh delovnih brigadah so jo gradili; njihov urnik je bil edinstven: ma, zg, beton, beton, sl, ze.

Leta 1949 so maturirali na šoli prvi dijaki, letos pa je končala šolanje že 22 ge-

neracija. Skupno število maturantov se je letos povzpelo že na 1200. Kaj to pomeni za koroško območje, verjetno ni potrebno komentirati.

Več sto naših maturantov je že zaključilo šolanje na višjih in visokih šolah. Ti so danes pomembni strokovnjaki na ključnih položajih v gospodarskih organizacijah, v zdravstvenih ustanovah, na sodiščih, v šolah, raznih znanstvenih institucijah itd.

Kljub takemu številu maturantov pa našemu območju še vedno primanjkuje kadrov z višjo in visoko izobrazbo, predvsem pa inženirjev raznih strok. To nam kažejo letošnji razpisi štipendij — saj je samo železarna Ravne razpisala 66 štipendij za študij na visokih in višjih šolah, rudnik Mežica pa 8. Kje so še potrebe drugih delovnih organizacij v koroški regiji? Vseh maturantov pa je junija maturiralo 77!

Po številu vpisanih študentov na 1000 prebivalcev je naša regija še vedno precej pod slovenskim poprečjem. To še posebej velja za občino Radlje ob Dravi. Perspektive za naslednja štiri leta ne obetajo izboljšanja. V občinah Ravne in Dravograd bo sicer število študentov na 1000 prebivalcev nekoliko poraslo, v radeljski in slovenjegraški občini pa bo celo upadlo. Tako bo koroška regija še nadalje pod slovenskim poprečjem.

In kje so vzroki takemu stanju in predvidevanju?

Sluga dveh gospodov — plod sodelovanja gledaliških družin Mežice in Prevalj, izbran za republiško revijo amaterskih skupin ter za igre bratstva in enotnosti v Prizrenu

Foto: R. Vončina

a) V zelo velikem osipu v osnovnih šolah na našem območju, saj ta znaša po občinah:

Ravne na Koroškem	32,8 %
Dravograd	29 %
Radlje ob Dravi	41,1 %
Slovenj Gradec	30,8 %
Koroška regija	34,5 %
Ljubljana mesto	9,4 %
SRS	29,8 %

To pomeni, da v koroški regiji ne konča v normalnem roku osnovne šole kar 34,5 odst. otrok, v Ljubljani samo 9,4 odst., v Sloveniji pa 29,8 odst.

b) Izobrazbeni produkt občin koroške regije je porazen in pod poprečjem Slovenije. Iz generacije izkoristimo le naslednje procenete po kvalifikacijah in šolah: (glej tabelo spodaj!)

c) Premalo smo na našem območju skrbeli za vključevanje nadarjenih učencev, ki končajo osnovno šolo, v gimnazijo in prek nje na višje in visoke šole.

č) Kadrovske in materialne problemi na naših osnovnih šolah niso rešeni in so tudi botrovali takemu stanju.

d) Interesi nekaterih staršev nadarjenih otrok so preveč kratkoročni — čimprej pripeljati otroka do kruha. Temu je kriva tudi nestabilna štipendijska politika in včasih tudi nepravilen odnos do višjih in

visokih kadrov v delovnih organizacijah, ki se kaže tudi v nagrajevanju.

Če bomo hoteli sedanje stanje izboljšati, bo morala biti v prihodnje skrb vseh dejavnikov naše regije usmerjena v uspešno vključevanje nadarjenih otrok v gimnazijo in prek nje na višje in visoke šole. Zlasti bomo morali skrbeti za talente iz delavskih in kmečkih vrst s smotno in stabilno štipendijsko politiko. Velika družbena in gospodarska škoda je, če se nam talenti izgubljajo.

Lani in letos je bil dosežen glede vključevanja nadarjenih otrok v našo gimnazijo velik napredek. K temu je pripomogla smotrna štipendijska politika republiške izobraževalne skupnosti, politika psihološke službe pri zavodu za zaposlovanje v Velenju in nasploh večja skrb družbe za kadre. Tako se je letos vpisalo v prvi letnik gimnazije 148 novincev, od teh celo 140 z odličnimi in prav dobrimi uspehi. Med njimi jih ima kar 60, tj. več kot 40 odst. odobreno štipendijo. Tako bo gimnazija letos prvič v zgodovini svojega obstoja imela kar pet oddelkov prvega razreda. Republiška izobraževalna skupnost je glede na stanje izobraževanja in kadrov v naši regiji že izdala soglasje o financiranju novih oddelkov.

Ob tako razveseljivem vpisu v 1. letnik pa nastaja še en problem. Vsako leto se vpiše premalo fantov, naše območje pa po-

trebuje veliko bodočih inženirjev, ki jih gimnazija ne more v zadostnem številu kadrovati. Vzrokov za to je več.

a) V osmem razredu osnovne šole je vedno več deklet kot fantov (verjetno večja pridnost deklet!) Letos je bilo v 8. razredu na območju koroške regije le 380 fantov in 477 deklet, torej kar 97 deklet več. V SRS pa je bilo kar 1321 več deklet, čeprav se je rodilo vsakih polovico. Nedvomno je osip fantov daleč prevelik.

b) Za naše območje je značilno, da imajo fantje, ki uspešno končajo osnovno šolo, veliko več možnosti za vključevanje v razne šole in poklice kot pa dekleta.

Ti in še mnogi drugi vzroki vplivajo na vpis v gimnazijo.

V junijskem roku so vsi prijavljeni kandidati (77) uspešno opravili zaključni izpit. Kar 62,4 odst. kandidatov je doseglo odlične in prav dobre uspehe. Tak uspeh gre pripisati prizadevnosti in resnosti kandidatov, štipendijski politiki ter ugodni kombinaciji v izbiri predmetov za zaključni izpit, ki ga dovoljuje sedanji pravilnik o maturi.

Gimnazija Ravne je po petindvajsetih letih uspešnega dela ustrezno opremljena s sodobnimi učnimi pripomočki. Ima lepo urejene predavalnice, laboratorije in kabinete. Na šoli poučujejo danes že v večini primerov profesorji, ki so bili pred leti njeni dijaki. Vse te pridobitve in kabinetni način dela omogočajo sodoben pouk.

Gimnazija Ravne je nedvomno najbolj »delavska« gimnazija v Sloveniji in Jugoslaviji, saj se je in se še na njej šola približno 60 odst. delavskih in kmečkih otrok. Z njeno ustanovitvijo je bila torej dana možnost šolanja predvsem delavski in kmečki mladini ter mladini nižjih kategorij uslužbencev in malih obrtnikov.

Trdimo lahko, da večina naših maturantov ne bi nikoli prestopila praga višjih in visokih šol, če Ravne ne bi dobile gimnazije. Ti in še mnogi drugi argumenti opravičujejo obstoj in delovanje gimnazije ter nas prepričujejo, da je ta šola pomembna institucija za gospodarski, družbeni in kulturni razvoj koroške regije, saj je potencialni vir novih, našemu območju prepotrebnih kadrov.

HUMOR

Le počasi

Ko Teo še ni bil dolgo poročen in torej še ne čisto pod copato, si je tu in tam rad privoščil kak izlet. Ob treh ponoči se je nekoč tiho priplazil v predsobo, ko se je zdrznil od strahu.

Kukavica na uri je trikrat zakukala.

Teo se je v trenutku znašel in kukal naprej. Če je bila Emica še budna, bo gotovo mislila, da je ura šele enajst.

Pri zajtrku je Emica rekla:

»Našo uro bomo morali nesti k urarju.«

»Zakaj?« je vprašal Teo ves mačkast.

»Pomisli,« je rekla Emica, »danes ponoči, ko sem bedela in te čakala, je trikrat zaklicala »ku-ku«, potem je kolnila, rekla: »preketo sranje« in nato je še dvajstkrat zakukala.«

Občina	Poklic. šola	Sred. šola	Višja šola	Visoka šola	Ostanejo nekvalificirani	Razmerje vis. šol do Ljubljane
Ravne na Kor.	35,5 %	11,2 %	3 %	2 %	48,3 %	1 : 6,2
Radlje	31,9 %	7,5 %	4 %	0,3 %	56,3 %	1 : 41
Slov. Gradec	24,6 %	7,3 %	2,4 %	1,9 %	63,8 %	1 : 6,5
Dravograd	24,2 %	11,5 %	5,1 %	3,8 %	55,4 %	1 : 3,2
Ljubljana	41,2 %	22,3 %	5,5 %	12,4 %	18,6 %	
SRS	31 %	12 %	3,9 %	3,2 %	49,9 %	

(Podatki zavoda za zaposlovanje SRS za l. 1969)

NAŠA GIMNAZIJA

daje poročilo za šolsko leto 1969-70

SVET ŠOLE

V svetu šole so bili naslednji člani delovne skupnosti: Metka Banko (predsednica), Irena Krivograd, Drago Medved, Anton Pečovnik, Stanko Lodrant, Alojz Krivograd, Janez Mrdavšič, Anton Sušnik in Marija Šuler. Kot predstavniki javnosti so bili v svet šole imenovani: Štefka Razdevšek (obč. skupščina Slovenj Gradec), Ruža Borštner (obč. skupščina Ravne), Jože Dolar (obč. skupščina Dravograd), Janko Dolenc (obč. skupščina Radlje ob Dravi), Ivo Klobčar (rudnik Mežica), Eva Perman (železarna Ravne), Lojze Breznikar (KK SZDL Ravne), Majda Pušnik (dijaška šolska skupnost gimnazije), Angela Šteharinik (aktiv ZMS gimnazije).

Za novo šolsko leto je bil že izvoljen nov šolski svet.

UPRAVNI ODBOR

Janko Kotnik (predsednik), Anton Pečovnik, Alojz Krivograd, Vera Mrdavšič, Danijel Vevar, Vinko Komprij in ravnatelj Tone Golčer, ki je član UO po svojem položaju.

ŠOLSKI DELAVCI

(Naziv, rojstno leto, začetno leto službovanja, od kdaj je na gimnaziji Ravne, stroka, kaj in kje je učil, zadolžitve; PZ — praktična znanja.)

I. REDNI UČITELJI:

GOLČER ANTON, ravnatelj (profesor, 1931, 1956, 1956, Bio): bio: 3c = 3 ure

BANKO-Burg Metka (profesorica, 1941, 1963, 1963, An, Fr): an: 1a, 1c, 2a, 3a, 4b, 4c, PZ-an III/1, IV = 24 ur; urednica jutranjih oddaj, skrbela je za filmske predstave

FILIPANČIČ-Glinšek Jožica (predmetna učiteljica, 1933, 1958, 1963, Te): te: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c, 3a, 3c, 3č, 4b, 4c = 28 ur; varuhinja učil za deklestvo telovadbo, mentorica športnega društva za dekleta

GARB Franc (profesor, 1931, 1958, 1960, Fi): fi: 2a, 3a, 3b, 3c, 3č, 4a, 4b, 4c, PZ-fi IV = 29 ur; varuh fizikalne učilnice in zbirke učil za fiziko, mentor šolske skupnosti

IVARTNIK Anton (rezervni oficir, absolvent VPS, 1935, 1959, 1964): predvojaška vzgoja: f: 3c, 4b, 4c; d: 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 4c; pevski zbor = 25 ur; vodja pevskega zbora, varuh kabineta za predvojaško vzgojo

KODRIN Mihael (profesor, 1924, 1956, 1962, Bio): bio: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 3č, PZ-bio IV = 29 ur; varuh zemljišča, biološke in geološke zbirke, mentor prirodoslovnega krožka in RK, urednik urnika

KOMPRIJ Vinko (predmetni učitelj, 1939, 1964, 1964, Teh. vzg): teh. vzg: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c (2 skupini) = 21 ur; asistent pri fiziki (6 ur); organizator proizvodnega dela, varuh ozvočevalnih naprav, delavnice za tehnično vzgojo, fotolaboratorija in mentor fotoamaterskega krožka

KOTNIK Janko (profesor, 1939, 1963, 1963, TE): te: f: 1a, 1b, 1c, 2b, 2c, 3c, 3č, 4b, 4c; d: 2a, 3b, 4a = 30 ur; varuh učil za fantovsko telovadbo, mentor športnega aktiva za fante

KOŽAR-Mešl Erna (profesorica, 1942, 1965, 1965, Ne, An): an: 2c, 3b, 4a; ne: II: 1b, 1c, 2c, 3č, 4c = 23 ur; varuhinja učil za nemški in angleški jezik

KOŽAR Jernej (profesor, 1940, 1966, 1969, An, Ne): an: 1b, 2b, 3c, 3č; ne I: 1a, 3a, 4a; PZ-an III/2 = 22 ur; mentor kluba OZN

KRIVOGRAD Alojz (profesor, 1934, 1962, 1962, Zg): zg: 1a, 2c, 3c, 3č, 4a, 4c; soc: 3a, 3b, 3c, 4a, 4c = 28 ur; varuh učil za zgodovino

KRIVOGRAD-Hrovatin Irena (profesorica, 1937, 1961, 1962, Umet. zg, Zg): zg: 1b, 1c, 2a, 2b, 3a, 3b, 4b; soc: 4b; umet. zg (likovni del): 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c = 29 ur; varuhinja učil za umetnostno vzgojo

LODRANT Stanko (profesor, 1927, 1950, 1950, Ke): ke: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 3c, 3č; PZ-ke III, IV = 27 ur; varuh kemijskega laboratorija

MEDVED Drago (profesor, 1931, 1953, 1961, Ze): ze: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 3c, 3č, 4a, 4b, 4c = 26 ur; varuh učil za zemljepis in mentor zemljepisnega krožka

MRDAVŠIČ Janez (profesor, 1923, 1957, 1957, Sl): sl: 1c, 2c, 3č, 4b; psi: 3a, 3b, 3c, 3č = 25 ur; mentor recitacijskega krožka, proslav in poverjenik za Prežihovo značko

MRDAVŠIČ-Hribar Vera (profesorica, 1933, 1958, 1962, Sl, Sh): sl: 1b, 2b, 3b, 3c, 4c = 21 ur, knjižničarka dijaške knjižnice (5 ur), varuhinja knjižnic, poverjenica za Prežihovo značko

SUŠNIK Anton (profesor, 1932, 1957, 1961, Sl, Sh): sl: 1a, 2a, 3a, 4a; PZ-sl III, IV = 21 ur; mentor literarnega krožka in šolskega glasila, šolski kronist, poverjenik za Prežihovo značko

URAN-Grobelnik Terezija (profesorica, 1935, 1960, 1964, Ma): ma: 1a, 1b, 2b, 2c, 3b, 3č, 4b; PZ-ma (op. geom.) III = 28 ur; mentorica matematičnega krožka

VEVAR Danijel (profesor, 1934, 1959, 1962, Ma): ma: 1c, 2a, 3a, 3c, 4a, 4c; fi: 2b, 2c = 28 ur; varuh učil za matematiko, mentor matematičnega krožka in urednik urnika

VEVAR-Cerar Jerica (profesorica, 1940, 1964, 1964, Fr, It): fr: 1a, 2a, 2b, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b = 22 ur; mentorica ZMS, varuhinja učil za francoski jezik

VUČKO Stanko (strok. uč., 1942, 1964, 1964, Ke): asistent za kemijo; teh. vzg. — ke: 2a, 2b = 6 ur; mentor počitniške zveze

II. HONORARNO POUČEVALA:

KOŠUTA Josip (študent 4. letnika fil. fak., Fil): fil: 4a, 4b, 4c; soc: 3č = 11 ur; mentor marksističnega krožka

PUCELJ Majda (strokovna učiteljica, Gl): z osnovne šole Prežihovega Voranca Ravne): umet. vzg. (glasbeni del): 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c = 6 ur

III. TAJNIŠTVO:

MEISTERL Anica, tajnica (učiteljica, 1917, 1936, 1956)

GARB Marija, materialni knjigovodja, vodja šolske kuhinje (1932, 1949, 1962)

IV. POMOŽNI IN TEHNIČNI DELAVCI:

DROFELNIK Helena (snažilka, 1922, 1961, 1961)

LESJAK Matilda (snažilka, 1916, 1954, 1954)

PEČOVNIK Anton (hišnik, kurjač, 1925, 1949, 1953)

PEČOVNIK Marija (snažilka, 1931, 1962, 1962)

PERIČ Pavla (snažilka, 1936, 1956, 1956)

PODGORŠEK Martin (honorarni delavec — upokojenec)

ŠULER Marija (snažilka, 1922, 1955, 1955)

VERČKO Angela (kuharica, 1931, 1951, 1969)

SPREMEMBE NA ZAVODU:

Prišla: KOŽAR Jernej z osnovne šole Prežihovega Voranca Ravne 1. septembra 1969; VERČKO Angela 1. oktobra 1969

Odšla: STOPAJNIK Franc v Ljubljano za asistenta na šolo za socialne delavce

STROPNIK Rajko v Ljubljano na šolo TNZ

DIJAKI

I. Statistični pregled:

a) število in uspeh dijakov: ob zaključku šolskega leta 1969/70 je bilo na šoli 138 + 248 = 386 dijakov; razred je izdelalo 310 dijakov (80,3%), od tega je bilo 40 odličnih (10,3%), 107 prav dobrih (27,7%), 147 dobrih (38,1%) in 16 zadostnih (4,2%); popravne izpite ima 67 dijakov (17,4%), razreda ni izdelalo 9 dijakov (2,3%);

b) socialni sestav dijakov: 180 (47,5%) delavskega porekla, 172 (43,5%) službenjskega, 26 (6,8%) kmečkega, 8 (2,2%) obrtniškega porekla.

Čebelnjak in še kaj

Foto: Broman

II. Imenik dijakov:

(pri imenih je v oklepaju naznačen dijakov domači kraj, + pomeni, da je dijak delal v junijskem roku že kak popravni izpit.

1. a (15 + 19 = 34)

Razrednik: Tone Sušnik

ODLIČNI: 0 + 2 = 2

Miler Frančiška (Podpeca)
Vončina Bogdana (Mežica)

PRAV DOBRI: 4 + 3 = 7

Jurjec Matjaž (Legen)
Nabernik Franc (Primož na Poh.)
Plesivčnik Drago (Legen)
Sekolonik Peter (Mlake p. Muta)
Jelerčič Jasna (Ravne)
Kaker Branka (Črna)
Soln Irena (Prevalje)

DOBRI: 5 + 8 = 13

Baškovič Marjan (Slovenj Gradec)
Borovnik Marko (Ravne)
Mikeln Janko (Ravne)
Prodnik Igor (Črna)
Smonker Boris (Ravne)
Kodrun Magdalena (Črna)
Košir Marjana (Radlje)
Krenker Bojana (Slovenj Gradec)
Krevh Tatjana (Slovenj Gradec)
Pristovnik Karmelina (Prevalje)
Radšel Petra (Slovenj Gradec)
Simon Viktorija (Ravne)
Vogel Vlasta (Lom)

ZADOSTNI: 1 + 1 = 2

Bobovnik Slavko (Radlje)
Štrigl Marjana (Ravne)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 5 + 3 = 8

Balant Marjan (Ravne): ma
Jaušnik Peter (Slovenj Gradec): ma
Lampret Franc (Boštjan): ma
Perman Janez (Ravne): an, ma
Rac Miran (Radlje): an
Gregor Vanja (Mežica): an
Šegula Marta (Slovenj Gradec): bio
Veršnik Suzana (Ravne): ma

NISO IZDELALI: 0 + 2 = 2

Gajšek Majda (Ravne)
Kern Nada (Črna)

IZSTOPILA: 30. marca 1970

Navodnik Lidija (Dravograd)

1. b (13 + 22 = 35)

Razrednik: Jernej Kožar

ODLIČNI: 2 + 3 = 5

Mravljak Milan (Vuzenica)
Pečnik Emil (Dravograd)
Apohal Lidija (Dobja vas)
Knez Anica (Dravograd)
Pšeničnik Marjanca (Ravne)

PRAV DOBRI: 2 + 9 = 11

Močnik Vojko (Ravne)
Šavc Samo (Dravograd)
Britovšek Silviya (Slovenj Gradec)
Čuješ Irena (Prevalje)
Melanšek Tatjana (Mežica)
Oderlap Zora (Leše)
Panjek Sonja (Ravne)
Pikl Helena (Dravograd)
Simetinger Irma (Mežica)
Söke Bojana (Šentjanž)
Tušek Branka (Ravne)

DOBRI: 7 + 7 = 14

Čeh Drago (Muta)
Hanus Adolf (Ravne)
Otič Anton (Vuzenica)
Panjek Igor (Slovenj Gradec)
Ruter Andrej (Ravne)
Stane Danilo (Črna)
Šrot Rado (Ravne)
Bart Alenka (Dravograd)
Dimnik Dragica (Zerjav)
Jež Irena (Ravne)
Kompan Marta (Javorje)
Kozar Marija (Črna)
Messner Silva (Muta)
Wastl Berta (Ravne)

ZADOSTNI: 1 + 1 = 2

Pušnik Janez (Črna)
Berdnik Milena (Muta)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 1 + 1 = 2

Kamnik Alojz (Ravne): ma, bio
Kovač Vida (Prevalje): ma

NI IZDELALA: 0 + 1 = 1

Trunk Verica (Ravne)

IZKLJUČEN 24. marca 1970

Praprotnik Franc (Prevalje)

1. c (13 + 21 = 34)

Razrednik: Danijel Vevar

ODLIČNI: 0 + 3 = 3

Dlopst Izidora (Mežica)
Epšek Karla (Podvelka)
Skratlovnik Mira (Muta)

PRAV DOBRI: 1 + 4 = 5

Fijačko Maksimiljan (Mežica)
Kvas Vlasta (Prevalje)
Prosenjak Cvetka (Dravograd)
Srebot Andreja (Črna)
Suhodolčan Zala (Prevalje)

DOBRI: 8 + 7 = 15

Bertoncelj Alojz (Dravograd)
Jezeršek Božidar (Vuzenica)
Klančnik Alojz (Ravne)
Konečnik Jožef (Ravne)
Kotnik Bojan (Ravne)
Mauhler Igor (Mežica)
Peter Adolf (Leše)
Samec Dušan (Mežica)
Flajs Silva (Slovenj Gradec)
Gros Irena (Slovenj Gradec)
Komprij Marija (Mežica)
Korošec Mira (Ravne)
Lakovšek Albina (Prevalje)
Petrič Darinka (Ravne)
Prah Ivanka (Dravograd)

ZADOSTNI: 1 + 2 = 3

Kutin Bogdan (Slovenj Gradec)
Hrašnan Marija (Dravograd)
Kerbevič Gabrijela (Ravne)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 2 + 3 = 5

Rodošek Norbert (Ravne): ma
Zlatoper Marjan (Šmartno): sl, zg
Koležnik Vera (Prevalje): ma
Nabergoj Metka (Fokovci): ma
Šmon Maksimiljana (Ravne): an

NISO IZDELALI: 1 + 2 = 3

Remic Janez (Dravograd)
Lorenci Emilija (Tolsti vrh)
Štifter Dragica (Črna)

IZSTOPILA: 1 + 1 = 2

Čas Andrej (Slovenj Gradec) 4. 5. 1970
Merkač Jožica (Ravne) 10. 9. 1969

2. a (0 + 33 = 33)

Razredničarka: Jerica Vevar

ODLIČNI: 0 + 1 = 1

Repotočnik Zdenka (Dravograd)

PRAV DOBRI: 0 + 8 = 8

Fajmut Olga (Legen)
Kaker Karolina (Prevalje)
Kopriva Danica (Šmartno)
Kotnik Marija (Dobrova)
Lasnik Bernarda (Mežica)
Pogladič Erika (Prevalje)
Skerlovnik Vlasta (Ravne)
Večko Anica (Brdinje)

DOBRI: 0 + 13 = 13

Blaznik Marija (Dobrova)
Čeru Frida (Dravograd)
Jovan Gabrijela (Ravne)
Klun Polonca (Dravograd)
Konečnik Marija (Selovec)
Lorenci Darinka (Mežica)
Oto Angela (Črneška gora)
Pavše Ludvika (Prevalje)
Pečovnik Karmelina (Mežica)
Rodošek Tatjana (Ravne)
Rožane Marjetka (Črna)
Stres Alenka (Ravne)
Vodovnik Tatjana (Prevalje)

ZADOSTNI: 0 + 1 = 1

Vravnik Jožefa (Podklanec, Dravograd)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 0 + 10 = 10

Flajmiš Tatjana (Dravograd): zg
Krevh Bojana (Slovenj Gradec): an
Krof Jožefa (Prevalje): ma
Novak Olga (Polena): ma
Perc Bernarda (Mežica): ma
Rozman Terezija (Črneče): an
Čadej Ljuba (Radlje): zg, ze
Oprešnik Štefanija (Polena): ma, bio
Skobir Erna (Črna): ma, fi
Stopar Milena (Črna): ma, fi

2. b (20 + 10 = 30)

Razredničarka: Terezija Uran

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 6 + 3 = 9

Črešnik Franc (Dravče)
Krajnc Avgust (Otiški vrh)
Mežnar Drago (Ravne)
Praper Branko (Ravne)
Rozman Alojz (Preški vrh)
Rožej Mirko (Ravne)
Germadnik Marija (Črna)
Lačen Eleonora (Ravne)
Stumpf Irma (Slovenj Gradec)

DOBRI: 10 + 4 = 14

Epšek Marjan (Črneče)
Gregorc Milan (Prevalje)
Leimisch Gustav (Ravne)
Meh Rajko (Podgorje)
Mlinar Darko (Mežica)
Osojnik Stanko (Ravne)
Pungartnik Danilo (Mežica)
Šisernik Janez (Legen)
Štraser Matjaž (Slovenj Gradec)
Valcl Rajmund (Ravne)
Breznik Irena (Muta)
Kasnik Franja (Polena)
Kodrun Otilija (Črna)
Paradiž Mira (Ravne)

ZADOSTNI: 1 + 1 = 2

Brodar Josip (Vuzenica)
Nabernik Danica (Legen)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 3 + 2 = 5

Krevh Srečko (Vič): sl, zg
Marflak Stefan (Mežica): ma, fi
Pečnik Viljem (Ravne): ma
Potočnik Vida (Mežica): ma, bio
Viltušnik Helena (Brezno): ma, fi

2. c (15 + 17 = 32)

Razredničarka: Erna Kožar

ODLIČNI: 4 + 5 = 9

Enci Ivan (Ravne)
Smonig Marjan (Slovenj Gradec)
Vevar Stefan (Ravne)
Vogel Alojz (Lom)
Garb Jelka (Ravne)
Gros Irena (Mislinja)
Kadiš Ivanka (Dravograd)
Nagernik Milka (Črna)
Predikaka Marjana (Črna)

PRAV DOBRI: 6 + 7 = 13

Borstner Bojan (Ravne)
Bukovec Franc (Ravne)
Fale Gorazd (Ravne)
Gladež Peter (Slovenj Gradec)
Osrajanik Alojz (Sv. Vid)
Stopar Vojko (Slovenj Gradec)
Ajtnik Jolanda (Prevalje)
Hajnc Bernarda (Radlje)
Japelj Irena (Slovenj Gradec)
Petrač Silva (Ravne)
Pučko Marjeta (Slovenj Gradec)
Skutnik Marta (Črneče)
Surc Dragica (Črna)

DOBRI: 4 + 2 = 6

Krpač Rado (Dravograd)
Mirkac Dušan (Stari trg)
Ogris Janko (Ravne)
Triller Zlatko (Slovenj Gradec)
Dobovišek Bojana (Ravne)
Matvoz Marjeta (Ravne)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNI IZPIT IMAJO: $1 + 3 = 4$

Mlačnik Srečko (Dravograd): fi
 Čeh Ljubica (Muta): an
 Mlinar Elizabeta (Ravne): ma
 Močivnik Magdalena (Prevalje): ma
 Prešolal na Poljansko gimnazijo v Ljubljano
 1. 10. 1969 Zupančič Tomislav (Dravograd).

3. a ($0 + 22 = 22$)

Razredničarka: Metka Banko

ODLIČNI: $0 + 0 = 0$

PRAV DOBRI: $0 + 6 = 6$

Božiček Anica (Križan vrh, Šmarje)
 Grum Ljuba (Vuzenica)
 Ketiš Darinka (Radlje)
 Mravljak Franja (Ravne)
 Perše Anica (Podgorje)
 Zugelj Sonja (Dobravice, Metlika)

DOBRI: $0 + 9 = 9$

Bolarič Danijela (Prevalje)
 Hudovernik Ivica (Dravograd)
 Krevh Vlasta (Dravograd)
 Lah Majda (Ravne)
 Medl Lidija (Ravne)
 Melanšek Lidija (Mežica)
 Mirkac Natalija (Vuzenica)
 Mithans Berta (Vuzenica)
 Veselko Danica (Polena)

ZADOSTNI: $0 + 0 = 0$

POPRAVNI IZPIT IMAJO: $0 + 7 = 7$

Jakop Saša (Radlje): ma
 Novak Andreja (Slovenj Gradec): zg
 Pikalo Marjeta (Leše): fi
 Pogorelnik Marjana (Ravne): fi
 Skitek Marjeta (Ravne): ma, fi
 Svetina Marija (Prevalje): ke
 Vožič Olga (Otiški vrh): zg

3. b ($0 + 21 = 21$)

Razredničarka: Irena Krivograd

ODLIČNI: $0 + 1 = 1$

Gruđen Magdalena (Ravne)

PRAV DOBRI: $0 + 3 = 3$

Kotnik Dušanka (Slovenj Gradec)
 Praper Magdalena (Mežica)
 Vidmar Rahela (Ravne)

DOBRI: $0 + 9 = 9$

Bajec Mira (Ravne)
 Cetin Frančiška (Šentilj)
 Kamnik Majda (Ravne)
 Kos Andreja (Ravne)
 Krebs Zdenka (Ravne)
 Leš Marjeta (Ravne)
 Praznik Nataša (Mežica)
 Radušnik Nevenka (Ravne)
 Smonker Nada (Ravne)

ZADOSTNI: $0 + 1 = 1$

Rabnik Ida (Črna)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: $0 + 7 = 7$

Arnold Ana (Prevalje): an, ma
 Cvahte Mirolava (Slovenj Gradec): an, fi
 Friškovec Marjeta (Mežica): ma
 Kričej Marjana (Ravne): fi
 Lorenci Marjeta (Tolsti vrh): ma, fi
 Rebernik Darja (Prevalje): zg
 Zdrčnik Ana (Ravne): fi

IZSTOPILA: 25. 5. 1970

Večko Marija (Slovenj Gradec)

3. c ($15 + 14 = 29$)

Razrednik: Drago Medved

ODLIČNI: $0 + 1 = 1$

Rovšnik Milena (Črna)

PRAV DOBRI: $1 + 4 = 5$

Konečnik Avgust (Slovenj Gradec)
 Gražl Silva (Bukovska vas)
 Matvoz Gabrijela (Prevalje)
 Pajžlar Marija (Mislinjska Dobrava)
 Prislan Danica (Mežica)

DOBRI: $8 + 6 = 14$

Brezovnik Ivan (Šmartno)
 Dretnik Dušan (Polena)
 Karner Jože (Stari trg)
 Kladnik Jurij (Črna)

Ovnič Vlado (Leše)
 Pori Vladimir (Prevalje)
 Ruter Franc (Ravne)
 Stepišnik Ivan (Dravograd)
 Filip Adolfina (Prevalje)
 Kocuvan Marija (Mežica)
 Kovač Marjana (Žerjav)
 Krevelj Cvetka (Črneče)
 Pungaršek Jožica (Vič)
 Remic Marija (Dravograd)

ZADOSTNI: $0 + 0 = 0$

POPRAVNI IZPIT IMAJO: $4 + 3 = 7$

Dolinšek Milko (Ravne): fi
 Komprej Beno (Leše): ma
 Potočnik Rudolf (Dravograd): an, ma
 Hancman Marija (Žerjav): ma
 Kramaršek Sonja (Legen): ma
 Valente Metka (Prevalje): fi
 Lečnik Roman (Ravne): ze

NISO IZDELALI: $2 + 0 = 2$

Herman Boris (Vuzenica)
 Večko Maksimiljan (Črna)

3. č ($14 + 14 = 28$)

Razrednik: Janez Mrdavišič

ODLIČNI: $0 + 0 = 0$

PRAV DOBRI: $9 + 10 = 19$

Dobovišek Andrej (Ravne)
 Janko Zoran (Ravne)
 Jug Aleksander (Ravne)
 Kožuh Branko (Slovenj Gradec)
 Meh Stanislav (Šmartno)
 Rudel Drago (Ravne)
 Stern Darko (Slovenj Gradec)
 Tacol Drago (Črna)
 Veselko Jože (Mežica)
 Bocak Sonja (Slovenj Gradec)
 Cifer Marija (Ravne)
 Černe Marija (Dravograd)
 Kerec Majda (Muta)
 Kotnik Majda (Podkraj, Ravne)
 Murko Marjeta (Slovenj Gradec)
 Popelar Darinka (Sevnica ob Savi)
 Slatinek Bernarda (Slovenj Gradec)
 Uršnik Julijana (Ravne)
 Vinšek Cvetka (Trbonje)

DOBRI: $4 + 3 = 7$

Brodar Ivan (Vuzenica)
 Budna Andrej (Slovenj Gradec)
 Gregorek Ivo (Muta)
 Seitl Dušan (Radlje)
 Pungartnik Tatjana (Polena)
 Šteharnek Angela (Ravne)
 Tavzel Marinka (Črneče)

ZADOSTNI: $0 + 0 = 0$

POPRAVNI IZPIT IMATA: $1 + 1 = 2$

Čegovnik Dušan (Mežica): fi
 Kričej Zvonka (Vuzenica): fi

4. a ($0 + 27 = 27$)

Razrednik: Alojz Krivograd

ODLIČNI: $0 + 4 = 4$

Ferk Sonja (Ravne)
 Klemenc Sonja (Mislinja)
 Navotnik Marjana (Podgora)
 Rozman Nada (Mislinja)

PRAV DOBRI: $0 + 6 = 6$

Berložnik Florjana (Završe)
 Kralj Maksimiljana (Mislinja)
 Rudolf Štefanija (Vuzenica)
 Štrekelj Jožefa (Navrški vrh)
 Voler Vida (Podgora)
 Zoher Ivica (Slovenj Gradec)

DOBRI: $0 + 13 = 13$

Barl Vera (Legen)
 Blodnik Marija (Slovenj Gradec)
 Ferk Jelka (Vuzenica)
 Gajšek Bronislava (Ravne)
 Gnamuš Emilija (Šentjanž)
 Gologranc Gabrijela (Dravograd)
 Jeromel Vlasta (Dravograd)
 Navršnik Milena (Ravne)
 Rek Vojinka (Prevalje)
 Sokolič Blaženka (Mežica) +
 Šaloven Darinka (Šentjanž)
 Ternik Marija (Suhi vrh, Radlje)
 Večko Liljana (Kotlje)

ZADOSTNI: $0 + 1 = 1$

Kuhar Mira (Slovenj Gradec)

POPRAVNI IZPIT IMATA: $0 + 2 = 2$

Hafner Danica (Suhi vrh, Radlje): ma, fi
 Razdevšek Boža (Slovenj Gradec): ma

NI IZDELALA: $0 + 1 = 1$

Šrifel Majdica (Radlje)

4. b ($16 + 12 = 28$)

Razrednik: Franc Garb

ODLIČNI: $1 + 1 = 2$

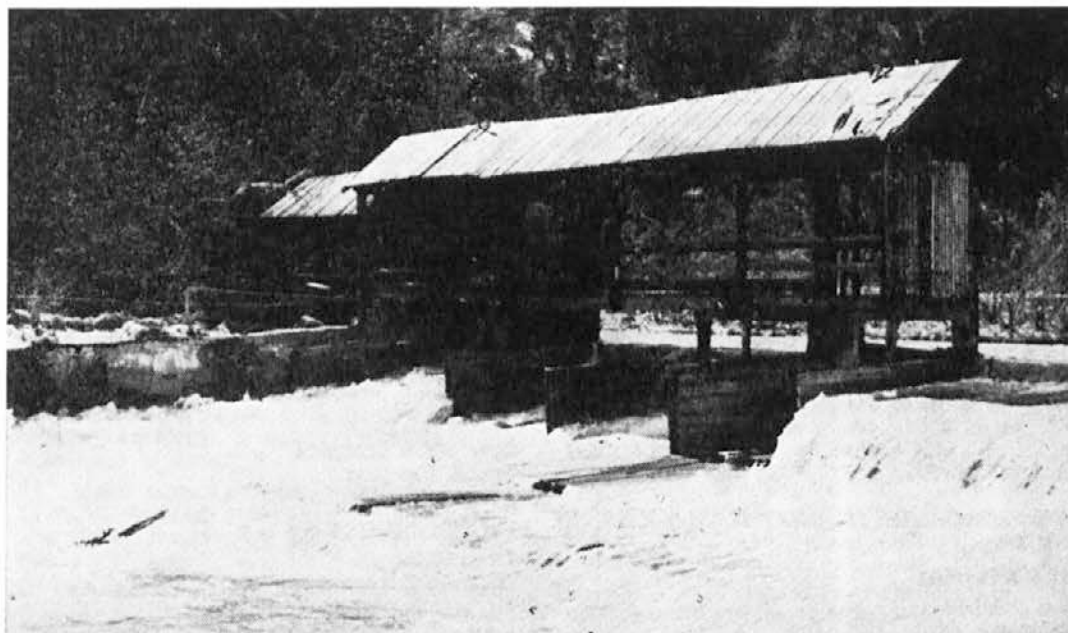
Paradiž Mirko (Mežica)
 Kodrun Romana (Črna)

PRAV DOBRI: $1 + 5 = 6$

Kotnik Franc (Črneče)
 Glavar Cvetka (Ravne)
 Kočan Ana (Mežica)
 Sušel Milena (Mežica)
 Verboten Damjana (Mežica)
 Zadravec Vera (Ravne)

DOBRI: $10 + 3 = 13$

Arnold Ivan (Ravne)
 Belej Duško (Prevalje)
 Berložnik Marjan (Prevalje) +
 Kokal Andrej (Ravne) +
 Kos Ivan (Črna)
 Krašovec Cvetko (Črna)
 Makuc Andrej (Slovenj Gradec)
 Marinček Matjaž (Radlje)

Ob Meži

Melanšek Gojko (Mežica)
 Pevec Marjan (Ravne)
 Gregor Marija (Črna)
 Mastek Nada (Mežica)
 Oderlap Marija (Podkraj, Mežica)

ZADOSTNI: $3 + 2 = 5$

Jerak Ivan (Žerjav)
 Levovnik Tomislav (Slovenj Gradec) +
 Radovič Igor (Črna)
 Arl Marija (Mežica)
 Grilc Tatjana (Ravne)

POPRAVNI IZPIT IMATA: $1 + 1 = 2$
 Pungeršek Matjaž (Slovenj Gradec): fi +
 Grubelnik Milena (Mežica): fi

4. c (17 + 16 = 33)

Razredničarka: Vera Mrdavšič

ODLIČNI: $4 + 8 = 12$

Plazovnik Jurij (Goriški vrh, Dravograd)
 Podovšovnik Franc (Javorje)
 Pogorevčnik Janez (Šentjanž)
 Srčič Stanko (Ravne)
 Cesar Marija (Ravne)
 Cigrovski Betka (Dravograd)
 Čretnik Alenka (Prevalje)
 Konečnik Marija (Dravograd)
 Merkač Marija (Stražišče)
 Pušnik Marija (Šentjanž pri Vuzenici)
 Šavc Majda (Slovenj Gradec)
 Verboten Renata (Mežica)

PRAV DOBRI: $5 + 6 = 11$

Dreu Milan (Stari trg)
 Gutman Zdravko (Prevalje)
 Kac Ivan (Šmartno)
 Stres Jožef (Ravne)
 Večko Drago (Ravne)
 Erženičnik Marjana (Ravne)
 Jeznik Kristina (Šentjanž pri Vuzenici)
 Perčič Bernarda (Polena)
 Permanšek Ivanka (Črna)
 Pirečnik Cvetka (Vuzenica)
 Stanič Mirjana (Slovenj Gradec)

DOBRI: $8 + 1 = 9$

Hribernik Stanko (Gortina)
 Kolenbrand Marjan (Dravograd)
 Komar Silvo (Vuzenica)
 Majcen Ivan (Slovenj Gradec)
 Matvos Anton (Gmajna)
 Pruš Karel (Slovenj Gradec)
 Stumberger Franc (Dravograd)
 Vesnik Marjan (Dravograd) +
 Smolar Ana (Podlipje, Muta)

POPRAVNI IZPIT IMA: $0 + 1 = 1$

Golob Zdenka (Brezno): fi +

ZAKLJUČNI IZPIT JUNIJA 1970

Izpitni odbor je bil takole sestavljen:
 predsednik: Golčer Anton, ravnatelj;
 podpredsednik: Garb Franc, profesor in iz-
 praševalec za fiziko;
 tajnica: Filipančič Jožica.

ČLANI: Banko Metka (an), Ivartnik Anton,
 Kodrin Mihael (bio), Komprej Vinko, Košuta
 Jože (fil), Kotnik Janko, Kožar Erna (an, ne),
 Kožar Jernej (an, ne), Krivograd Alojz (zg,
 soc), Krivograd Irena (um. zg), Lodrant Stan-
 ko (ke), Medved Drago (ze), Mrdavšič Janez
 (sl, psi), Mrdavšič Vera (sl), Sušnik Anton (sl),
 Uran Terezija (ma), Vevar Jerica (fr), Vevar
 Danijel (ma), Vučko Stanko, Pucelj Majda
 (um. zg) — zunanji sodelavec.

KANDIDATI: redni dijaki, ki so uspešno
 dovršili 4. razred v tem šolskem letu: iz 4. a:
 $0 + 23 = 23$; iz 4. b: $12 + 11 = 23$; iz 4. c:
 $16 + 15 = 31$; skupno: $28 + 49 = 77$.

Po členu 13 pravilnika o izpiti (Uradni list
 SRS — 43/69) so učenci, ki so končali zaključ-
 ni razred z odličnim uspehom, oproščeni zak-
 ljučnega izpita in se jim šteje, da so zaključ-
 ni izpit opravili z odličnim uspehom.

OPROŠČENIH JE BILO 18 DIJAKOV, IN
 SICER:

iz 4. a razreda:

Ferk Sonja
 Klemenc Sonja
 Navotnik Marjana
 Rozman Nada

iz 4. b razreda:

Paradiž Mirko
 Kodrun Romana

iz 4. c razreda:

Plazovnik Jurij
 Podovšovnik Franc
 Pogorevčnik Janez
 Srčič Stanko
 Cesar Marija
 Cigrovski Betka
 Čretnik Alenka
 Konečnik Marija
 Merkač Marija
 Pušnik Marija
 Šavc Majda
 Verboten Renata

Pismena izpita iz slovenskega jezika in ma-
 tematike ali tujega jezika sta bila 15. in 16.
 junija. Ustni izpiti so bili od 17. do 20. junija.

USPEH KANDIDATOV, KI SO OPRAV-
 LJALI ZAKLJUČNI IZPIT:

iz 4. a razreda

ODLIČNI: $0 + 3 = 3$

Kralj Maksimiljana
 Strekelj Jožefa
 Zoher Ivica

PRAV DOBRI: $0 + 4 = 4$

Berložnik Florjana
 Rek Vojinka
 Rudolf Štefanija
 Voler Vida

DOBRI: $0 + 9 = 9$

Barl Vera
 Blodnik Marija
 Gajšek Bronislava
 Gnamuš Emilija
 Golgranc Gabrijela
 Jeromel Vlasta
 Kuhar Mira
 Naveršnik Milena
 Šaloven Darinka

ZADOSTNI: $0 + 3 = 3$

Ferk Jelka
 Ternik Marija
 Večko Liljana

iz 4. b razreda

ODLIČNI: $1 + 0 = 1$

Kotnik Franc

PRAV DOBRI: $3 + 5 = 8$

Arnold Ivan
 Makuc Andrej
 Marinček Matjaž
 Kočan Ana
 Oderlap Marija
 Sušel Milena
 Verboten Damjana
 Zadravec Verona

DOBRI: $5 + 5 = 10$

Belej Duško
 Jerak Ivan
 Kos Ivan
 Melanšek Gojko
 Pevec Marjan
 Arl Marija
 Glavar Cvetka
 Gregor Marija
 Grilc Tatjana
 Mastek Nada

ZADOSTNI: $2 + 0 = 2$

Krašovec Cvetko
 Radovič Igor

iz 4. c razreda

ODLIČNI: $2 + 3 = 5$

Stres Jožef
 Večko Drago
 Erženičnik Marjana
 Jeznik Kristina
 Permanšek Ivanka

PRAV DOBRI: $5 + 4 = 9$

Dreu Milan
 Gutman Zdravko
 Hribernik Stanko
 Kac Ivan
 Majcen Ivan
 Perčič Bernarda

Pirečnik Cvetka
 Smolar Ana
 Stanič Mirjana

DOBRI: $5 + 0 = 5$

Kolenbrand Marjan
 Komar Silvo
 Matvos Anton
 Pruš Karel
 Stumberger Franc

Končni uspeh zaključnih izpitov, vključno
 z oproščenimi, je bil tale: odličnih 27, prav
 dobrih 21, dobrih 24, zadostnih 5 in nezadost-
 nih nič, odstopil ni nihče.

ZAKLJUČNI IZPITI V JESENSKEM ROKU

1969

Bač Nada — zadosten, Gostenčnik Alojz —
 dober, Kaker Majda — prav dober, Karlavec
 Jože — dober, Kladnik Anton — zadosten,
 Kremljak Majda — dober, Lorber Marjana —
 prav dober, Guček Marjeta — dober, Novak
 Anton — prav dober, Mauhler Edvard — do-
 ber, Pečoler Miloš — dober, Perše Marija —
 dober, Pevec Zdenka — zadosten, Stanta Mir-
 ko — zadosten, Vajde Marina — dober, Vrtič
 Marjana — zadosten, Vožič Vida — dober.

POPRAVNI IZPITI IZ ŠOLSKEGA LETA

1968/69

a) Uspešno so jih opravili in dosegli nasled-
 nji uspeh (naveden v oklepaju):

1. a: Novak Olga (dober), Perc Bernarda (do-
 ber), Vravnik Jožefa (dober);

1. b: Paradiž Miša (zadosten);

1. c: Mlinar Elizabeta (dober);

2. a: Pikalo Marjeta (zadosten), Skitek Mar-
 jeta (zadosten);

2. b: Arnold Ana (zadosten), Cvahte Miro-
 slava (zadosten), Krebs Zdenka (dober);

2. c: Dolinšek Milko (dober), Herman Boris
 (zadosten), Večko Maksimiljan (dober), Remic
 Marija (zadosten), Lečnik Roman (dober), Po-
 točnik Rudolf (zadosten);

2. č: Jumič Ivo (dober);

3. a: Hafner Danica (zadosten), Kuhar Mira
 (zadosten), Razdevšek Boža (dober), Sokolič
 Blaženka (dober), Šrifel Majdica (zadosten),
 Ternik Marija (zadosten);

3. b: Berložnik Marjan (zadosten), Kokal
 Andrej (zadosten), Pungaršek Matjaž (zado-
 sten), Radovič Igor (zadosten);

3. c: Kolenbrand Marjan (dober), Vesnik
 Marjan (zadosten);

4. a: Perše Marija (dober), Vajde Marina
 (dober), Vožič Vida (dober);

b) Popravnih izpitov niso opravili:

1. a: Gregor Vanja, Kovač Vida

1. b: Čas Andrej, Kompan Marta, Korošec
 Mira

2. b: Kasnik Franja, Kodrun Otilija

3. a: Lorenci Marjeta, Žugelj Sonja

3. b: Vodopivec Drago

4. a: Lesjak Rado

c) K popravnemu izpitu niso prišli:

Grubelnik Ljuba (1. a), Sedminek Marija
 (1. a), Hercog Danica (1. b), Triller Jolanda
 (1. c), Jamer Majda (3. a), Skratek Jožica (3. a).

PRIVATNI RAZREDNI IZPITI:

Bač Nada — čez 4. razred — uspeh zado-
 sten, Grubelnik Milena — čez 3. razred —
 uspeh zadosten.

ŠOLSKA SKUPNOST

(mentor Franc Garb)

V tem šolskem letu je bila predsednica šol-
 ske skupnosti Jana Uršnik, člani pa predsed-
 niki razrednih skupnosti. Novi predsednik je
 Marjan Epšek.

KOMITE ZMS

(mentorica Jerica Vevar)

Predsednik aktiva ZMS je bila Šteharik
 Angela. Novi predsednik je Gorazd Fale. Ko-
 mite sestavljajo predstavniki razredov.

IZ GIMNAZIJSKE KRONIKE

(Š. l. 1969/70)

Morda bodo za koga naivni podatki, vendar pa skušajo pokazati skrb gimnazije za izvenšolsko udejstvovanje.

12. in 13. septembra je bil na Ravnah kongres geografov Slovenije, udeležil se ga je Drago Medved;

17. septembra so bili dijaki 4. letnikov na zagrebškem velesojmu;

20. oktobra so napravili dijaki 4. letnikov strokovno ekskurzijo po Gorenjski (Begunje, Vrba, Škofja Loka);

23. oktobra so dijaki pripravili razstavo ob dnevu OZN;

16. oktobra so se profesorji in dijaki v lepem številu odzvali krvodajalski akciji;

31. oktobra si je vsa gimnazija ogledala v mariborskem gledališču Kozakovo igro Legenda o Sv. Čeh;

21. novembra so dijaki z jutranjo oddajo po zvočniku počastili dan solidarnosti z bojem Vietnamcev;

28. novembra sta recitacijski krožek in pevski zbor pripravila šolsko proslavo ob dnevu republike;

10. januarja 1970 sta se v raznih športnih panogah pomerili brežiška in ravenska gimnazija na Ravnah;

18. januarja je na občinskem prvenstvu v smuških disciplinah v Črni sodelovala tudi ekipa gimnazije;

7. februarja sta pevski zbor in recitacijski krožek pripravila Prešernovo proslavo na gimnaziji;

7. marca pa je bila na gimnaziji proslava za dan žena; isti dan sta recitacijski krožek

in pevski zbor dala kulturni program na proslavi za tovarniške delavke;

23. marca sta Janez Mrdavšič in Tone Sušnik predavala slovenskim koroškim učiteljem (iz Avstrije) ob srečanju v študijski knjižnici;

22. aprila so dijaki pripravili spominsko oddajo po zvočniku o Leninu, pripravili so tudi razstavo o Leninovem delu;

25. aprila sta pevski zbor in recitacijski krožek pripravila proslavo ob prazniku OF in za 1. maj (zborna recitacija); tega dne je bil maturantski ples;

9. maja je gimnazija dobila priznanje OF OK SZDL Ravne ob 25-letnici njenega delovanja; fantovska in dekliška skupina sta sodelovali na teku ob žici okupirane Ljubljane;

11. maja je bil na gimnaziji poslanec P. K. zbora zvezne skupščine dr. Volavšek;

14. maja so starši na rednem roditeljskem sestanku glasovali za proste sobote v novem šolskem letu;

16. maja sta fantovska in dekliška skupina sodelovali na pouličnem štafetnem teku — obe skupini sta dobili pokale;

17. maja sta pevski zbor in recitacijski krožek z zorno recitacijo (60 dijakov) sodelovali na občinskem prazniku na Poljani (recitali so odlomke iz Requiema, avtorja Roždenstvenskega);

19. maja so se dijaki ponovno v lepem številu odzvali krvodajalski akciji;

22. maja so si dijaki ogledali film Bitka na Neretvi;

23. maja so naši odbojkarji sodelovali na odbojgarskem srednješolskem prvenstvu v Ljubljani (dekleta so bila prva);

25. maja so napravili dijaki pod vodstvom razrednikov izlete v bližnjo okolico (Leše, Šentanel, Prežihovi kraji);

27. maja je pevski zbor posnel za RTV Ljubljana tri pesmi (tekmovalje mladinskih pevskih zborov);

28. maja sta se ponovno srečali brežiška in naša gimnazija, tokrat so se športniki srečali v Brezicah;

1. junija (do 3.) so si profesorji Bankova, Garb, Kodrin in Lodrant ogledali razstavo učil v Baslu (v Švici);

2. junija je bila mladinska konferenca; na njej so podelili Prežihove značke (29 dijakov);

7. junija so na zboru značkarjev iz vse Slovenije sodelovali kot vodiči tudi dijaki; gimnazija je ob tej priliki dobila priznanje za uspešno razširjanje Prežihove bralne značke;

8. junija je profesorica Jerica Vevar odšla na tritedenski seminar v Francijo;

17. junija je 12 odličnikov naše gimnazije bilo na sprejemu pri predsedniku Kraigherju (sprejema se je udeležilo tisoč najboljših učencev Slovenije);

9. julija je potovala na seminar v Anglijo profesorica Bankova.

Na šoli so bili predvsem aktivni pevski zbor (vodi Tone Ivartnik), recitacijski krožek (vodi Janez Mrdavšič) in športni aktiv (vodita Jožica Filipančič in Janko Kotnik). Nekaj dejavnosti le-teh smo omenili v kroniki. Omeniti je treba še vsaj naslednje: Irena Jež je bila pri mlajših mladinkah republiška prvakinja na republiškem srednješolskem tekmovanju v smuku, pri starejših mladinkah pa je bila Marjeta Matvoz. Branka Tušak je mladinska republiška prvakinja v orodni telovadbi.

3. č. razred je kolektivno sodeloval na razpisu železnice z ustreznimi spisi. Priborili so si prosto vozovnico po Jugoslaviji, nekateri pa še denarno nagrado.

ŠOLSKI CENTER

daje poročilo za šolsko leto 1969-70

Šolski center Ravne na Koroškem je imel v šolskem letu 1969/70 lepe izobraževalne in vzgojne uspehe. Naloge šolskega centra so specifične in jih oblikujejo proizvodne naloge Železarne Ravne, njene kadrovske ter potrebe gospodarskih organizacij v naši in sosednjih občinah.

V obsegu šolskega centra so organizirane naslednje osrednje izobraževalne dejavnosti:

1. metalurška industrijska šola (okrajšano MIS);
2. kovinarska šola (okr. KŠ);
3. 2-letna šola za priučevanje (P);
4. delovodska šola strojne in metalurške stroke (okr. DŠO);
5. tehnična srednja šola za odrasle (TSŠ);
6. razni strokovni tečaji in seminarji za izobraževanje odraslih (IO).

Svet šolskega centra

V svetu šolskega centra so naslednji člani delovne skupnosti: prof. Vincenc Trafela — predsednik, Albin Hudovernik — podpredsednik, Franc Čeplak, Mirko Erjavec, Jože Jostl, prof. Rudolf Kodela, Ivan Kuzman, Marija Mihelič in Lenka Živič — člani.

Kot predstavniki javnosti in ustanovitelja so bili v svet centra imenovani: Boris Fabijan, inž. Ferdo Gnamuš, dipl. inž. Vlado Macur, dipl. inž. Ferdo Medl, Jože Potočnik, Filip Rožanc in Milan Vrabčič.

Izvršilni odbor šolskega centra

V izvršilnem odboru šolskega centra so naslednji člani delovne skupnosti: prof. Zinka Zorko — predsednica, Franc Čeplak, Marica Dretnik, Božidar Erat in prof. Ladislav Kuček — člani.

Sodelavci šolskega centra

(naziv in stroka, rojstno leto, začetno leto službovanja, od kdaj je na šolskem centru, kaj in kje poučuje, zadolžitve).

a) Vodstveno osebje

KUKEC Ladislav, ravnatelj: profesor — industrijski pedagog; 1919, 1940, 1948.

RADIOJEVIČ Božo, pomočnik ravnatelja: predmetni učitelj tehnološke smeri; 1925, 1947, 1950; strojeslovje in tehniško risanje; varuh zbirke strojeslovje.

ERJAVEC Mirko, vodja učnih delavnic: predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1919, 1937, 1946.

VREŠ Franc, vodja izobraževanja odraslih: strojni tehnik, 1931, 1949, 1965.

Redni učitelji

BRLOŽNIK Milan: učitelj praktičnega pouka kovnostrojarjev; 1928, 1946, 1950; praktično delo — strugarji, mentor PRK.

BLATNIK Anton: predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1931, 1949, 1955; praktično delo — strugarji, mentor šolske skupnosti.

ČEPLAK Franc: predmetni učitelj tehnološke smeri; 1937, 1956, 1965; tehnologija materiala, tehniško risanje; varuh zbirke za tehnologijo materiala.

ČERU Mirko: učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1932, 1950, 1950; praktično delo — ključavničarji.

ERAT Božidar: učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1939, 1957, 1960; praktično delo — rezkalci in brusilci; mentor šolskega športnega društva.

FRAS Maks: učitelj praktičnega pouka in abs. I. st. VIPŠ; 1946, 1969, 1969; tehniško risanje, praktično delo strugarji; šolske proslave.

HORVAT Demeter: predmetni učitelj sociologije; 1940, 1965, 1965; družbeno ekonomsko ureditev SFRJ, organizacija in ekonomika podjetij, zgodovina delavskega gibanja; mladinski tisk.

HÖLCL Jože: predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1925, 1947, 1956; praktično delo — osnovni A program ključavničarji; mladinske ure.

HUDOVERNIK Albin: učitelj prakt. pouka kovinarske stroke; 1925, 1948, 1961 (s presledki); praktično delo — osnovni A program in kovači.

IVIČ Franc: učitelj; 1912, 1936, 1958; matematika, tehniško risanje; varuh učil za matematiko.

JOSTL Jože: predmetni učitelj tehnološke smeri; 1944, 1962, 1965; tehnologija obdelave, poklicna tehnologija, tehniško risanje; varuh kabineta.

KACL Gvido: profesor matematike s fiziko; 1945, 1969, 1969; matematika, osnove elektrotehnike; varuh zbirke avdiovizualnih sredstev.

KECERIN Josip: profesor telesne vzgoje; 1938, 1955, 1968; telesna vzgoja; mentor šolskega športnega društva.

KODELA Rudolf: profesor slovenskega jezika s književnostjo; 1931, 1958, 1970; slovenski jezik z estetsko vzgojo; šolske proslave.

KOGELNIK Ivan: učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1931, 1949, 1964; praktično delo — kovači.

KOSELJNIK Ivan: učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1924, 1942, 1949; praktično delo ključavničarji.

KUZMAN Ivan: predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1930, 1947, 1947; praktično delo — rezkalci in brusilci; mentor mladinske organizacije.

PLANINC Leopold: učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1934, 1954, 1964; praktično delo — kovači.

TRAFELA Vincenc: profesor strokovnih predmetov strojne smeri; 1940, 1958, 1967; mehanika, matematika, poklicna tehnologija in tehniško risanje; varuh učil za tehniško risanje.

Vse take kulturno zgodovinske spomenike bo treba po malem obnoviti

VRAVNIK Peter: predmetni učitelj geografije in sociologije, abs. II. stopnje fil. fakultete; 1940, 1958, 1969; organizacija in ekonomika podjetij, gospodarski zemljepis, varuh zbirke učil za DEV.

ZORKO Zinka: profesorica slovenskega jezika s književnostjo ter ruskega jezika s književnostjo; 1936, 1961, 1961; slovenski jezik z estetsko vzgojo; organizacija tekmovanja za Prežihovo značko.

V podaljšanem delovnem času so na zavodu poučevali

BRATINA Janez, dipl. inž., vzdrževanje strojev in naprav (TSS).

ČEGOVIK Franc, metalurški tehnik, varstvo ljudi pri delu (DŠo); zdravstvena vzgoja (MIS, KS).

ČERNE Franc, dipl. inž., metalurgija železa in jekla z livarstvom (MIS).

ČULAFIČ Milan, praktično delo — talilci (P).

DOKL Janez, inž., delovne tehnike, orodja in stroji (DŠo).

GEREŠ Josip, dr. med., zdravstvena vzgoja (MIS, KS).

GNAMUŠ Janko, dipl. inž., metalurška tehnologija (MIS); praktično delo — kalilci (P).

GODEC Anton, inž., strojništvo v metalurgiji (TSS).

HORJAK Meta, predmetna učiteljica, slovenski jezik (P).

KNEZ Alojz, dipl. inž., tehniško risanje (DŠo).

LESJAK Herman, strojni tehnik, vzdrževanje strojev (DŠo, TSS).

MACUR Vlado, dipl. inž., metalurgija železa in jekla z livarstvom (TSS); delovne tehnike, orodja in stroji (DŠo); metalurška tehnologija (P).

MIKIC Marjan, abs. fil. fak., nemščina (TSS).

MRDAVŠIČ Janez, profesor, slovenski jezik (MIS-odrasli).

ODERLAP Metka, dipl. ek., gospodarska zakonodaja, družbene službe in delitev dohodka (DŠo).

OŠLOVNIK Peter, praktično delo — livarji (MIS, P).

PANIČ Mirko, praktično delo — livarji (P).

POBERŽNIK Franc, dipl. inž., motorji z notranjim izgorevanjem (TSS).

PRATNEKAR Anton, dipl. inž., delovne tehnike, orodja in stroji (DŠo); delovne priprave in nadzorstvo izdelave (DŠo).

RAZDEVŠEK-PUČKO Cveta, profesorica, psihologija dela (DŠo).

SIROVINA Ante, praktično delo — valjavci (MIS, P).

STRAHOVNIK Vlado, dipl. inž., termična obdelava (TSS); metalurška tehnologija (P).

SUŠNIK Anton, profesor, slovenski jezik (P).

SIPEK Anton, strojni tehnik, tehniško risanje (DŠo).

TERSEGLAV Monika, dipl. inž., plastična predelava (MIS).

VODNJOV Marija, dr. med., zdravstvena vzgoja (MIS, KS).

ZALOŽNIK Adolf, praktično delo — talilci (MIS, P).

ŽNIDAR Janez, inž., delovne priprave in nadzorstvo izdelave (DŠo).

ŽUNEC Jože, dipl. inž., metalurška tehnologija (TSS); delovne tehnike, orodja in stroji (DŠo).

Administrativno osebje

DRETNIK Marica, SS-ekonomska; 1931, 1947, 1947; računovodkinja.

KLEMENČIČ Marija, trgovska pomočnica; 1936, 1958, 1962; materialna knjigovodkinja, knjižničarka.

KOŠAK CILKA, finančni manipulant; 1929, 1948, 1958; blagajničarka.

MIHELIC Marija, SS-ekonomska, 1944, 1963, 1965; finančna knjigovodkinja.

ŽIVIČ Helena, administrativni manipulant; 1934, 1950, 1962; tajnica.

Tehnično in pomožno osebje

BUTKOVIČ Anton, srednja izobrazba; 1907, 1927, 1957; konstrukter.

HUDOPIŠK Dominik, delovodja strojne stroke; 1945, 1963, 1963; remontni ključavničar.

KOVAČ Ivan, KV mizar; 1910, 1931, 1959; remontni mizar.

KREBL Avgust, konstrukcijski ključavničar; 1947, 1965, 1970; remontni ključavničar.

KUNC Ivan, KV ključavničar; 1941, 1959, 1968; skladiščnik.

ORTAN Zvonko, VK strojni ključavničar; 1927, 1945, 1960; lanser.

SVEČKO Anton, remontni ključavničar; 1941, 1957, 1964; referent priprave dela.

CESAR Jožica, 1940, 1956, 1957; snažilka.

DRETNIK Zofija, 1926, 1948, 1963; kuharica.

KOREN Ana, 1928, 1945, 1962; snažilka.

PREDNIK Jožica, 1931, 1952, 1952; snažilka.

SUSEC Angela, 1931, 1965, 1965; snažilka.

ORGANIZACIJA POUKA

a) metalurška ind. šola	6 odd. ml.	168 uč.
	1 odd. od.	31 sl.
b) kovinarska šola	6 odd.	147 uč.
c) tehniška šola	1 odd.	21 sl.
d) delovodska šola	4 odd.	108 sl.
e) dveletna šola za priuč.	4 odd.	100 uč.
		575

Učenci po razredih:

1. a MIS	31 učencev — kovinarji
1. b MIS	31 učencev — kovinarji
1. c MIS	25 učencev — metalurgi
2. a MIS	30 učencev — kovinarji
2. b MIS	31 učencev — metalurgi
3. a MIS	20 učencev — kovinarji
3. razred MIS — odrasli	31 slušatelj
	— kovinarji in metalurgi
1. d kov. šola	23 učencev — kovinarji
1. e kov. šola	22 učencev — kovinarji
2. c kov. šola	24 učencev — kovinarji
2. d kov. šola	23 učencev — kovinarji
3. b kov. šola	32 učencev — kovinarji
3. c kov. šola	23 učencev — kovinarji
1. a priuč.	21 učencev — metalurgi
1. b priuč.	26 učencev — metalurgi
1. c priuč.	21 učenik — kovinarke
2. priuč.	32 učencev — metalurgi

TSS 21 slušatelj — strojno tehnološka smer

Delovodska šola 55 slušatelj — kovinarji
53 slušatelj — metalurgi

Skupno je na šolskem centru 575 učencev oziroma slušatelj (498 moških in 74 žensk).

Praktični pouk so imeli vsi učenci v dopoldanskem in popoldanskem času.

Center je skrbel tudi za vzgojo vseh učencev elektro stroke iz Železarne Ravne. Ti učenci so opravili kovinarski program na našem centru, B in C program na delovnih mestih podjetja, teoretični del pouka pa so obiskovali v Mariboru na elektrogospodarskem šolskem centru.

Nazornost pouka se izraža v povezavi z rednim procesom dela v železarni in drugih podjetjih, s spoznavanjem strojev in naprav, z demonstracijami, z učili, s ponazorili in filmi, ki jih ima center na razpolago.

Svobodne dejavnosti

Šolski center pomaga pri delovanju in razvijanju naslednjih aktivnosti:

- šolska skupnost
- mladinska organizacija
- šolsko športno društvo
- tekmovanje za Prežihovo značko
- podmladek RK

Šolsko leto 1969/70 se je pričelo 1. 9. 1969 in traja do 31. 8. 1970. Teoretični pouk se je pričel 4. 9. 1969.

Za učence v elektrogospodarskem šolskem centru je bil teoretični pouk prilagojen šolskemu koledarju elektrogospodarskega šolskega centra v Mariboru. Ko so bili učenci pri praktičnem pouku v podjetju ali centru, je za njih veljal delovni koledar šolskega centra.

Kovinarska šola je imela periodični pouk. Skupine smo formirali sporazumno z delovnimi organizacijami, ki pošiljajo učence v kovinarsko šolo.

Na željo nekaterih podjetij so učenci I. letnika kovinarske šole opravljali tudi B-program na centru in program avtogenega in obločnega varjenja.

UČNI USPEH V ŠOLSKEM LETU 1969/70

a) Metalurška industrijska šola

Izdelali	odlični	prav dobri	dobri	zadostni	skupaj	%
Razred						
1. a kovinarji	1	5	16	3	25	80,6
1. b kovinarji	1	4	19	1	25	80,6
1. c metalurgi	—	6	12	—	18	72,0
1. razredi skupaj	2	15	47	4	68	78,2
2. a kovinarji	—	3	10	3	16	53,3
2. b metalurgi	—	5	16	3	24	77,6
2. razreda skupaj	—	8	26	6	40	65,5
3. a kovinarji	1	2	9	8	20	66,7
Šola skupno	3	25	82	18	128	71,9
3. razred — odrasli	2	7	12	5	26	83,8

Niso izdelali

Razred	z eno neg.	z dvema neg.	s tremi in več	skupaj	%	srednja ocena	šolski obisk
1. a kovinarji	4	2	—	6	19,4	3,2	99,1
1. b kovinarji	4	2	—	6	19,4	3,26	96,9
1. c metalurgi	4	3	—	7	28,0	3,2	97,8
1. razredi skupaj	12	7	—	19	21,8	3,2	97,9
2. a kovinarji	7	4	3	14	46,7	2,64	96,2
2. b metalurgi	4	3	—	7	22,4	3,1	97,8
2. razreda skupaj	11	7	3	21	34,5	2,9	97
3. a kovinarji	4	3	3	10	33,3	2,7	94,4
Šola skupno	27	17	6	50	28,1	3	97
3. razred — odrasli	—	—	—	5	16,2	3,2	—

b) Kovinarska šola

Izdelali						
Razred	odlični	prav dobri	dobri	zadostni	skupaj	%
1. d kovinarji	—	5	7	1	13	56,5
1. e kovinarji	—	3	10	3	16	73,0
1. razreda skupaj	—	8	17	4	29	64,4
2. c kovinarji	—	3	12	1	16	66,6
2. d kovinarji	1	5	7	9	22	95,7
2. razreda skupaj	1	8	19	10	38	80,8
3. b kovinarji	2	4	11	4	21	65,6
3. c kovinarji	3	2	14	4	23	100,0
3. razreda skupaj	5	6	25	8	44	80,0
Šola skupno	6	22	61	22	111	75,5

Niso izdelali

Razred	z eno neg. z dvema neg. s tremi in več	skupaj	%	srednja ocena	šolski obisk %
1. d kovinarji	7 3 —	10	43,5	2,9	97
1. e kovinarji	3 2 1	6	27,0	3	97,9
1. razreda skupaj	10 5 1	16	35,6	3	97,4
2. c kovinarji	5 3 —	8	33,4	3	96,8
2. d kovinarji	— — 1	1	4,3	3	96,7
2. razreda skupaj	5 3 1	9	19,2	3	96,7
3. b kovinarji	6 5 —	11	34,3	3	96
3. c kovinarji	— — —	—	—	3,2	98
3. razreda skupaj	6 5 —	11	20	3,1	97
Šola skupno	21 13 2	36	24,5	3	97

c) Dveletna šola za učence kovinarske in metalurške stroke — neverificirane za Ž. R.

Izdelali						
Razred	odlični	prav dobri	dobri	zadostni	skupaj	%
1. a metalurgi	1	1	13	3	18	85,7
1. b metalurgi	—	3	16	5	24	92,3
1. c kovinarji	1	5	15	—	21	100,0
1. razredi skupaj	2	9	44	8	63	92,6
2. metalurgi	1	2	16	10	29	90,6
Šola skupno	3	11	60	18	92	92,0

Niso izdelali

Razred	z eno neg. z dvema neg. s tremi in več	skupaj	%	srednja ocena	šolski obisk %
1. a metalurgi	1 1 1	3	14,7	3	96,4
1. b metalurgi	1 1 —	2	7,7	3,2	96,6
1. c kovinarji	— — —	—	—	3,5	96,4
1. razredi skupaj	2 2 1	5	7,4	3,2	96,5
2. metalurgi	2 1 —	3	9,4	2,4	96,3
Šola skupno	4 3 1	8	8	3	96,4

Učenci, ki so uspešno opravili popravni izpit za šolsko leto 1968/69

1. a MIŠ

1. Fink Bernard	mehanika
2. Klemenc Miran	slovenski jezik
3. Osrajnik Drago	mehanika
4. Ošlovnik Marjan	slovenski jezik
5. Podobnik Bojan	slovenski jezik in mehanika
6. Satler Damjan	slovenski jezik in mehanika

1. b MIŠ

1. Arl Janez	slovenski jezik
2. Peruš Kristijan	slovenski jezik
3. Namestnik Jože	matematika
4. Kaker Jožef	razredni izpit iz matematike, met. železa in jekla, gospodarski zemljepis

2. a MIŠ

1. Mlačnik Rafael	mehanika
2. Pernek Darko	matematika
3. Škrubelj Marko	zgod. del. in soc. gibanja
4. Cokan Slavko	slovenski jezik in matematika
5. Gavez Viljem	matematika in mehanika
6. Golob Zoran	slov. jezik in zgod. del. in soc. gibanja
7. Šumnik Peter	slovenski jezik in mehanika

2. b MIŠ

1. Čurč Danilo	matematika
2. Dretnik Vido	mehanika
3. Mavc Miroslav	zgod. del. in soc. gibanja in mehanika
4. Potočnik Zmago	slovenski jezik in mehanika
5. Račev Franc	tehnologija obdelave in mehanika
6. Širnik Gvido	matematika in mehanika
7. Taks Stane	zgod. del. in soc. gibanja in mehanika

3. a MIŠ

1. Grobelnik Franc	slovenski jezik
3. b MIŠ	
1. Škrabl Zvonko	razredni izpit kot izredni učenec

1. c kovinarska šola

1. Barl Vladimir	slovenski jezik
2. Hovnik Bernard	mehanika
3. Hrastelj Anton	slovenski jezik
4. Kraker Branko	mehanika
5. Ramšak Herman	slovenski jezik in mehanika
6. Skutnik Hubert	mehanika in slovenski jezik
7. Zbičajnik Maks	mehanika

d) Delovodska šola strojne in metalurške stroke

Razred	Izdelali				Neocenjeni		
	odlični	prav dobri	dobri	zadostni	skupaj %	neocenjeni	skupno
II. a + II. b strojniki	5	23	26	—	54	1	1
I./II. a + I./II. b metalurgi	1	12	34	—	47	6	6
Šola skupno	6	35	60	—	101	7	7

Tehniška šola za elektrotehniško in strojno stroko v Mariboru — oddelek za izobraževanje odraslih

Izdelali	odlični	prav dobri	dobri	zadostni	neocenjeni
3. razred	—	2	5	1	13

Uspeh pri zaključnih izpitih

Razred	Opravili						Niso opravili					
	odlični	prav dobri	dobri	zadostni	skupaj	%	z eno neg.	z dvema neg.	s tremi in več	skupaj	%	srednja ocena
III. a MIŠ	2	3	4	6	15		5	—	—	5		
III. MIŠ — odrasli	2	5	12	5	24		1	—	—	1		
III. razred — kovinarska šola	6	8	19	10	43		9	2	—	11		
Skupaj	10	16	35	22	82		15	2	—	17		3,1
Delovodska šola kovinske stroke	12	13	22	7	54	100	—	—	—	—	—	3,55
2. priučevanje	2	7	17	3	29	100	—	—	—	—	—	

Mir Hotuljske Slatine

Učenci, ki niso uspešno opravili popravnega izpita za šolsko leto 1968/69

1. a MIS	
1. Berložnik Miroslav	mehanika in matematika
2. Feguš Janez	mehanika
2. a MIS	
1. Metulj Peter	mehanika
2. Barbarič Drago	slov. jezik in mehanika
3. Kušej Alojz	mehanika
2. b MIS	
1. Plimon Milan	zgod. del. in soc. gibanja in mehanika
2. Svetec Jožef	tehnologija obdelave in mehanika
1. d kovinarska šola	
1. Praprotnik Anton	mehanika in matematika

Učenci, ki so uspešno opravili popravni zaključni izpit

3. a MIS	
1. Goričan Janko	slov. jezik pismeno in ustno
2. Grobelnik Franc	celotni izpit
3. b MIS	
1. Štalekar Milan	celotni izpit
2. Knez Janez	celotni izpit
3. Kordež Daniel	celotni izpit
3. c MIS	
1. Rebernik Bernard	celotni izpit
2. Hartman Dušan	celotni izpit
3. Strmčnik Franc	celotni izpit
3. b kovinarska šola	
1. Mlinar Zoran	celotni izpit
2. Verhnjak Franc	celotni izpit
3. Praper Anton	slov. jezik, matematika
4. Škrubej Zlatko	celotni izpit
5. Stifter Kristijan	celotni izpit
6. Cerovšek Maks	celotni izpit
7. Adamič Franc	celotni izpit
8. Gorenjak Jože	celotni izpit
9. Dittinger Rudolf	sem. naloga — zgovor

3. c kovinarska šola

1. Burjak Drago	praktično delo — zgovor
2. Obretan Jože	slov. jezik pismeno in ustno
3. Pečnik Jože	praktično delo — zgovor
4. Potočnik Ferdo	sem. naloga — zgovor
5. Volmajer Jože	slov. jezik — ustno
6. Praprotnik Ivo	celotni izpit
7. Peruš Alojz	slov. jezik pismeno in ustno

ŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Organizacija pouka v vseh šolah in oddelkih je potekala nemoteno. Na centru primanjkuje učilnic za teoretični pouk, zato smo našli učilnico v gasilskem domu.

NAGRAJENI UČENCI

A) Podelitev priznanj tisoč najboljšim učencem slovenskih srednjih šol, ki ga je organizirala Zveza mladine Slovenije — republiška konferenca, na kateri je imel pozdravni govor Mitja Gorjup, predsednik Republiške konference ZMS. Govoril je tudi Sergej Krajger, predsednik skupščine SR Slovenije.

Priznanja sta prejela:

1. Kavzar Leon, 3. b kov. šola
2. Kovačec Jožef, 2. a MIS

Nagrade fonda »Bratov Ribar« za šolsko leto 1969/70

B) Medalja »Bratov Ribar« z legitimacijo učencev, ki so vse razrede na šoli končali z odličnim uspehom.

1. Strekelj Avgust, 3. a MIS, strugar
2. Kadiš Jožef, 3. b kov. šola, ključavničar
3. Kavzar Leon, 3. b kov. šola, ključavničar
4. Podojsteršek Milan, 3. c kov. šola, ključavničar
5. Sep Miroslav, 3. c kov. šola, ključavničar

C) Pozlačena medalja »Voščilo za odličen uspeh« z legitimacijo učencu, ki je z odličnim uspehom končal zaključni razred:

1. Repotočnik Vinko, 3. c kov. šola, ključavničar

D) Pozlačena značka »Voščilo za odličen uspeh« z legitimacijo učencem, ki imajo odličen uspeh v razredu:

1. Gubej Jože, 2. d kov. šola, ključavničar
2. Golob Barbara, 1. b MIS, brusilka
3. Forjan Silva, 1. a MIS, strugarka

E) Pohvale in nagrade učencem ob zaključku šolskega leta 1969/70

1. a MIS

1. Gorenšek Janez — pohvala ravnatelja
2. Forjan Silva — pohvala ravnatelja
3. Tisnikar Ivan — pohvala ravnatelja s knjižno nagrado
4. Valtl Ivana — pohvala razrednega učiteljskega zbora

1. b MIS

5. Golob Barbara — pohvala ravnatelja
6. Gorenšek Maks — pohvala razrednika
7. Pavlič Anton — pohvala razrednika
8. Senica Janez — pohvala razrednega učiteljskega zbora
9. Verbole Jožef — pohvala razrednega učiteljskega zbora
10. Rotar Romana — pohvala razrednega učiteljskega zbora

1. c MIS

11. Čoderl Zvonko — pohvala ravnatelja
12. Jegovnik Fanika — pohvala celotnega učiteljskega zbora s knjižno nagrado
13. Piko Marija — pohvala ravnatelja
14. Videtič Franc — pohvala ravnatelja
2. a MIS
15. Kovačec Jožef — pohvala ravnatelja
16. Golob Stanko — knjižna nagrada

2. b MIS

17. Kocen Franc — pohvala ravnatelja s knjižno nagrado

3. a MIS

18. Strekelj Avgust — pohvala celotnega učiteljskega zbora s knjižno nagrado

1. c kovinarska šola

19. Osrajnik Anton — pohvala razrednega učiteljskega zbora
20. Ošlovnik Anton — knjižna nagrada

2. c kovinarska šola

21. Čas Bojan — pohvala razrednega učiteljskega zbora
22. Krivograd Milan — knjižna nagrada

2. d kovinarska šola

23. Gubej Jožef — pohvala ravnatelja
24. Kerec Venčeslav — pohvala razrednika

3. b kovinarska šola

25. Kadiš Jožef — pohvala celotnega učiteljskega zbora s knjižno nagrado
26. Kavzar Leon — pohvala ravnatelja s knjižno nagrado

3. c kovinarska šola

27. Podojsteršek Milan — pohvala celotnega učiteljskega zbora s knjižno nagrado
28. Repotočnik Vinko — pohvala ravnatelja s knjižno nagrado
29. Sep Miroslav — pohvala ravnatelja

1. a priučevanje

30. Cebul Miroslav — pohvala razrednega učiteljskega zbora s knjižno nagrado
31. Cifer Anton — knjižna nagrada
32. Pavlič Franc — pohvala razrednika

1. b dveletna šola za priučevanje

33. Prikeržnik Anton — pohvala razrednika
34. Šuler Vinko — pohvala ravnatelja

1. c dveletna šola za priučevanje

35. Breznik Jelka — pohvala celotnega učiteljskega zbora s knjižno nagrado

2. razred dveletna šola za priučevanje

36. Vališer Vlado — pohvala razrednega učiteljskega zbora

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

V okviru rednega izobraževanja odraslih je v preteklem šolskem letu končalo šolanje 5 oddelkov za odrasle; 2 oddelka delovodske šole strojne stroke, 1 oddelk TSS in 2 oddelka poklicne šole za odrasle; skupno 108 zaposlenih. Od tega iz železarn 92 absolventov, 16 pa iz drugih podjetij koroškega področja.

Šolanje nadaljuje še 53 slušateljev delovodske šole metalurške stroke. Predavanja so bila na delovodski šoli strojne stroke in TSS v popoldanskem času, na delovodski šoli metalurške stroke in poklicni šoli za odrasle pa v dveh izmenah, dopoldne in popoldne zaradi lažjega obiska predavanj.

Razen rednega izobraževanja odraslih je šolski center nadaljeval s priučevanjem delavcev za delovna mesta z različnimi tečaji, seminarji in dveletnim priučevanjem za metalurške in kovinarske poklice. V dveletno priučevanje je bilo vključenih 100 učencev in učenek, od tega 79 metalurgov in 21 kovinarjev.

Na tečajih in seminarjih so se zaposleni strokovno izpopolnjevali na obstoječih delovnih mestih, priučevali za nova delovna mesta, novo sprejeti delavci pa so se uvajali v podjetju in na delovna mesta. Dopolnilno izobraževanje je bilo teoretično in praktično.

a) Za dopolnilno strokovno izobraževanje so bili organizirani naslednji tečaji:

1. Tečaj za kurjače globinskih ogrevnih in žarilnih peči	19 slušateljev
2. Tečaj za iskrilce	9 slušateljev
3. Tečaj za upravljavce žerjavov z demagi	55 slušateljev
4. Tečaj za privezovanje in nakladanje (promet)	41 slušateljev
5. Tečaj za kurjače »OFFAG« peči	8 slušateljev
6. Tečaj in periodični izpiti prometnega osebja	29 slušateljev
7. Preverjanje znanja (izpiti) za privezovalce	512 udeležencev
8. Periodični izpiti žerjavovodij	187 udeležencev

b) Za nova delovna mesta so se zaposleni izpopolnjevali v naslednjih tečajih:

1. Tečaj za žerjavovodje	22 slušateljev
2. Tečaj za termično obdelavo	32 slušateljev
3. Tečaj za priučevanje strugarjev na revolverskih strožnicah in avtomatih	10 slušateljev
4. Tečaj za žerjavovodje	33 slušateljev
5. Tečaj za avtogene rezalce	8 slušateljev
6. Tečaj za elektrovarilce	8 slušateljev
7. Tečaj za priučevanje brusilcev	7 slušateljev

c) Za vse novo sprejete delavce je bilo organiziranih 15 uvajalnih seminarjev, katerih se je udeležilo 389 slušateljev.

Uvajalni seminarji so bili dvodnevni in je njihov osnovni namen, da spoznajo vsi novo sprejeti delavci podjetje, organizacijo podjetja, tehnično in zdravstveno zaščito, delitev dohodka ter pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz delovnega razmerja.

Na vseh tečajih in seminarjih je bilo vključenih v tem šolskem letu 1393 zaposlenih, kar znaša 40 %/a. Od tega jih je uspešno zaključilo 1258 kandidatov, 135 jih izobraževanja ni uspešno končalo oziroma so od izobraževanja odstopili. Če k temu številu prištejemo še 138 slušateljev oddelkov za odrasle iz železarne, je bilo v izobraževanje vključenih 1531 zaposlenih ali 43,7 %/a.

Število udeležencev se precej poveča z izpiti za privezovalce. Za te izpite so se prizadevali pripravljati sami s pomočjo knjižice »Varnostna navodila za signaliste in privezovalce pri delu z žerjavi« (4/1), ki je bila izdana v ta namen.

Za družbeno-ekonomsko in politično izobraževanje v okviru šolskega centra ni bilo nobene posebne izobraževalne akcije. To izobraževanje je bilo zajeto v vseh daljših tečajih kot poseben predmet.

V primerjavi z lanskim letom je dosežen pri izobraževanju nadaljnji napredek za približno 10 %/a. Na prvi pogled je sicer to zelo lep uspeh, ki nam vliva precejšnjo zaupanje v bodočnost. Če pa analiziramo fluktuacijo kvalificiranih delavcev, povečani obseg proizvodnje, stalno spreminjanje tehnologije, ki je pogojeno z vedno večjimi zahtevami potrošnika in tržno konkurenco ter stalno menjavo strojnega parka posebno z izgradnjo novih obratov, ugotavljamo, da z izobraževanjem strokovnih kadrov ne gremo več v korak z razvojem in da bo treba na tem področju storiti v prihodnjem letu mnogo več. Izobraževanju zaposlenih bo treba posvetiti mnogo več skrbi, časa in denarja. Vsi dejavniki v podjetjih in družbeno političnih skupnostih morajo spoznati, da izobraževanje odraslih ni samo nujno zlo ali dediščina preteklosti, ampak stalni in neizbežni proces, ki ga zahteva življenje v vsaki napredni družbi. Vsi skupaj se moramo zavedati, da je stalno učenje in strokovno izpopolnjevanje edina pot, ki nas vodi v boljše življenje in lepši jutrišnji dan.

USPEH UČENCEV V ŠOLSKEM LETU 1969/70

1. a MIS — razrednik Höelc Jože

1. Balažič Mira	strugar	nezadosten
2. Butolen Angela	strugar	nezadosten
3. Forjan Silva	strugar	odličen
4. Freidl Stanislav	ključav.	nezadosten
5. Geršak Rozalija	strugar	dober
6. Golner Dušan	ključav.	dober
7. Gorenšek Janez	ključav.	prav dober
8. Gorenšek Vlasta	strugar	zadosten
9. Gostenčnik Alberta	strugar	dober
10. Gostenčnik Drago	ključav.	dober
11. Gregor Vida	ključav.	dober
12. Ivartnik Marija	strugar	dober
13. Janžekovič Magdalena	strugar	dober
14. Kramolc Stefaniya	ključav.	nezadosten
15. Knap Ljubo	ključav.	prav dober
16. Krajnc Bojan	ključav.	dober
17. Merkač Pavla	ključav.	prav dober
18. Mesner Branko	ključav.	dober
19. Mlakar Darinka	ključav.	zadosten
20. Motnik Anton	ključav.	prav dober
21. Mravljak Stanko	ključav.	dober
22. Navotnik Franc	ključav.	dober
23. Oblak Marija	strugar	dober

24. Pliberšek Majda	ključav.	zadosten
25. Plut Stefaniya	ključav.	dober
26. Podojsteršek Danica	strugar	dober
27. Rotovnik Franc	ključav.	nezadosten
28. Rožen Branimir	ključav.	dober
29. Skobir Veronika	ključav.	nezadosten
30. Tisnikar Ivan	ključav.	dober
31. Valtl Ivanka	strugar	prav dober

1. b MIS — razrednik Radivojevič Božo

1. Arbajter Leonida	brusilec	dober
2. Aleško Tilka	rezkalec	nezadosten
3. Berneker Stefaniya	rezkalec	dober
4. Zellner Vincenc	rezkalec	nezadosten
5. Fajmut Zdravko	strugar	dober
6. Feguš Janez	strugar	dober
7. Finžgar Roman	strugar	dober
8. Golob Barbara	brusilec	odličen
9. Grobelnik Marija	brusilec	dober
10. Gorenšek Maksimiljan	rezkalec	prav dober
11. Jakob Marjan	strugar	nezadosten
12. Jamnik Ivan	rezkalec	dober
13. Jelen Leopold	rezkalec	zadosten
14. Kašnik Dragica	brusilec	dober
15. Kores Silvo	rezkalec	dober
16. Kotnik Antonija	rezkalec	dober
17. Kotnik Jožef	strugar	dober
18. Lahovnik Marija	brusilec	dober
19. Mlinar Ljudmila	rezkalec	dober
20. Ošlovnik Viljem	strugar	dober
21. Pavlič Anton	rezkalec	nezadosten
22. Polanšek Marjana	brusilec	nezadosten
23. Roglič Vladimir	strugar	dober
24. Rotar Romana	rezkalec	prav dober
25. Senica Janez	strugar	prav dober
26. Srebot Ernest	strugar	dober
27. Svetina Olga	brusilec	dober
28. Verbole Jože	strugar	prav dober
29. Weisbacher Miroslov	rezkalec	nezadosten
30. Videtič Marjan	strugar	dober
31. Vrčkovnik Dorica	rezkalec	dober

1. c MIS — razrednik Jostl Jože

1. Bošnik Fridolin	livar	nezadosten
2. Čoderl Zvonko	kalilec	prav dober
3. Gradišnik Anton	kalilec	dober
4. Helbl Andrej	kalilec	prav dober
5. Jelen Beno	kalilec	nezadosten
6. Koroš Franc	kovač	dober
7. Mager Ferdinand	kovač	dober
8. Matavž Stefan	kalilec	nezadosten
9. Pačnik Jožef	kovač	dober
10. Pučelj Maks	livar	dober
11. Praznik Milan	kalilec	dober
12. Polanšek Simon	kovač	nezadosten
13. Pušnik Herman	kovač	nezadosten
14. Vaserfal Jože	kovač	nezadosten
15. Videtič Franc	topilec	prav dober
16. Šapek Jože	livar	nezadosten
17. Strmšek Stefan	topilec	dober
18. Božank Antonija	jedrar	dober
19. Jegovnik Frančiška	jedrar	prav dober
20. Karničnik Marija	jedrar	dober
21. Kopmajer Lucija	jedrar	dober
22. Kvasnik Jožica	jedrar	dober
23. Novinšek Rozika	jedrar	dober
24. Piko Marija	jedrar	prav dober
25. Plemen Nada	jedrar	prav dober

2. a MIS — razrednik Zinka prof. Zorko

1. Burjak Danilo	strugar	dober
2. Fink Bernard	strugar	nezadosten
3. Firšt Stefan	ključav.	zadosten
4. Golob Ervin	strugar	nezadosten
5. Golob Stanko	ključav.	prav dober
6. Gornik Miroslov	ključav.	nezadosten
7. Janota Alojz	brusilec	dober
8. Juh Otmar	strugar	dober
9. Klemenc Miran	rezkalec	nezadosten
10. Kordež Jože	strugar	dober
11. Kovačec Jože	ključav.	prav dober
12. Krivograd Drago	brusilec	nezadosten
13. Lenko Franc	strugar	zadosten
14. Mavrin Franjo	rezkalec	zadosten
15. Metulj Peter	ključav.	nezadosten
16. Mithanz Janko	ključav.	prav dober
17. Molnar Andrej	ključav.	dober
18. Osrajnik Drago	strugar	nezadosten
19. Ošlovnik Marjan	ključav.	nezadosten
20. Petrič Feliks	strugar	dober
21. Podgoršek Tomislav	ključav.	dober
22. Podobnik Bojan	brusilec	nezadosten
23. Pšeničnik Marjan	ključav.	dober

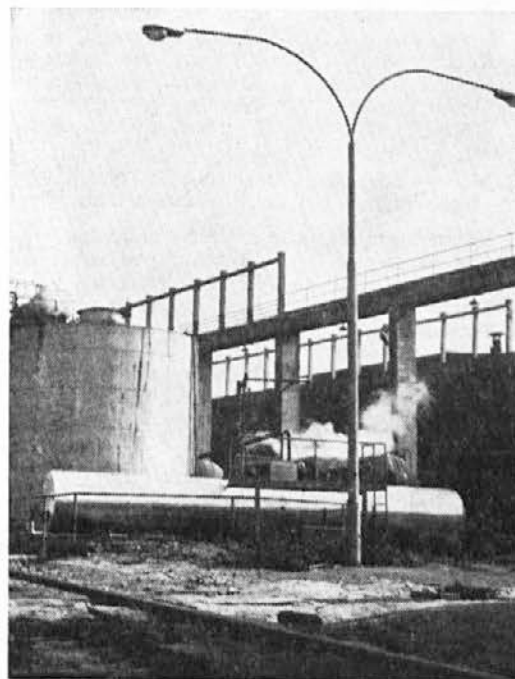
24. Repotočnik Hari	rezkalec	nezadosten
25. Satler Damijan	rezkalec	nezadosten
26. Senica Silvo	ključav.	dober
27. Smolar Anton	strugar	nezadosten
28. Stokl Pavel	ključav.	dober
29. Simenc Milan	rezkalec	nezadosten
30. Vidrih Branko	ključav.	nezadosten

2. b MIS — razrednik Ivič Franc

1. Ari Janez	topilec	zadosten
2. Bari Vladimir	livar	nezadosten
3. Brlek Milan	kovač	prav dober
4. Burja Savo	topilec	dober
5. Čeh Ivan	topilec	dober
6. Černjak Ciril	kalilec	nezadosten
7. Dežman Marjan	valjavec	dober
8. Dižovnik Miroslov	topilec	nezadosten
9. Gerdej Jožef	valjavec	dober
10. Glasenčnik Franc	kovač	dober
11. Hovnik Bernard	livar	dober
12. Hrnčič Vlado	kalilec	dober
13. Hudrap Srečko	kovač	dober
14. Jurak Jožef	topilec	dober
15. Kaker Jožef	topilec	zadosten
16. Kocen Franc	kovač	prav dober
17. Kolar Milan	kovač	dober
18. Krenker Rado	livar	prav dober
19. Kret Danijel	valjavec	prav dober
20. Mandl Beno	topilec	nezadosten
21. Nabernik Vincenc	valjavec	dober
22. Namestnik Jožef	kovač	dober
23. Peruš Kristijan	kovač	nezadosten
24. Razdevšek Jožef	livar	nezadosten
25. Sajevec Rupert	topilec	prav dober
26. Srčič Alojz	livar	dober
27. Skratek Jurij	valjavec	dober
28. Triglav Stanko	kalilec	dober
29. Vaserfal Karel	kalilec	nezadosten
30. Vidrih Jožef	topilec	dober
31. Zakeršnik Vinko	livar	zadosten

3. a MIS — razrednik Trafela prof. Vinko

1. Blatnik Ernest	ključav.	prav dober
2. Capuder Vojmir	strugar	nezadosten
3. Cokan Slavko	strugar	nezadosten
4. Čebule Milan	strugar	dober
5. Čurč Danilo	ključav.	nezadosten
6. Dretnik Vido	ključav.	nezadosten
7. Erjavec Andrej	strugar	dober
8. Garb Miroslov	strugar	dober
9. Golob Danilo	ključav.	zadosten
10. Gorenšek Marjan	ključav.	dober
11. Grobelnik Franc	strugar	zadosten
12. Hladnik Adolf	ključav.	nezadosten
13. Kern Tomaž	ključav.	dober
14. Kragelnik Maks	ključav.	nezadosten
15. Matjašec Ivan	ključav.	dober
16. Oblak Benjamin	strugar	zadosten
17. Pečnik Hinko	ključav.	zadosten
18. Pepevnik Martin	ključav.	zadosten
19. Plimon Ivan	strugar	nezadosten
20. Polenik Albert	ključav.	dober
21. Račev Franc	ključav.	nezadosten
22. Rus Stanislav	ključav.	nezadosten

Termoenergetski Y

23. Sušek Jože	ključav.	zadosten
24. Štrekelj Avgust	strugar	odličen
25. Šumnik Peter	ključav.	dober
26. Trunk Jože	ključav.	nezadosten
27. Valtl Pavel	ključav.	zadosten
28. Vavkan Slavko	strugar	dober
29. Vrabič Milan	meh. p. s.	prav dober
30. Zibret Stanko	ključav.	zadosten

3. a MIŠ — razrednik Trafela prof. Vinko (uspeh pri zaključnem izpitu)

1. Blatnik Ernest	ključav.	prav dober
2. Čebulc Milan	strugar	nezadosten
3. Erjavec Andrej	strugar	nezadosten
4. Garb Miroslav	strugar	dober
5. Golob Danilo	ključav.	zadosten
6. Gorenšek Marjan	ključav.	dober
7. Grobelnik Franc	strugar	zadosten
8. Kern Tomaž	ključav.	nezadosten
9. Matjašec Ivan	ključav.	dober
10. Oblak Benjamin	strugar	zadosten
11. Pečnik Hinko	ključav.	nezadosten
12. Pepevnik Martin	ključav.	zadosten
13. Polenik Albert	ključav.	prav dober
14. Sušel Jože	ključav.	zadosten
15. Šumnik Peter	ključav.	zadosten
16. Valtl Pavel	ključav.	dober
17. Vavkan Slavko	strugar	prav dober
18. Vrabič Milan	meh. p. s.	odličen
19. Štrekelj Avgust	strugar	odličen
20. Zibret Stanko	ključav.	nezadosten

Učenec Štrekelj Avgust je izdelal tretji razred z odličnim uspehom in je bil oproščen opravljanja zaključnega izpita.

3. a MIŠ — odrasli — razrednik Radivojevič Božo

1. Bavče Marija	kalilec	zadosten
2. Čas Jože	ključav.	prav dober
3. Črep Leopold	ključav.	zadosten
4. Dežman Egidij	ključav.	prav dober
5. Djura Anton	brusilec	dober
6. Ferk Vinko	ključav.	dober
7. Herman Ladislav	kovač	dober
8. Hrastnik Ivana	kalilec	odličen
9. Klemenc Rudolf	brusilec	dober
10. Kljajič Ivo	ključav.	dober
11. Kočnik Feliks	ključav.	dober
	kontrolor	
12. Kočnik Ivica	surovin	odličen
13. Kosmač Alojz	ključav.	prav dober
14. Kosmač Jože	ključav.	dober
15. Kotnik Ferdo	ključav.	prav dober
16. Krajnc Franc	ključav.	dober
17. Lečnik Alojz	strugar	zadosten
18. Muhič Ana	brusilec	prav dober
19. Oder Jožef	ključav.	prav dober
20. Oder Ludvik	ključav.	zadosten
21. Ošep Silvester	frezalec	dober
22. Ranc Leopold	brusilec	zadosten
23. Rodošek Otmar	ključav.	prav dober
24. Vavče Albin	skoblar	dober
25. Vrabič Jožef	ključav.	dober
26. Zerdoner Marjan	ključav.	dober
27. Breznik Anton	ključav.	neocenjen
28. Kerbler Maks	ključav.	neocenjen
29. Pušnik Maks	ključav.	neocenjen
30. Slemnik Jože	frezalec	neocenjen
31. Stojčič Dušan	ključav.	neocenjen

3. MIŠ — odrasli — razrednik Radivojevič Božo (uspeh pri zaključnem izpitu)

1. Bavče Marija	kalilec	zadosten
2. Čas Jože	ključav.	prav dober
3. Dežman Egidij	ključav.	dober
4. Djura Anton	brusilec	dober
5. Ferk Vinko	ključav.	dober
6. Herman Ladislav	kovač	dober
7. Hrastnik Ivana	kalilec	odličen
8. Kljajič Ivo	ključav.	dober
9. Kočnik Feliks	ključav.	dober
10. Kočnik Ivica	kontrolor	
	surovin	
	in izdel.	odličen
11. Kosmač Alojz	ključav.	dober
12. Kosmač Jože	ključav.	dober
13. Kotnik Ferdo	ključav.	prav dober
14. Krajnc Franc	ključav.	dober
15. Lečnik Alojz	strugar	zadosten
16. Muhič Ana	brusilec	prav dober
17. Oder Jožef	ključav.	prav dober
18. Oder Ludvik	ključav.	zadosten
19. Ošep Silvester	frezalec	zadosten
20. Ranc Leopold	brusilec	dober

21. Rodošek Otmar	ključav.	prav dober
22. Vavče Albin	skoblar	dober
23. Vrabič Jože	ključav.	dober
24. Zerdoner Marjan	ključav.	dober

1. d kovinarska šola — razrednik Kecerin prof. Josip

1. Balažič Jožef	ključav.	prav dober
2. Gerdej Avgust	ključav.	nezadosten
3. Grabner Stefan	ključav.	nezadosten
4. Grudnik Franc	ključav.	prav dober
5. Janše Mirko	ključav.	dober
6. Kotnik Benjamin	ključav.	nezadosten
7. Kupljen Janko	ključav.	zadosten
8. Lasnik Miroslav	ključav.	nezadosten
9. Ledinek Alojz	ključav.	dober
10. Lorenčič Vinko	ključav.	nezadosten
11. Mlačnik Oto	brusilec	nezadosten
12. Mršak Srečko	brusilec	dober
13. Poberžnik Marjan	brusilec	nezadosten
14. Prša Slavko	brusilec	zadosten
15. Šumrah Drago	brusilec	dober
16. Špalir Franc	ključav.	dober
17. Tomšič Darko	ključav.	dober
18. Travar Jožef	ključav.	prav dober
19. Vavh Franc	ključav.	nezadosten
20. Vavkan Jožef	ključav.	prav dober
21. Polanec Viljem	ključav.	dober
22. Gimpelj Dušan	ključav.	nezadosten
23. Isak Pavel	ključav.	prav dober

1. e kovinarska šola — razrednik Kecerin prof. Josip

1. Arčnik Franc	ključav.	nezadosten
2. Čarf Marjan	strugar	nezadosten
3. Fak Srečko	strugar	dober
4. Haberman Zdenko	rezkalec	zadosten
5. Jakob Marjan	ključav.	nezadosten
6. Jehart Bojan	ključav.	prav dober
7. Kolar Ivan	ključav.	dober
8. Kovač Bogdan	ključav.	dober
9. Maher Branislav	strugar	dober
10. Mazgan Janez	ključav.	dober
11. Osrajnik Anton	ključav.	prav dober
12. Ošlovnik Anton	ključav.	odličen
13. Plazovnik Franc	ključav.	dober
14. Popijal Jože	rezkalec	dober
15. Rebula Miroslav	strugar	prav dober
16. Rozman Mira	ključav.	nezadosten
17. Sinič Slavko	ključav.	nezadosten
18. Stanko Marko	ključav.	zadosten
19. Šipek Danijel	strugar	dober
20. Škratek Davorin	ključav.	nezadosten
21. Tjukajev Miran	ključav.	dober
22. Zmrzlak Robert	rezkalec	zadosten

2. c kovinarska šola — razrednik Čeplak Franc

1. Čas Bojan	ključav.	prav dober
2. Čreslovnik Mirko	ključav.	dober
3. Flac Ivan	ključav.	dober
4. Hrastel Anton	ključav.	nezadosten
5. Kaizer Martin	ključav.	nezadosten
6. Kirn Roman	ključav.	dober
7. Kralj Tomislav	strugar	dober
8. Krivograd Milan	ključav.	prav dober
9. Lekič Aleksander	rezkalec	dober
10. Lesjak Rajko	ključav.	dober
11. Lorber Janko	ključav.	nezadosten
12. Medved Ivan	strugar	dober
13. Melanšek Etbin	ključav.	dober
14. Mori Vlado	ključav.	dober
15. Oder Franc	ključav.	nezadosten
16. Repanšek Filip	ključav.	dober
17. Robnik Rajko	ključav.	prav dober
18. Skitek Stefan	ključav.	nezadosten
19. Sveršina Janko	strugar	dober
20. Škorjanec Jožef	ključav.	nezadosten
21. Zbičajnik Maks	ključav.	nezadosten
22. Lasnik Marko	str. kov.	dober
23. Pogorelec Pavel	str. kov.	nezadosten
24. Repotočnik Anton	str. kov.	zadosten

2. d kovinarska šola — razrednik Čeplak Franc

1. Črešnik Valentin	ključav.	dober
2. Dobnik Jože	ključav.	prav dober
3. Gubej Jože	ključav.	odličen
4. Janež Stanislav	ključav.	prav dober
5. Kerec Venčeslav	ključav.	prav dober
6. Kozar Jožef	ključav.	dober
7. Kraker Franc	ključav.	zadosten
8. Ladinek Dušan	ključav.	dober
9. Ledinek Hubert	ključav.	dober
10. Mori Vinko	ključav.	zadosten
11. Ovčak Jožef	ključav.	zadosten

12. Pečolar Branko	ključav.	prav dober
13. Penec Srečko	ključav.	zadosten
14. Pšeničnik Danilo	ključav.	dober
15. Ramšak Herman	ključav.	zadosten
16. Rožej Vinko	ključav.	dober
17. Salčnik Andrej	ključav.	dober
18. Skutnik Hubert	ključav.	zadosten
19. Stopernik Miran	ključav.	prav dober
20. Uršič Emil	ključav.	zadosten
21. Vastl Andrej	ključav.	zadosten
22. Vauch Aljoša	strugar	zadosten
23. Plimon Milan	ključav.	nezadosten

3. b kovinarska šola — razrednik Kacel prof. Gvido

1. Andric Gabrijel	ključav.	zadosten
2. Andric Maksimiljan	ključav.	nezadosten
3. Cokan Zdravko	ključav.	nezadosten
4. Ernestl Franc	ključav.	prav dober
5. Eršte Anton	ključav.	nezadosten
6. Ferk Dušan	ključav.	nezadosten
7. Glasenčnik Avgust	ključav.	dober
8. Hirtl Jože	ključav.	nezadosten
9. Ivančič Ivan	ključav.	dober
10. Jamnik Ivan	ključav.	dober
11. Jerčič Franc	ključav.	nezadosten
12. Kac Miroslav	ključav.	zadosten
13. Kadiš Jožef	ključav.	odličen
14. Kauzar Leon	ključav.	odličen
15. Klimež Ivan	ključav.	nezadosten
16. Kočivnik Franc	ključav.	dober
17. Korak Slavko	strugar	dober
18. Kus Martin	ključav.	nezadosten
19. Linasi Peter	kovač	dober
20. Lubej Milan	ključav.	nezadosten
21. Markovič Milorad	ključav.	dober
22. Mithans Niko	ključav.	prav dober
23. Nabernik Jože	ključav.	nezadosten
24. Onuk Anton	ključav.	dober
25. Pristovnik Viljem	ključav.	prav dober
26. Radjenovič Stevan	ključav.	prav dober
27. Rutart Maks	ključav.	zadosten
28. Sedar Ivan	ključav.	dober
29. Šrajner Francišek	ključav.	zadosten
30. Trstenjak Marjan	ključav.	nezadosten
31. Veronik Jožef	ključav.	dober
32. Vitrih Ivan	ključav.	dober

3. c kovinarska šola — razrednik Kacel prof. Gvido (uspeh pri zaključnem izpitu)

1. Andric Gabrijel	ključav.	zadosten
2. Andric Maksimiljan	ključav.	nezadosten
3. Cokan Zdravko	ključav.	zadosten
4. Ernestl Franc	ključav.	prav dober
5. Eršte Anton	ključav.	dober
6. Ferk Dušan	ključav.	nezadosten
7. Glasenčnik Avgust	ključav.	zadosten
8. Ivančič Ivan	ključav.	zadosten
9. Jamnik Ivan	ključav.	dober
10. Jerčič Franc	ključav.	nezadosten
11. Kac Miroslav	ključav.	zadosten
12. Kadiš Jožef	ključav.	odličen
13. Kauzar Leon	ključav.	odličen
14. Klimež Ivan	ključav.	zadosten
15. Kočivnik Franc	ključav.	zadosten
16. Korat Slavko	strugar	prav dober
17. Kus Martin	ključav.	nezadosten
18. Linasi Peter	kovač	dober
19. Lubej Milan	ključav.	nezadosten
20. Markovič Milorad	ključav.	zadosten
21. Mithans Niko	ključav.	prav dober
22. Nabernik Jože	ključav.	nezadosten
23. Onuk Anton	ključav.	prav dober
24. Pristovnik Viljem	ključav.	dober
25. Radjenovič Stevan	ključav.	dober
26. Rutart Maks	ključav.	dober
27. Sedar Ivan	ključav.	dober
28. Šrajner Francišek	ključav.	nezadosten
29. Trstenjak Marjan	ključav.	dober
30. Veronik Jožef	ključav.	dober
31. Vitrih Ivan	ključav.	dober

3. c kovinarska šola — razrednik Kacel prof. Gvido

1. Apat Alojz	ključav.	dober
2. Dlopst Ivan	ključav.	zadosten
3. Gavez Viljem	ključav.	zadosten
4. Golob Zoran	ključav.	dober
5. Kordež Avgust	ključav.	dober
6. Kordež Silvo	ključav.	dober
7. Lamut Jožko	ključav.	dober
8. Mavc Miroslav	ključav.	zadosten
9. Mlačnik Rafael	ključav.	dober
10. Pernek Darko	ključav.	dober
11. Podojsteršek Milan	ključav.	odličen

12. Razgoršek Vekoslav	ključav.	prav	dober
13. Rebula Drago	ključav.	dober	
14. Repotočnik Vinko	ključav.	odličen	
15. Rizmal Franc	ključav.	prav	dober
16. Sep Miroslav	ključav.	odličen	
17. Svetec Matej	ključav.	zadosten	
18. Širnik Gvido	ključav.	dober	
19. Skrubej Marko	ključav.	dober	
20. Taks Miroslav	ključav.	dober	
21. Vogl Ivan	ključav.	dober	
22. Vrabič Edi	ključav.	dober	
23. Mori Ivan	ključav.	dober	

3. c kovinarska šola — razrednik Kacel prof. Gvido (uspeh pri zaključnem izpitu)

1. Apat Alojz	ključav.	dober
2. Dlopt Ivan	ključav.	dober
3. Gavez Viljem	ključav.	dober
4. Golob Zoran	ključav.	dober
5. Kordež Avgust	ključav.	nezadosten
6. Kordež Silvo	ključav.	odličen
7. Lamut Jožko	ključav.	dober
8. Mavc Miroslav	ključav.	dober
9. Mlačnik Rafael	ključav.	prav dober
10. Pernek Darko	ključav.	nezadosten
11. Podojsteršek Milan	ključav.	odličen
12. Razgoršek Vekoslav	ključav.	prav dober
13. Rebula Drago	ključav.	dober
14. Repotočnik Vinko	ključav.	odličen
15. Rizmal Franc	ključav.	prav dober
16. Sep Miroslav	ključav.	odličen
17. Svetec Matej	ključav.	zadosten
18. Širnik Gvido	ključav.	dober
19. Skrubej Marko	ključav.	nezadosten
20. Taks Miroslav	ključav.	nezadosten
21. Vogl Ivan	ključav.	dober
22. Vrabič Edi	ključav.	prav dober
23. Mori Ivan	ključav.	dober

1. a priučevanje — razrednik Vravnik Peter

1. Cifer Anton	talilec	prav	dober
2. Čebulj Miroslav	talilec	odličen	
3. Gavez Milan	talilec	dober	
4. Jelen Matevž	talilec	dober	
5. Konečnik Franc	talilec	dober	
6. Klavž Jožef	talilec	nezadosten	
7. Koprivnik Marjan	talilec	nezadosten	
8. Lakovšek Slavko	talilec	dober	
9. Levar Jože	talilec	dober	
10. Maklin Jožef	talilec	dober	
11. Naglič Edvard	talilec	dober	
12. Pavlič Franc	talilec	dober	
13. Rastočnik Franc	talilec	zadosten	
14. Stern Albin	talilec	zadosten	
15. Štampah Hubert	talilec	nezadosten	
16. Spegu Miran	talilec	dober	
17. Skratek Štefan	talilec	dober	
18. Šteharik Zmago	talilec	dober	
19. Trost Branko	talilec	dober	
20. Valente Jožef	talilec	dober	
21. Šaberl Štefan	talilec	zadosten	

1. b priučevanje — razrednik Fras Maks

1. Abraham Rudolf	livar	dober
2. Belaj Silvo	kovač	dober
3. Čekon Andrej	livar	prav dober
4. Čuk Branko	kovač	dober
5. Grabner Rudolf	livar	dober
6. Ketiš Avgust	kovač	dober
7. Kričej Anton	livar	dober
8. Kričej Boris	livar	zadosten
9. Krejan Ivan	kovač	zadosten
10. Modrej Branko	livar	zadosten
11. Mavrič Pavel	livar	dober
12. Napotnik Martin	livar	zadosten
13. Osojnik Hugo	livar	dober
14. Paradiž Peter	livar	dober
15. Petek Mitja	livar	dober
16. Pirnat Marjan	livar	dober
17. Plešej Stefan	livar	nezadosten
18. Prikeržnik Anton	livar	prav dober
19. Rečnik Peter	livar	dober
20. Skitek Rudolf	kovač	dober
21. Skričvalnik Peter	kovač	dober
22. Sušelj Matko	kovač	dober
23. Strmčnik Pavel	kovač	zadosten
24. Šimenc Marjan	kovač	nezadosten
25. Šuler Vinko	livar	prav dober
26. Večko Franjo	kovač	dober

1. c priučevanje — razrednik Kuzman Ivan

1. Breznik Gabrijela	strugar	odličen
2. Zirgoi Marija	rezkalec	dober
3. Erjavc Jožefa	brusilec	dober
4. Perk Alojzija	strugar	dober

5. Grabner Cvetka	strugar	dober
6. Grabner Terezija	brusilec	dober
7. Grubelnik Dragica	strugar	dober
8. Grubelnik Ivanka	strugar	prav dober
9. Gutovnik Frančiška	rezkalec	dober
10. Kaker Majda	brusilec	prav dober
11. Kogelnik Olga	strugar	prav dober
12. Kresnik Bernarda	brusilec	dober
13. Mencinger Marjana	strugar	dober
14. Obretan Marjeta	rezkalec	dober
15. Ozimic Ivanka	rezkalec	dober
16. Plešivčnik Dragica	rezkalec	prav dober
17. Pungartnik Dragica	strugar	prav dober
18. Smrekar Ana	strugar	dober
19. Torcmiler Slavica	strugar	dober
20. Veronik Darinka	strugar	dober
21. Zaberčnik Antonija	rezkalec	dober

2. priučevanje — razrednik Horvat Demeter

1. Berložnik Miroslav	talilec	dober
2. Fašun Branko	talilec	dober
3. Ferk Milan	kovač	dober
4. Gmajner Marjan	valjavec	dober
5. Golob Stanko	talilec	dober
6. Grabner Silvester	valjavec	dober
7. Gračner Silvester	talilec	dober
8. Hrovat Danilo	talilec	dober
9. Javornik Justin	talilec	dober
10. Jovanov Drago	talilec	popr. izpit
11. Kališnik Branko	talilec	zadosten
12. Kep Miran	kovač	dober
13. Konečnik Janez	valjavec	zadosten
14. Kos Andrej	valjavec	zadosten
15. Lužnik Vladimir	kovač	zadosten
16. Marovšek Franjo	talilec	odličen
17. Pečnik Štefan	valjavec	zadosten
18. Planšek Štefan	kovač	dober
19. Plemen Alojz	kovač	prav dober
20. Prošt Ivan	valjavec	dober
21. Rataj Dušan	kovač	dober
22. Razgoršek Silvo	talilec	popr. izpit
23. Repanšek Marjan	talilec	zadosten
24. Rožej Franc	talilec	dober
25. Šegovec Janko	talilec	zadosten
26. Špiler Anton	kovač	dober
27. Šumnik Ivan	talilec	zadosten
28. Strigl Silvo	kovač	popr. izpit
29. Valente Daniel	talilec	dober
30. Vališer Vladimir	valjavec	prav dober
31. Volšak Branko	valjavec	zadosten
32. Vertačnik Avgust	talilec	zadosten

2. priučevanje — razrednik Horvat Demeter (uspeh pri zaključnem izpitu)

1. Berložnik Miroslav	talilec	dober
2. Fašun Branko	talilec	dober

3. Ferk Milan	kovač	dober
4. Gmajner Marjan	valjavec	dober
5. Golob Stanko	talilec	odličen
6. Grabner Silvester	valjavec	odličen
7. Gračner Silvester	talilec	prav dober
8. Hrovat Danilo	talilec	dober
9. Javornik Justin	talilec	prav dober
10. Kališnik Branko	talilec	dober
11. Kep Miran	kovač	dober
12. Konečnik Janez	valjavec	prav dober
13. Kos Andrej	valjavec	dober
14. Lužnik Vladimir	kovač	dober
15. Marovšek Franjo	talilec	odličen
16. Pečnik Stefan	valjavec	dober
17. Planšek Franc	kovač	dober
18. Plemen Alojz	kovač	dober
19. Prošt Ivan	valjavec	prav dober
20. Rataj Dušan	kovač	prav dober
21. Repanšek Marjan	talilec	zadosten
22. Rožej Franc	talilec	prav dober
23. Šegovec Janko	talilec	zadosten
24. Špiler Anton	kovač	dober
25. Sumnik Ivan	talilec	zadosten
26. Valente Daniel	talilec	dober
27. Vališer Vladimir	valjavec	prav dober
28. Volšak Branko	valjavec	dober
29. Vertačnik Avgust	talilec	dober

II. letnik delovodske šole — odd. A kovinarji — razrednik Vreš Franc

1. Bališ Jože	dober
2. Cehner Franc	prav dober
3. Cerar Alojz	dober
4. Golob Anton	odličen
5. Gostenčnik Ivan V.	dober
6. Grubelnik Franc	dober
7. Grubelnik Ivan	prav dober
8. Haber Maks	prav dober
9. Hudopisk Dominik	prav dober
10. Ivančič Josip	dober
11. Kamnik Štefan	dober
12. Kobolt Jože	odličen
13. Kobolt Leopold	prav dober
14. Kvasnik Štefan	prav dober
15. Mihlin Vlado	dober
16. Naglič Vinko	meh.
17. Novak Andrej	prav dober
18. Pavlič Ivan	odličen
19. Pepevnik Jože	prav dober
20. Planinc Leopold	prav dober
21. Smolar Srečko	prav dober
22. Strmčnik Alojz	prav dober
23. Svetec Ivan	dober
24. Šafarič Stanko	dober
25. Šart Valentin	dober
26. Šturm Ljubo	prav dober

Red je prvi pogoj za dobro delo

27. Suler Ivan dober
28. Vučko Jože dober
29. Zerdoner Franc dober

II. letnik delovodske šole — odd. B kovinarji — razrednik Vreš Franc

1. Ažnik Anton dober
2. Cigale Alojz prav dober
3. Daroslavac Radovan dober
4. Gaberšek Vinko prav dober
5. Kobolt Franc prav dober
6. Kolmančič Anton odličen
7. Komerički Ivan prav dober
8. Krauser Franc prav dober
9. Ladinek Rajko odličen
10. Lončar Stanko prav dober
11. Matija Alojz dober
12. Merkač Danilo dober
13. Mezner Franc dober
14. Paradiž Jakob dober
15. Pavlin Matjaž dober
16. Pečovnik Herman dober
17. Plestenjak Rafael prav dober
18. Pudgar Franc dober
19. Pungartnik Ivan prav dober
20. Rezar Ivan dober
21. Skegro Zvonko prav dober
22. Strekelj Anton dober
23. Verčko Albin prav dober
24. Vočko Anton dober
25. Zorman Ivan dober
26. Zorman Stefan prav dober

2. razred delovodske šole — odd. A pri zaključnem izpitu

1. Bališ Jože dober
2. Cehner Franc prav dober
3. Cerar Alojz zadosten
4. Golob Anton odličen — oproščen
5. Gostenčnik Anton dober
6. Grubelnik Franc dober
7. Grubelnik Ivan prav dober
8. Haber Maks prav dober
9. Hudopisk Dominik odličen
10. Ivančič Josip zadosten
11. Kamnik Stefan dober
12. Kobolt Jože odličen — oproščen
13. Kobolt Leopold odličen
14. Kvasnik Stefan prav dober
15. Mihlin Vlado dober
16. Novak Andrej prav dober
17. Pavlič Ivan odličen — oproščen
18. Pepevnik Jože dober
19. Planinc Leopold prav dober
20. Smolar Srečko dober
21. Strmčnik Alojz dober
22. Svetec Ivan dober
23. Šafarič Stanko zadosten
24. Šart Valentin dober
25. Šturm Ljubo odličen
26. Suler Ivan dober
27. Vučko Jože prav dober
28. Zerdoner Franc dober

2. razred delovodske šole — odd. B pri zaključnem izpitu

1. Ažnik Anton dober
2. Cigale Alojz odličen
3. Daroslavac Radovan dober
4. Gaberšek Vinko odličen
5. Kobolt Franc odličen
6. Kolmančič Anton odličen — oproščen
7. Komerički Ivan prav dober
8. Krauser Franc prav dober
9. Ladinek Rajko odličen — oproščen
10. Lončar Stanko dober
11. Matija Alojz dober
12. Merkač Danilo dober
13. Mezner Franc dober
14. Paradiž Jakob prav dober
15. Pavlin Matjaž zadosten
16. Pečovnik Herman zadosten
17. Plestenjak Rafael prav dober
18. Pudgar Franc dober
19. Pungartnik Ivan prav dober
20. Rezar Ivan zadosten
21. Skegro Zvonko prav dober
22. Strekelj Anton zadosten
23. Verčko Albin dober
24. Vočko Anton dober
25. Zorman Ivan dober
26. Zorman Stefan odličen

III. letnik TSS — strojno tehnološki oddelek — razrednik Vreš Franc

1. Bukovec Ivan ma, str, el, nc, op.
2. Fabijan Boris str. el
3. Franc Ferdinand str.
4. Golob Jože zadosten
5. Kaučič Franc ne
6. Kokal Miha ne, mat, elektr
7. Krevh Vinko ma, str, elektr, ne
8. Lečnik Mirko str, HTV
9. Lepej Rudi dober
10. Matija Jože dober
11. Mesner Franc dober
12. Perklič Otmar prav dober
13. Peruš Vlado elektr, str
14. Pesjak Viktor str, elektr, ne, tehn
15. Potočnik Stefan ne, mat, str, el
16. Pungartnik Ivan prav dober
17. Rupar Ciril str, elektr
18. Sirovina Ante str, elektr
19. Svečko Anton dober
20. Valenti Marjan dober
21. Založnik Adolf ma, str

I. letnik delovodske šole — metalurgi razrednik Vreš Franc

1. Arcet Bogomir dober
2. Bavče Ludvik dober
3. Begič Redo dober
4. Božič Ivan odličen
5. Čulafič Milan ma
6. Golobinek Anton dober
7. Gregor Franc dober
8. Hrovatič Mirko prav dober
9. Ivartnik Ivan dober
10. Jablanšek Franc dober
11. Jazbec Martin dober
12. Jesenek Franc prav dober
13. Jurkovič Ivan dober
14. Kamenik Ivan ma
15. Kelemina Alojz dober
16. Kotnik Jože dober
17. Krančan Ivan dober
18. Krautberger Gino prav dober
19. Krautberger Andjelko dober
20. Lasnik Alojz prav dober
21. Lopatni Drago dober
22. Lukman Ivan prav dober
23. Markovič Jože dober
24. Meško Jože dober
25. Miheu Ferdo prav dober
26. Milinković Milojko prav dober
27. Nagernik Franc dober
28. Nabernik Avgust dober
29. Ošlovnik Peter dober
30. Pandev Andrej prav dober
31. Pesičar Tomaž dober
32. Piko Ivan prav dober
33. Plohl Janez dober
34. Poberžnik Jože dober
35. Pogorevc Stefan dober
36. Polovšek Ivan dober
37. Potočnik Alojz dober
38. Praprotnik Franc del, tehn.

39. Prednik Jože prav dober
40. Pušnik Bogomir dober
41. Ruter Janko gz, del, tehn.
42. Sedelšak Franc prav dober
43. Sekavčnik Adolf dober
44. Skledar Jože dober
45. Stakne Franc ma
46. Skoflek Drago dober
47. Štimnikar Franc prav dober
48. Vošner Jože dober
49. Zadravec Jože dober
50. Zih Peter dober

1. razred električarji — razrednik Erjavce Mirko

1. Čapelnik Damjan dober
2. Kobovc Peter dober
3. Berložnik Jože dober
4. Jernej Jože dober
5. Orešnik Dušan prav dober
6. Krautberger Branko prav dober

3. razred električarji — razrednik Erjavce Mirko

1. Osojnik Edvard zadosten
2. Boštjan Jože zadosten
3. Španželj Alojz dober
4. Gaber Alojz dober
5. Grašič Karel zadosten
6. Kladnik Slavko dober
7. Meh Ivan zadosten
8. Prikeržnik Ludvik dober
9. Rižnik Branko zadosten
10. Rožen Drago zadosten
11. Slatinšek Milan dober
12. Detečnik Anton dober
13. Kotnik Stanko dober

3. razred električarji — uspeh pri zaključnem izpitu

1. Osojnik Edvard bo delal v avgustu
2. Boštjan Jože dober
3. Španželj Alojz dober
4. Gaber Alojz dober
5. Grašič Karel popr. izpit instalacije
6. Kladnik Slavko dober
7. Meh Ivan dober
8. Prikeržnik Ludvik dober
9. Rižnik Branko zadosten
10. Rožen Drago bo delal v avgustu
11. Slatinšek Milan zadosten
12. Detečnik Anton dober
13. Kotnik Stanko dober

ZA DOBRŌ VOLJO

Tolažba

Gospa Kotnikova je srečala zdravnika, ki je zdravil njenega moža, in mu vsa prepadena rekla:

— Gospod doktor, pomislite, gospod doktor, moj mož je nocoj umrl...

Doktor je bil prepaden. Čutil je, da mora nekaj reči, pa je sočutno vprašal:

— Se je kaj potil?

— Ja, gospod doktor, strašno se je potil, strašno...

Doktor je počasi pokimal in prijazno, sočutno dejal:

— Potenje je zdravo...

Diletant

Gospa Logarjeva je zasumila, da njene-mu možu telefonirajo druge ženske. Ko je nekega večera Logar spet dvignil slušalko in videl, da ga žena opazuje, je rekel v telefon:

»Halo, Maks... Si ti, Maks?... Seveda pridem, Maks!... Veš da, Maks!... Ne, Maks!... Na svidenje, Maks!«

Potem se je obrnil k ženi:

»Maks je klical, ljubica!«

Sončne lise

IZOBRAŽEVALNI CENTER RUDNIKOV SVINCA IN TOPILNICA MEŽICA

daje poročilo za šolsko leto 1969-70

Izobraževalni center deluje kot organizacijska enota kadrovskega-splošnega sektorja podjetja. V svetu centra so naslednji člani: Kitek dipl. inž. Dušan — predsednik, Fajmut dipl. inž. Andrej, Dretnik Hinko, Leskovec dipl. inž. Jože, Mešl Stefan, Logar inž. Ernest, Vrčkovnik Rudolf — predstavnik učiteljskega zbora, Ošep Zmago — predsednik razredne skupnosti II. letnika, in Ročnik Milan — predsednik razredne skupnosti III. letnika.

Sodelavci izobraževalnega centra

(naziv, rojstno leto, začetno leto službovanja, leta službovanja v izobraževalnem centru, stroka, zadolžitve)
Logar Ernest, vodja izobraževalnega centra (predmetni učitelj, 1927, 1948, 1958, inženir organizacije dela)
Triplat Franc, vodja šolskih delovišč (učitelj praktičnega pouka, 1932, 1954, 1961, rudarski nadzornik)

Učitelji praktičnega pouka

Ocepek Edvard, učitelj praktičnega pouka (rudarski nadzornik, 1929, 1957, 1967)
Borneker Ivan, inštruktor (VK kopač rude, 1927, 1947, 1962)
Juh Rudolf, inštruktor (VK kopač rude, 1926, 1948, 1968)
Metulj Anton, inštruktor (rudarski nadzornik, 1933, 1966, 1968)

Učitelji teoretičnih predmetov

Brumen Alojz, prof. geologije — mineralogija s petrografijo
Gnamuš-Kunst Olga, profesor — slovenski jezik
Knez Mirko, rudarski tehnik — varstvo pri delu
Mežnar Franc, dipl. inž. rud. — tehniško risanje, osnove mehanike
Skudnik Mirko, rudarski tehnik — strokovno računstvo
Štruc Betka, predm. učitelj — slovenski jezik
Uran Stanko, dipl. inž. rud. — rudarstvo, strojništvo v rudarstvu
Vevar Tomaž, kmetijski tehnik — telesna vzgoja
Vrčkovnik Rudolf, rudarski tehnik — rudarstvo, strojništvo v rud.

Administrativno osebje

Zibret Ema (tajnik-računovodja, 1942, 1960, 1960, srednja administr.)
Prislan Ivanka (administrator, 1949, 1966, 1966, administrativna)

Organizacija izobraževanja

V delo centra spadajo naslednje oblike izobraževanja:
— izobraževanje mladine v poklicni rudarski šoli za poklica kopač rude in plemenitelj rude,
— izobraževanje po vajenskem sistemu za poklice: strojni ključavničar, klepar, strugar, obratni električar, topilec, mizar,
— štipendiranje,
— dopolnilno izobraževanje članov kolektiva v podjetju in izven podjetja.

I. Izobraževanje mladine

a) Industrijska rudarska šola

Šola je imela v šolskem letu 1969/70 štiri oddelke: dva v Mežici in dva v Idriji. Ob zaključku šolskega leta je bilo vpisanih v šolo 71 učencev, od tega:

Mežica:

15 učencev v II. razredu

21 učencev v III. razredu

36 učencev skupno

Idrija:

12 učencev v I. razredu

23 učencev v III. razredu

35 učencev skupno

Učni uspeh v Mežici

Razr.	St. odd.	St. uč.	odl	pdb	I z d e l a l i				Niso izdelali		Sr. oc. razr.
					db	zd	skup.	v %	1 nz.	v %	
II.	1	15	—	2	8	3	13	86,7	2	13,3	2,9
III.	1	21	2	3	13	1	19	90,5	2	9,5	3,2
Skupaj	2	36	2	5	21	4	32	88,9	4	11,1	3,0

Kljub potrebam po mladih kvalificiranih rudarjih šoli v šolskem letu 1969/70 ni uspelo zbrati dovolj kandidatov za I. razred, zato je imela samo II. in III. letnik. Menimo, da je vzroke nezanimanja mladine za rudarski poklic iskati predvsem v težki situaciji, v kateri se je nahajalo podjetje in zato mladina v tem poklicu ni videla zadostnih perspektiv. Seveda pa je rudarski poklic zaradi težjih fizičnih pogojev tudi težji kot nekateri drugi poklici in je zato vpisovanje v rudarsko šolo problem, ki se pojavlja tudi na drugih tovrstnih šolah v Sloveniji. Upravni odbor je sklenil, da je treba v prihodnje bolj stimulirati vpisovanje v rudarske in metalurške poklice, med drugim tudi z večjimi štipendijami. S tem v zvezi je sklenil, da bodo v prihodnjem šolskem letu (1970/71) štipendije učencev rudarske šole za 30% višje kot za druge poklice (kovinarje, električarje).

Vzgojnoizobraževalno delo v šoli je potekalo po delovnem načrtu, ki je bil realiziran. Resno pa se je pojavilo vprašanje prostorov tako za šolo kot tudi za potrebe dopolnilnega izobraževanja. Zaradi predvidene adaptacije osnovne šole, s katero je predvidena preureditev prostorov, ki jih naša šola sedaj uporablja, v funkcionalne učilnice, si bo moralo podjetje priskrbeti druge prostore za rudarsko šolo in tečaje. Na predlog sveta za izobraževanje in upravnega odbora je centralni delavski svet odobril adaptacijo prostorov opuščenih HE Pustnik za potrebe rudarske šole in dopolnilnega izobraževanja odraslih.

Praktični pouk je bil organiziran na šolskih deloviščih v obratu I. a v jami in delavnicah. Na šolskih deloviščih so se priučevali tudi novo sprejeti delavci (38) in opravljali počitni-

ško prakso dijaki gimnazije in tehniških šol (11).

V junijskem roku je uspešno opravilo zaključni izpit 17 učencev, od tega 14 za poklic rudar — kopač rude in 3 za poklic rudar — plemenitelj rude.

Uspeh pri zaključnih izpitih:

- oproščena zaključnega izpita zaradi odličnega uspeha v razredu 2 učenca,
- zaključni izpit opravilo s prav dobrim uspehom 2 učenca, z dobrim uspehom 10 učencev, z zadostnim uspehom 3 učenci,
- popravni izpit pri zaključnem izpitu imata 2 učenca.

b) Vajenci

Ob zaključku šolskega leta 1969/70 je bilo v učnem razmerju 62 učencev, od teh 28 ključavničarjev, 6 strugarjev, 3 kleparji, 20 električarjev, 4 topilci in 1 mizar.

Kovinarji

- I. letnik 9
- II. letnik 12
- III. letnik 16

Skupaj: 37 učencev

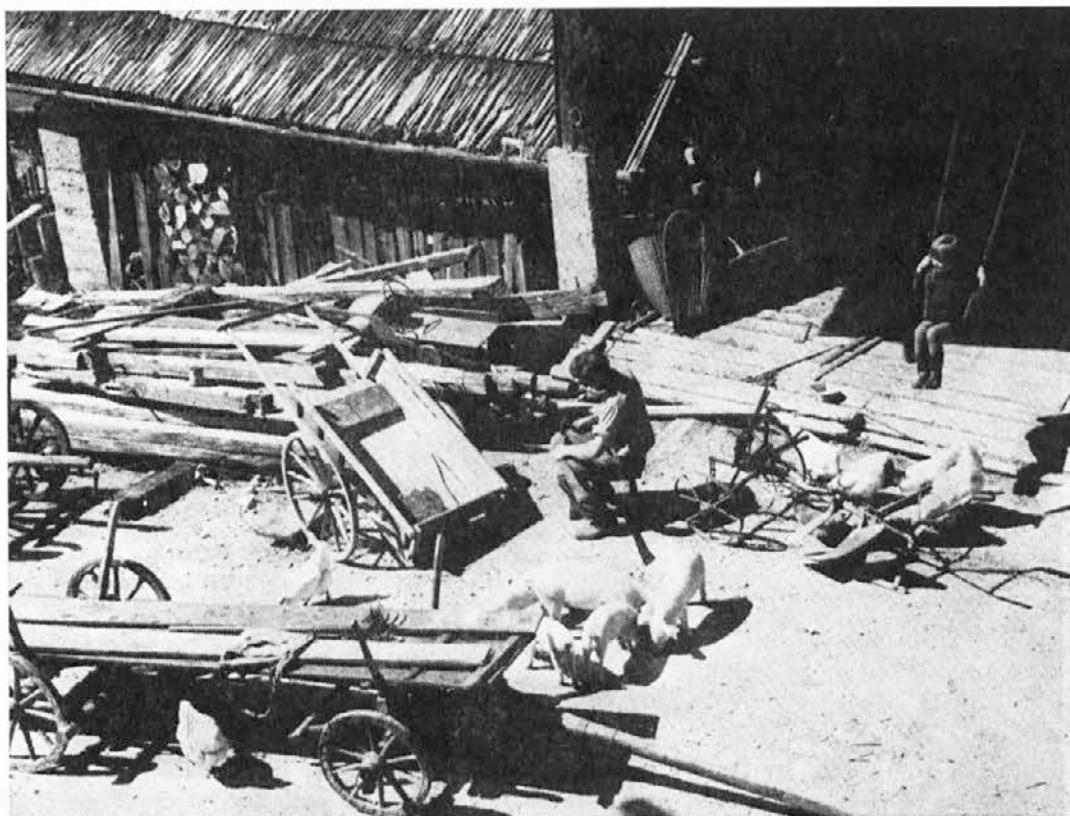
V junijskem roku je opravilo zaključni izpit 13 učencev, vsi za poklic strojni ključavničar.

Obratni električarji

- I. letnik 10
- II. letnik 6
- III. letnik 4

Skupaj: 20 učencev

Zaključni izpit so opravili 4 učenci.

Jutro na kmečkem dvorišču

Foto: R. Vončina

Topilec

— II. letnik 4 učenci

Mizar

— I. letnik 1 učenec

c) Študenti

Številčno stanje študentov je razvidno iz naslednje tabele:

Skupno	Število študentov			Stroka
	vis. š.	viš. š.	sred. š.	
rudarska	2	—	5	7
metalurška	3	—	4	7
kemijska	3	—	6	9
elektro	2	—	3	5
strojna	—	—	2	2
gradbena	1	—	—	1
pravna	—	1	—	1
ekonomska	3	3	—	6
administrativna	—	—	2	2
Skupaj:	14	4	22	40

Razen rednih študentov daje podjetje pomoč še 17 članom kolektiva za delno kritje stroškov izrednega šolanja.

Šolanje je končalo 15 študentov, in sicer:

— **redni:** 1 — geol. fak., 1 — fak. za strojn., 2 — TSS-rud. odd., 2 — TSS-met. odd., 1 — TSS-str. odd., 1 — TSS-kem. odd., 1 — ministr. 4-letno, 1 — rud. nadz. šolo;

— **izredni:** 1 — TSS-str. odd., 2 — ESS, 2 — kov. delov. šolo.

II. Izobraževanje odraslih

V podjetju so bili organizirani naslednji tečaji:

— tečaj za KV delavce — splošni del 50

— tečaj za voznike »B« kateg. — teor. 20

— tečaj za nudenje prve pomoči 21

Po uspešno opravljenih tečajih je 26 članov kolektiva opravilo izpit, s katerim jim je v podjetju priznana strokovna usposobljenost za delovno mesto, in sicer:

— 14 za voznike del. strojev,

— 12 za žerjavovodje.

Tečajev in seminarjev izven podjetja se je udeležilo 65 članov kolektiva, in sicer:

— tečaj za varjenje 8

— tečaj za kurjače centr. kurjav 6

— drugi tečaji in seminarji 51

Skupno je bilo v organizirani izobraževalni proces vključenih 352 oseb, od tega:

— 204 redno zaposlenih članov kolektiva,

— 36 učencev IRS,

— 50 študentov,

— 62 učencev kovin., metal., elektro in lesne stroke.

V teh podatkih pa niso zajeta občasna predavanja in preverjanje znanja varnostnih predpisov, ki jih za tehnični kader samostojno organizirajo tehnična vodstva ekonomskih enot za vsa tista delovna mesta, za katera je to zahtevano po rudarskih in drugih predpisih.

SEZNAM UČENCEV INDUSTRIJSKE RUDARSKE ŠOLE

II. razred, razrednik: Rudolf Vrčkovnik

1. Abraham Stanko	plem. rude	dober
2. Gregor Rado	kopač rude	nezadosten
3. Komar Rudi	kopač rude	dober
4. Kosi Roman	kopač rude	dober
5. Krebel Milan	kopač rude	zadosten
6. Ošep Zmago	kopač rude	prav dober
7. Plešec Drago	kopač rude	dober
8. Proje Maks	plem. rude	dober
9. Pšeničnik Stanko	kopač rude	dober
10. Strgar Vinko	kopač rude	nezadosten
11. Strmčnik Drago	kopač rude	dober
12. Štehar Benjo	kopač rude	zadosten
13. Štrukl Mirko	kopač rude	zadosten
14. Trost Franc	kopač rude	prav dober
15. Uršnik Jože	kopač rude	dober

III. razred, razrednik: Mirko Skudnik

1. Dimec Ivan	kopač rude	prav dober
2. Fajmut Pavel	kopač rude	dober
3. Fajmut Vili	plem. rude	dober
4. Geršak Zdenko	kopač rude	dober
5. Gorza Franc	plem. rude	dober
6. Holc Janez	plem. rude	prav dober
7. Klavž Ludvik	kopač rude	zadosten
8. Krašovec Ivan	kopač rude	dober
9. Mencinger Andrej	kopač rude	nezadosten
10. Modrej Jože	kopač rude	dober
11. Oberč Emil	kopač rude	dober
12. Obreza Peter	kopač rude	dober
13. Pavše Ivan	kopač rude	odlični
14. Pogladič Ivan	kopač rude	dober
15. Potočnik Franjo	plem. rude	nezadosten
16. Ročnik Milan	kopač rude	prav dober
17. Strgar Branko	kopač rude	dober
18. Strmčnik Izidor	kopač rude	dober
19. Sušnik Ivan	kopač rude	odlični
20. Svetina Franc	kopač rude	dober
21. Vračko Ivan	kopač rude	dober

UČENCI, KI SO OPRAVILI ZAKLJUČNI IZPIT

1. Dimec Ivan	kopač rude	dober
2. Fajmut Pavel	kopač rude	dober
3. Fajmut Vili	plem. rude	dober
4. Geršak Zdenko	kopač rude	dober
5. Gorza Franc	plem. rude	dober
6. Holc Janez	plem. rude	prav dober
7. Klavž Ludvik	kopač rude	zadosten
8. Krašovec Ivan	kopač rude	dober
9. Modrej Jože	kopač rude	dober
10. Oberč Emil	kopač rude	zadosten
11. Obreza Peter	kopač rude	dober
12. Pogladič Ivan	kopač rude	dober
13. Ročnik Milan	kopač rude	prav dober
14. Strgar Branko	kopač rude	dober
15. Strmčnik Izidor	kopač rude	zadosten
16. Svetina Franc	kopač rude	nezadosten
17. Vračko Ivan	kopač rude	nezadosten

UČENCA, OPROŠČENA ZAKLJUČNEGA IZPITA ZARADI ODLIČNEGA USPEHA V RAZREDU

1. Pavše Ivan	kopač rude
2. Sušnik Ivan	kopač rude

NAGRAJENA IN POHVALJENA UČENCA

1. Pavše Ivan, 3. razr. — pohvala učiteljskega zbora s knjižno nagrado
2. Sušnik Ivan, 3. razr. — pohvala učiteljskega zbora s knjižno nagrado

IZPITI V JESENSKEM ROKU ŠOLSKEGA LETA 1968/69

Razredni popravni izpiti

1. Klavž Ludvik, 2. r.	kopač rude	zadosten
2. Potočnik Franjo, 2. r.	plem. rude	zadosten
3. Strmčnik Izidor, 2. r.	kopač rude	zadosten
4. Gerdej Zdravko, 3. r.	kopač rude	dober
5. Strmčnik Jože, 3. r.	kopač rude	zadosten
6. Zadnikar Milan, 3. r.	plem. rude	dober

Popravni izpiti pri zaključnem izpitu

1. Repanšek Karel	plem. rude	dober
2. Srot Ivan	kopač rude	zadosten

Zaključni izpit

1. Gerdej Zdravko	kopač rude	dober
2. Strmčnik Jože	kopač rude	dober
3. Zadnikar Milan	plem. rude	zadosten

Počitek

Foto: R. Vončina

Kakšna naj bo ženska

Ženska naj bo kot krznen plašč: naj greje. Pa vendar naj ne bo kot krznen plašč: zunaj dragocenejša kot znotraj.

Naj bo kot pisanka: tako izbrana. In naj ne bo kot pisanka: zunaj poslikana in znotraj trda.

Naj bo kot nova popevka, ki razširja veselje. Pa vendar naj ne bo kot popevka — v ustih vseh postopačev.

Maks Dolinšek

VODNIK PO DELAVSKEM MUZEJU NA RAVNAH

Delavski muzej na Ravnah na Koroškem ima svoje prostore v nekdanji grajski konjušnici, neposredno na zahodni strani gradu — hrama Študijske knjižnice na Ravnah.

Želje po ustanovitvi takega muzeja so se kazale precej dolgo — že v letu 1950, še bolj pa pozneje. V kraljevini Jugoslaviji zavržena in utesnjena Mežiška dolina se je takoj po osvoboditvi l. 1945 močno zavedala svoje zaostalosti. V velikem zagonu je prebivalstvo te doline želelo na različnih toriših kulturnega in gospodarskega življenja nadoknaditi zamujeno. Predvsem so se za tako akcijo močno ogreli nekateri kulturni in politični delavci ter gospodarstveniki tedanjega slovenjgraškega okraja (l. 1950). Resno in zavzeto so pričeli s pripravami za ustanovitev muzeja.

Prof. Franjo Baš, ki je prav v istem obdobju polagal temelje tehničnemu muzeju Slovenije v Ljubljani, je z velikim delovnim zanosom pričel pridobivati ljudi, voljne sodelovati pri ustvarjanju zbirk našega tehniškega muzeja. Našel jih je tudi med gospodarskimi organizacijami v našem okraju. S poslušom je znal pridobiti in navdušiti najpomembnejše ljudi za ustanovitev takega muzeja. Kulturniki so znali navdušiti za zbiranje starin različne ljudi. V kratkem času je mreža sodelavcev z veseljem pričela zbirati pomembne tehnične predmete in orodja ter starine za zbirko bodočega muzeja po vseh treh dolinah okraja. Močno je prispevalo tudi aktivno zgodovinsko društvo z vzgledi, nasveti in moralno oporo.

Prof. Franjo Baš, ravnatelj tehničnega muzeja Slovenije, dr. Franc Sušnik, Vorančev brat Gustl in še drugi so predstavljali glavno gonilno silo in bili tudi duševni voditelji pri napornih začetkih ustanavljanja muzeja. Ravnatelj železarne Ravne Gregor Klančnik je s pozivom za zbiranje primernih eksponatov za bodoče muzejske zbirke na kolektiv železarne dne 28. junija in 2. julija 1951 tej kulturni dejavnosti dal nadaljnji impulz. Pri urejanju zbirk je pripravljalnemu odboru muzeja pomagal tudi Pokrajinski muzej v Mariboru (prof. Bogo Teplý, kustos Tončka Urbasova).

V letih 1951—1952 je bil ustanovljen pripravljalni odbor tehniškega muzeja Ravne, ki je skrbel za zbiranje in evidenco vseh, za bodoče zbirke primernih predmetov ter jih na ta način rešil propada.

Izredno zavzeto so sodelovali člani društva inženirjev in tehnikov gozdarjev in kmetijcev, železarjev in rudarjev (DRMIT) vseh treh dolin. S sodelovanjem DRMIT je Delavski muzej pridobil požrtvovalne sodelavce in pomočnike. V nekaj letih je bilo zbranega že toliko gradiva, da je bilo treba misliti na stavbo s prostori za stalne zbirke. Še preden je bila nova zgradba za gimnazijo l. 1954 dograjena, se je ta bila že leta 1953 preselila iz gradu in adaptiranih prostorov nekdanjega hleva. Tako je lahko pripravljalni odbor tehniškega muzeja dotedanje razrede in spalnice dijakov preuredil v razstavne prostore.

Leto 1953 je rojstno leto muzeja in tudi leto prvega nastopa pred javnostjo. Tedaj so inženirji in tehniki železarne Ravne in Mute predali muzeju »repač« (norec, vodno kladivo, Wasserhammer), leto za tem pa prvo muzejsko zbirko — železarski oddelek železarne Ravne. Istega leta (1954) je DRMIT rudnika Mežica v muzeju proslavljalo otvoritev rudarskega oddelka.

L. 1955 so gozdarji prikazali v dveh sobah številne predmete iz raznih dejavnosti gospodarjenja z gozdovi nekdanj in danes.

L. 1956 so železarji svojo zbirko izpopolnili in preuredili.

Leta 1957 je dala na ogled svoj oddelek tovarna poljedelskega orodja in livarna Muta.

Leta 1958 so se v to dejavnost vključili še kmetijci s svojo »dimnico« (vzhodnoalpskega tipa).

Leta 1959 je postavil rudnik Mežica staro »mehansko peč« za topljenje svinca.

Leta 1960 je muzeju uspelo s pomočjo železarne Ravne in Mute postaviti »žerjav« (enoramenski — nosilnost 3 ton), ki smo ga prepeljali z Mute (pred l. 1899 je obratoval na Prevaljah).

Leta 1961 so postavili kmetijci kaščo (kašto) na prostem — nedaleč od muzeja, leta 1963 pa blizu nje še frnačo — sušilnico za lan in sadje.

Jeseni 1965. leta so mežiški rudarji preuredili in dopolnili ob 300-letnici rudnika svojo bogato zbirko.

Prvi objekt, ki ga je dal muzej obiskovalcem na ogled leta 1953, je bil repač z Mute. Ta pomembni tehnični eksponat je postal tudi njegov simbol.

Danes imamo v Delavskem muzeju že blizu 1400 eksponatov. 1144 jih je razstavljenih v zgradbi v štirih večjih in treh manjših sobah. V teh so prikazani eksponati železarske, rudarske in gozdarske zbirke. V pritličju sosedne stavbe je dimnica s svojimi etnografskimi eksponati.

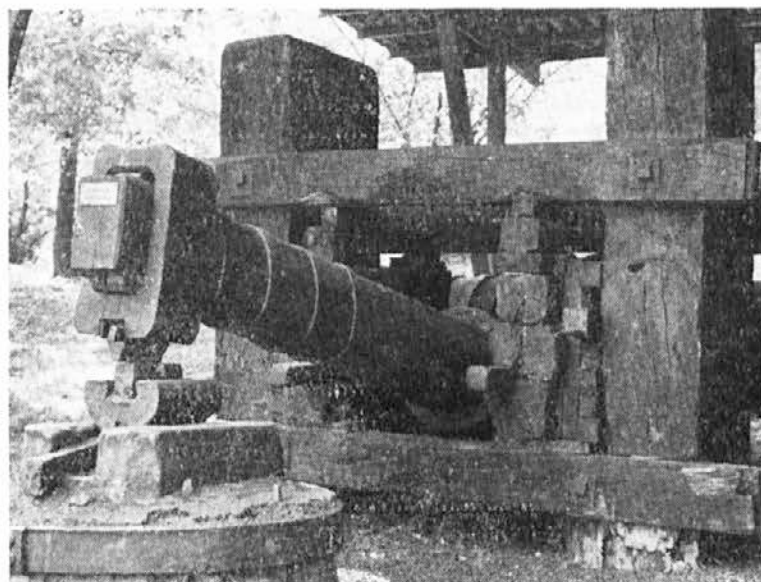
Na prostem v neposredni bližini muzeja pa je postavljenih 6 večjih objektov tehničnega in etnografskega značaja: žerjav, repač, mehanska peč, žaga venecijanka, kašta in frnača. Upamo, da se jim bodo pridružili še čebelnjak, mlin in druge etnografske ter tehnične posebnosti iz našega območja.

Ko je letos naša železarna opustila staro valjarno, je predala muzeju tudi doslužena dva valjna stroja (fina, groba proga) z nekaterimi kosi orodja, ki so jih delavci pri valjanju potrebovali. Ti eksponati so osnova nove zbirke oddelka naše železarne.

Poleg omenjenih eksponatov hrani naš muzej tudi nekaj arhiva (ni razstavljen) nekdanjih fužin v Mislinju, rudnika Mežica ter nekaj dokumentov nekdanje trške občine Guštanj.

REPAČ (VODNO KLADIVO)

To je prvi — najstarejši eksponat našega muzeja. Na ogled je bil dan obiskovalcem muzeja 29. novembra 1953. Ta pomembni objekt za obdelavo železa in jekla je za dobo manufaktur v naših dolinah tja do konca 19. stol. (pred

Repač — simbol fužinarstva

uporabo pare) izredno važno orodje na vodni pogon. Takšna kladiva so uporabljali v kovačijah ob Meži in njenih pritokih v Črni, Mežici, na Prevaljah, Ravnah, na Muti in v Pamečah pri Slovenj Gradcu (tovarna kos). V Trbonjah pa še dandanašnji kuje z njim raznovrstno poljedelsko orodje kovač — zadnji ostanek nekdanj živahne kovaške dejavnosti.

Ob uporabi parnih kladiv so ta vodna kladiva opuščali v I. polovici 19. stol. Pri nas pa se je način kovanja z repači ohranil še dokaj dolgo. Na Muti so uporabljali repače še tja do leta 1950. Pri obnavljanju svojih obratov je nato tovarna ta kladiva bolj in bolj opuščala — enega pa je nato odstopila muzeju na Ravnah leta 1953.

O fužinah, ki jih je zaradi obilice vode Jurij grof Thurn pričel postavljati v Črni (Mušeniku), Mežici in na Ravnah, go-

vorijo viri že v začetku 17. stol. V Mežici je koval z repačem v eni izmed preostalih kovačij ob Šumcu še do leta 1963 kovač Pungartnik. Ob tem potočku je stalo še v začetku 20. stol. 6 kovačij, ki so bile del ravske železarnice. Tudi tovarna kos v Pamečah pri Slovenj Gradcu je šele pred kratkim opustila proizvodnjo kos z repači.

ŽELEZARSKA ZBIRKA

V letu 1954 so železarji odprli svojo železarsko zbirko, ki so jo izpopolnili in obnovili v letu 1956. V sobi železarske zbirke (pritličje — zahodno, levo) stoji takoj ob vhodu »pudlovka« — presnovka (le polovica — običajno so bile grajene simetrično). Takšne pudlovke je imela nekdanja prevalska železarna še konec 19. stol. (7 dvojnih — Doppelpuddelfen) v jeklarni na Ravnah pa so leta 1911 stale še tri.

Te »presnovke«, v katerih so proizvajali z gnetenjem izredno kvalitetne vrste železa in jekla, so proti koncu 19. stol. začeli močno opuščati.

Kot vložek je služil v glavnem grodelj. Prvi prostor peči (prostor na levi) je služil za predgrevanje vložka ter ogrevanje »cagljev«, ki so jih nato nadalje obdelovali v valjarni ali drugje. V drugi (desni) polovici pa so vložek (surovo železo, odpadno žlindro z ogljem) mesili tako dolgo — šarža je trajala običajno 5/4 ure — dokler ga predelavec ni zgnetel v dve veliki gmoti, ki jih je nato še razpolovil. Take polovičke (1/4 cele šarže) ene gmote v peči, »lupo«, sta nato prepeljala pomočnika (prvi in drugi) na železnem vozičku »rudiju« pod posebno kladivo (Luppenhammer), kjer so jih najprej stiskali, nato pa preoblikovali v kvadraste kose (caglje). Te so sedaj še naknadno ogrevali v levi polovici peči ter jih nato predelovali v valjarni ali drugih obratih. Na en šiht so napravili v eni peči običajno 6 do 8 šarž.

Nadalje so prikazane na lesenih podstavkih na tleh razne dimenzije palic iz pudlanega železa in jekla — tako imenovano predelovalno jeklo v snopih. Ta način predelave so uporabljali predvsem pri izdelavi nožev, orožja idr. Predvsem so se za takšen material zanimali odjemalci Srednjega in Bližnjega vzhoda.

Drug način pridobivanja jekla je predstavljalo pridobivanje lončnega jekla. Pri tem so v glavnem uporabljali za vložek staro železo (predvsem odpadke pudlanega železa). Po tem procesu so pridobivali izredno kvalitetna jekla — material, ki je bil primeren predvsem za brzorezne nože in svedre (znamke Propeller, Wolfram, Chrom, Vanadium idr.) ter navadna jekla za kose, srpe itd. Iz tega materiala so ulivali v livarni tudi razne odlitke. Prazen grafitni lonček (surovino za izdelavo so dobivali iz Hrvaške, Madžarske, Češkoslovaške) je tehtal običajno 18 kg, vložek pa 40 kg. Klešče za vzdigovanje lončkov iz peči in one za polaganje v peč so tehtale približno 20 kg. V eni peči je stalo 23 lončkov. Iz teh so izlili po eni šarži (trajala je 5 do 6 ur) ca. 920 kg jekla. Pri prenašanju lončkov iz globoke peči sta morala delavca nositi čez 83 kg težko breme. Zaradi pomanjkanja modernih tehničnih pripomočkov je bilo delo pri teh pečeh zelo naporno in nevarno. Kljub vsem tem pomanjkljivostim pa so v jeklarni na Ravnah proizvajali svetovno znano lončno jeklo, s katerim so bili konkurenčni vsem avstrijskim proizvajalcem.

V jeklarni na Ravnah so stale še do konca I. svetovne vojske tri lončne peči. Na enem šihitu je delalo pri pečeh 16 delavcev. Pri vsaki peči je bilo po četvero klešč (po dvojce za vlaganje in po dvojce za vzdigovanje iz peči) in še drugo delovno orodje. Ta postopek je dajal zelo kvalitetne vrste jekla že nad 100 let. Leta 1922 pa so lončne peči zapečatili. Svetovno znana vrsta kvalitetnega lončnega jekla je bilo t. i. rožno jeklo (Rosenstahl); na prečnem prelomu se je pokazala »roža«.

Dalje so na lesenem podstavku prikazani kosi nožev za rezkanje, izdelani iz lončnega jekla, ki so jih starejši strugarji in rezkarji železarnice uporabljali še do nedavna (l. 1960), v vitrini pod steklom pa razna odlikovanja oz. priznanja za kvalitetne ravske jeklarske izdelke po svetovnih razstavah iz srede prejšnjega stoletja. Prikazani so še raznovrstni železni žigi in oznake firme (z značilnim Turnovnim sidrom) v najrazličnejših pisavah (kitajska, arabska idr.) ter šablone za označevanje embalaže s kraji, kamor je jeklarna razpošiljala naročnikom svoje proizvode.

V podolgovatih zabojih so transportirali paličasta in druga jekla. Tudi okrogli ploščati sodi so služili za razpošiljanje raznih vrst jekla. Z njimi so predvsem ustregli naročnikom Srednjega in Daljnega vzhoda, ker so bili za tovorjenje z velblodi najbolj primerni.

Sledi nekaj pomembnih zgodovinskih utrinkov — drobcev delovanja nekdanje mogočne prevalske železarnice, ki je zrasla z imenom »Rosthorn« in prav tako tudi usahnila s krajem vred. Na podstavku ob južni steni sobe je prikazan železni odlitek glave enega od ustanoviteljev teh, tedaj v avstrijskem cesarstvu najpomembnejših železarskih obratov — Avgusta von Rosthorna.

Prevalska železarna je zaslovela po vsej Evropi predvsem zaradi modernizacije proizvodnje — pionirskega dela železarske tehnike — s čimer si je pridobila v zgodovini železarstva trajen spomin; predvsem zaradi pionirskih poizkusov pri novih načinih kurjave z raznimi vrstami premoga. V za tedanji čas izredno moderno opremljenih tovarniških obratih sta lastnika pričela s proizvodnjo tirnic in železniškega materiala (kolesa, osi itd.) V tej proizvodnji so Prevalje prednjačile do l. 1885 v vsej Avstriji. Po vključitvi prevalske železarnice v mogočno »Alpinko« (Alpine Montan Gesellschaft) l. 1881 je po prvotno visoki konjunkturi sredi leta 1899 čez noč prenehala z obratovanjem. To je pomenilo tudi konec mogočnih Prevalj. Jeklarne na Ravnah tedanja kriza ni mogla resno ogroziti, ker se je v glavnem posvečala proizvodnji plemenitih jekel, za katera je imela številne kupce ne le v Avstriji, temveč tudi mnoge po Evropi in zunaj nje.

Važen dokument socialne zgodovine predstavljajo »POSTAVE«. Iz njih obiskovalec spozna odnose delodajalca do delavcev, dolžino šihita itd. Na steni in lesenih stebrih levo visijo razne fotografije in risbe, ki prikazujejo nekdanje fužine v Črni (Mušeniku), Mežici, na Prevaljah in Ravnah. Fužine v Črni (Mušeniku) so nastale l. 1620, usahnile pa v 90. letih 19. stol.

Drugi manjši obrati, ki so bili s tem v ozki povezavi, so bile fužine ob potoku v Šumcu v Mežici. V Mežici so uporabljali za izkovanje raznih proizvodov tudi domači premog iz lastnega premogovnika, ki je ležal kakih 20 min, severovzhodno od Mežice.

RUDARSKA ZBIRKA

Takoj pri vhodu v muzej je na desni vhod v rudarsko zbirko najprej skozi s karditnimi apnenci obokano improvizirano jamo. Tu je razpostavljeno raznovrstno orodje in pripomočki za dela v jami: cevi za komprimiran zrak, cevi za zračenje in odvajanje vode iz jame. Na stropu so pritrjeni izolirani električni vodi za jamski transport. V podaljšku jame je prikazanih nekaj vozičkov — vse od starejšega lesenega »švapl« pa do železnih, ki jih še danes uporabljajo pri transportu rude. Na desni so vgrajene jamske drče (šuta) za zbiranje rude v jami ter polnjenje vozičkov. Med obema so jamske stopnice (fortne) in jamsko drevo (tretne), ki služijo za odkopavanje rude v višjih legah jam. Sledijo jamske tračnice raznih dimenzij in vrst. V rudniku Mežica je položenih v jamah prek 600 km tirnic (približna razdalja do Beograda). Na robu leve stene ležijo cevi za odvajanje vode ter raznovrstne motike »krocne«, kladiva in cepini za različna dela v jami.

»Lauferji« — vozači (kakršnega kaže slika) prevažajo rudo do glavnih rogov (to delo so nekdanj v lesenih jamskih vozičkih »hunting« opravljali mladoletni, od 16 do 18 let stari fantje, potiskanje takih huntov po lesenih tirih je povzročalo glasove, podobne laježu psov). Na zidu so obešene različne vrtnalne naprave. S »šlenkerjem«, običajnim kladivom, so vrtnali do leta 1915 — to je še ročno. Do leta 1871 so v mežiškem rudniku razstreljevali še s črnim smodnikom, pozneje šele z dinamitom, danes pa z amonalom. Desno od »šlenkerja« so razobešena vrtnalna kladiva raznih vrst, predvsem flotmann, ki so jih v rudniku uporabljali od leta 1913 dalje. Vrtali so tudi z električnimi vrtnalnimi stroji znamke Siemens — Schuchert. Danes pa so v rudniku v rabi predvsem srednjetežka kladiva, proizvedena v železarni Ravne. Za zapolnjevanje vrtin pa v rudniku uporabljajo še danes t. i. »lotštoke«.

Rudo vozijo v glavnem z električnimi lokomotivami iz 7. obzorja v bližini izhoda iz jame. Odtod vozijo že dokaj

zdrobljeno rudo z vozički žičnice na vrh separacije, ki so jo zgradili v strmem desnem bregu Meže v letih 1912–1914.

Pod veliko karto mežiškega rudnega območja je z maketami prikazan star način ročnega ločevanja rude od jalovine, ki je bil v rabi še okoli leta 1922. Pod povečavo današnjega rudarskega Žerjava z zadimljeno »dolino smrti« in emblemom rudnika Mežica so na podstavkih najrazličnejši proizvodi mežiškega rudnika: cevi, bloki rafiniranega svinca (transportna oblika) s čistostjo 99,99 odst., pločevina (tudi do 0,8 mm debeline), šibre raznih premerov ter sodčki za njihovo odpremljanje. V kotu stoji boben za star način poliranja šiber. Danes se rudnik zaradi svojega izredno čistega svinca usmerja tudi v proizvodnjo akumulatorjev. Osrednji prostor je prekrit z maketami, ki prikazujejo razne stroje in načine pridobivanja svinca (pražarna, topilnica, bobnasta peč, visoka peč, rafinacija svinca).

Pomemben eksponat za tehnično zgodovino predstavlja vzbudni dinamo hidroelektrarne Žerjav najstarejšega datuma, zgrajene že 1899. leta, prvi elektromotor jamske lokomotive, ki so bile v obratovanju v rudniku od začetka elektrificiranega prevoza leta 1902 do danes. Rudnik Mežica je pri tem pionirskem koraku prav gotovo prvo podjetje na slovenskem ozemlju, ki je pričelo uvajati elektriko, predvsem v transportu. Ob elektromotorju je razstavljen zmanjšani model jamske lokomotive z jamskimi vozički za prevažanje rude, ki jih uporabljajo v mežiškem rudniku tudi danes.

Takoj ob prehodu v hodnik visijo v dveh nišah raznovrstne jamske svetilke: jamska svetilka za svečo, svetilka na ripsovo olje. To olje so si morali rudarji kupovati sami. Šele leta 1908 so pri delu v jami pričeli uporabljati karbidovke.

Večja železna ponev na začetku hodnika je služila za dviganje rude iz jam, druga na vitlu pa za spravljanje rude, pa tudi vode iz nižjih odkopov. To so bili preprosti vitli, na katere se je navijala vrv s ponvijo — nekoč (do leta 1852) iz konoplje, pozneje pa so v rudniku uvedli jeklene vrvi. Sredi hodnika stoji še livni lonec. S takimi so v Žerjavu vliвали svinec v različne kalupe.

Grafikona kažeta izreden skok proizvodnje v letih po osvoboditvi in ropanje bogate rude med obema vojnoma. V prvi stranski sobi desno so pod steklom razstavljene fotokopije važnih dokumentov mežiških rudnikov, ki dokazujejo, da je bilo tod rudarjenje okrog leta 1644 dokaj živo. Prav gotovo pa sega iskanje svinca v predelih Pece in Uršlje gore daleč nazaj v zgodovino, saj ima Pliberk (Blei-burg) že leta 1226 po njem izpričano svoje ime. Kakor pravi vir iz leta 1424, je kupil vojvoda Ernest Železni od nekega majhnega podjetnika iz okolice Pece štirinajst škafov svinčene rude. Da so turška nadloga, kuga in lakota ohromile rudarsko dejavnost, je lahko razumljivo. Kakor za železarstvo, tako so tudi za razvoj rudarstva na spodnjem Koroškem Thurni med najpomembnejšimi podjetniki.

V 18. stol. v okolici Pece ni bilo večjih rudarskih podjetij. V začetku 19. st., ob času Napoleonovih zmag, so postala rudišča svinca v južnem delu Koroške za Avstrijo, ki je v schönbrunnskem miru 1809. leta izgubila svoje največje svinčene rudnike (Pleiberk, Rabelj), vse bolj pomembna. Tako so v dobi velikih potreb po svincu v tem delu Koroške pričeli s proizvodnjo svinca razni manjši podjetniki, ki so se pozneje predvsem zaradi angleške konkurence združili v rudarske družbe. Končno združevanje razdrobljene rudarske posesti je

bilo zaključeno v letu 1893, ko so Rainerji kljub dolgoletnemu kljubovanju BBU (Bleiberger Bergwerks — Union) slednjič le prodali svoje posesti. Tako je postala sedaj tu unija lastnica vseh koroških svinčenih rudnikov in tovarn za predelavo svinca. Med obema vojskama je bil mežiški rudnik v lasti angleške firme CEML (The Central European Mines Limited).

Zastavo sv. Barbare so nosili rudarji ob raznih cerkvenih praznikih. V uniforme s paradnimi kapami leških in mežiških

Žerjav iz prevaljskih fužin

rudarjev so bili rudarji oblečeni ob svečanostih, paradah in pogrebih svojih sodrugov.

Dva načrta območij rudišč iz leta 1825 in iz leta 1827 kažeta ozemlje rudnega izkoriščanja družbe gospodov Prettnner, Brunner, Kompoš, Žerjav na področju Žerjava, Črne in Mežice. V zadnji sobi rudarske zbirke so v vitrinah najrazličnejše kamenine in rudnine z območja mežiških rudišč, ki so po kameninskem sestavu zelo pestra in tektonsko razgibana.

Najpogostejši minerali v rudniku Mežica so: galenit, sferit, markazit, cerazit, vulfenit idr. Stekljeni relief mežiškega rudnega območja je izdelan v merilu 1 : 25.000. Rudni izkopi na njem so označeni z rdečo barvo. Rudna gnezda in zapolnine se v rudišču razpredajo od višine 1012 m na Peci pa do pod gladino Meže v globino 347 m absolutne višine. Najbolj bogati del rudišča se nahaja v pasu med 970 do 370 m absol. višine, t. j. v predelu med 15. in 17. obzorjem.

Geološka karta in kulisni profili prek rudišča Mežice kažejo izredno razgiban geološki sestav in živahno tektonsko delovanje območja mežiških rudišč. Z maketo preseka je obiskovalcu omogočeno nazorno spoznati sistem rovov in jaškov, odkopov in transporta rude ter druge dejavnosti v mežiških rudnikih.

(Kompletni Vodnik bo izšel prihodnji mesec in bo naprodaj v Delavskem muzeju).

Počastili so Prežihov spomin

Letos februarja je minilo 20 let, odkar je umrl Prežihov Voranc. Februarska zima je že tolikokrat pokvarila načrte prirediteljem proslav, da so se predvsem šole odločile za počastitev Prežihovega spomina spomladi, kulturno prosvetna društva pa so laže ostala zvesta datumu smrti, ker so imela manjše prireditve v dvoranah.

Vsaj štiri zelo uspele proslave moramo omeniti in zanje izreči priznanje prirediteljem: ravnemu kulturno prosvetnemu društvu Prežihov Voranc, Svobodi iz Črne,

osnovni šoli Prežihovega Voranca Ravne ter odboru za podelitev Prežihovih značk in osnovni šoli Prevalje.

Ravenska Svoboda je priredila v študijski knjižnici kratek, a topel Prežihov večer za poslušalce, kolikor jih pač gre v bralnico. Bilo je to domače in prisrčno srečanje s Prežihovo besedo.

Svoboda iz Črne je priredila literarno glasbeni večer. Znani gledališki delavci in pevci so spletli pred polno dvorano hvalnega občinstva tenko pretehtan spored,

venec recitacij iz Solzic in Samorastnikov ter iz domače pesmi.

S praznovanjem dneva mladosti je združila proslavo **ravenska osnovna šola**, povabila pa je v goste zastopstva vseh tistih slovenskih osnovnih šol, ki se prav tako imenujejo po našem velikem pisatelju. Pevski in recitacijski spored je bil našturiran tako imenitno (ponovili so ga za starše), da bi lahko ravenski šolarji z njim nastopali na kateremkoli amaterskem odru in bi povsod doživeli tak aplavz, kot so ga doma.

Vrsto prireditev so nanizali ob tem tridnevem srečanju, se med seboj dobro spo-

Na Rinskem vreleu je bilo kar premalo prostora za mlade Prežihovce

znali in — Prežih bi jih bil vesel, teh mladih, veselih in samozavestnih otrok.

Srečanje značkarjev je bilo 7. junija 1970 v Kotljah pri Hotuljski slatini. Priredil ga je odbor za podelitev Prežihovih značk na čelu s pisateljem Suhodolčanom, program je prispevala osnovna šola Prevalje (pevski zbor in orkester je vodila tov. Stresova), Mladinska knjiga pa je za to priložnost izdala almanah 10 let Prežihove značke, ki ga je uredil Leopold Suhodolčan.

Nad 2000 otrok se je pripeljalo v Kotlje iz vse Slovenije. Z vseh šol, na katerih podeljujejo bralne značke, so prišli najboljši tekmovalci s svojimi mentorji. Toliko otrok naenkrat v Kotljah še niso videli.

Prirediteljem je uspelo zagotoviti obisk vrste pisateljev in republiških družbeno-

političnih delavcev, tako je bila tudi po tej plati prireditev na republiški ravni.

Cepprav seveda ni bilo mogoče izpolniti zamišljenega sporeda v tem smislu, da bi vsak udeleženec zares videl vse pomembne postaje v življenju Prežihovega Voranca (rojstna hiša, Kogel, Preška bajta, Preški vrh in grob), pa se je zato vzbudilo zanimanje za Prežihovo domovino in bodo mnogi spet prišli, da bodo v miru poromali od postaje do postaje ter si jih vtisnili v spomin. Nekateri se celo že zdaj zanimajo za vodnike. (Junija so odlično vodili domači slavisti in dijaki ravske gimnazije.)

Lepše in boljše bi komaj mogli počastiti Prežihov spomin, zato vsem prirediteljem za zvestobo in ljubezen velikemu samorastniku iskrena hvala!

O. R.

RAST MEŽICE

Tudi v višjih vodstvih na Slovenskem in v Jugoslaviji so spoznali, da smo zadnja leta sem na kraje, na prebivalce v njih, na njihovo življenje, vsakdanje tegobe, ki se pojavljajo povsod tam, kjer so ljudje skupaj, precej pozabili. Zaposleni smo bili predvsem s problemi gospodarstva, s problemi podjetij, z urejanjem zadev v splošnih družbenih službah, kot v prosveti, v zdravstvu, s problemi velikih občin itn. Sedaj pa vidimo (to smo družbeni delavci po krajih že vseskozi), da skupnost ljudi, kot jo predstavljajo kraji in krajevne skupnosti, zaslužijo in potrebujejo več pozornosti. Socialistična zveza in Zveza komunistov pripravljata o tem zanimive študije in dokumente.

Tudi se mi zdi, da v življenju v naši družbi vse prepogosto zavestno doživljamo in čutimo le tisti trenutek, ki ga živimo in hlastamo v njem, preteklost in bodočnost pa kot da sta daleč odmaknjeni, saj ju ne čutimo neposredno. Pa tudi v vsakdanjosti ne moremo vedno gledati in spregledati življenja okoli sebe, videti in spoznati

razmere in probleme svojega sosesa, svojega tovariša v podjetju, svojega sokrajana. Take razmere seveda niso samo v Mežici, ampak po vsej domovini in so pač posledica hitrega razvoja in naraščanja standarda, ki je prinesel s seboj vse večje socialne razločke. Od tod po mojem mnenju izvirajo v naši družbi tudi še vedno nereseni problemi upokojujencev, kmečkega življa itd. Zato je potrebno, da se kdaj pa kdaj razgledamo po širših obzorjih in razmerah, iz katerih krajani izhajamo in katerih vez med preteklostjo in bodočnostjo smo — ne le, da štejemo čas in letnice samo za nekaj let nazaj. Poglejmo torej nekoliko v preteklost, kaj so Mežica in njeni prebivalci že preživeli ter doživeli in kako se je kraj razvijal.

Najstarejše znane listine omenjajo Mežico oziroma njeno cerkev že davno, v letu 1154, torej kar skoraj 100 let prej, kot se omenjajo Ravne ali prejšnji Guštanj, kjer so pred nedavnim proslavljali svojo 720-letnico. Mežica bi lahko slavila čez štiri leta že svojo 820 letnico. Vsekakor je

bila Mežica od svojega početka pa do poznega srednjega veka, ko so ob Šumcu začeli postavljati fužine, majhna vasica, sestojela le iz nekaj bajt. Najbrž je edina priča te dobe v ožjem naselju le še Karicljeva hiša, ki jo moramo vsekakor ohraniti tako, kot je, še vnaprej.

Pred 100 do 200 leti je bila Mežica kot naselje prej fužinarska kot knapovska vas. Rudarji so živeli v tej dobi po grapah in bregih blizu rude, kot na Bregu, v Grabnu, v Šmelcu, pozneje na Poleni, pa na opuščeni kmetijah na Marholčem, Najberževem, na Stoparjevem pa še drugod.

Sredi preteklega stoletja se je skušala Mežica še s premogovništvom, na vasi pa so se ta čas razraščale široke hiše vaških mogotcev, kot Krauta in drugih. Šele po prelomu stoletja, ko je močnejše zaživela Pliberška rudarska unija, se je poleg Polene začela razvijati tudi Mežica kot rudarsko naselje.

Okrog leta 1930, kmalu po bojih mežiških rudarjev z rudniško gosposko za novo šolo in vodovod, je štel ožje naselje Mežice komaj okrog 700 prebivalcev. Leta 1945 je štela Mežica že čez 1500 prebivalcev. Danes, leta 1970, pa ima Mežica (sicer razširjena s priključeno Poleno) že 3500 prebivalcev. Krajevna skupnost pa se je povečala od nekdanje mežiške občine, ki je štela pred 40 leti le nekaj čez 2000 prebivalcev, kar na 4200 prebivalcev. Tako močan razvoj kraja je seveda posledica živahnosti razcveta rudnika svinca v poslednjih desetletjih.

V Mežico je zadnjih 100 let prihajalo mnogo ljudi tudi od drugod, prav iz vseh koncev domovine. Nekateri so se vživeli v razmere in postali pristni domačini, drugi manj. Še najmanj pa tisti, ki so prišli v preteklosti, daljni ali bližnji, le zaradi dobrega zaslužka, danes pa, ko je rudnik revnejši, odhajajo za boljšim kruhom. Imajo vso pravico.

So pa še drugi, in teh je največ, ki bodo ostali tudi v težavah in pomagali prebroditi suha leta. Saj težav je rod koroških knapov, fužinarjev in samorastnikov navažen. Več jih je bilo v preteklosti kot dobrega. Spomnimo se le na krizo in redukcije izpred štiridesetih let v rudniku. Spomnimo se na sosednje rudarske Leše, ki so bile in jih ni več. Spomnimo se na Prevalje, nekdanje cvetoče železarsko mesto Avstro-Ogrske. Železarna je bila in je ni več. Danes pa se kraj ob sosednji železarni in svojih podjetjih razvija in cvete naprej. Škoda, da niso na Prevaljah ohranili za spomin vsaj enega dimnika od nekdanjih številnih. Mi v Mežici imamo še vsaj eno fužino in Karicljevo hišo. Upamo, da bosta še stali.

Pa se vrnimo k nam v sedanost, v kraj, v naselje, v današnjo skupnost v Mežici. Kaj naj bi bil ta kraj danes drugega kot nekoč: bivališče posameznika, bivališče družin in skupno bivališče vseh, ki tu živimo, ki se vsak dan vidimo, ki hodimo v službe, onih, ki hodijo še v šole, pa žen in mater, ki delajo doma, do onih, ki uživajo zasluženi pokoj.

Kot imamo svoje stanovanje in ga vsak dan uporabljamo, tako imamo zunaj stanovanja v kraju svoj razširjeni skupni dom. Tu imamo svoje skupne naprave, ki so naše in služijo nam. To so naše ceste, vrtovi, zelenice in parki, to so naše grede z

rožami, tu je naše kopališče, so razna športna igrišča in naprave, tu je naša šola, naš vrtec, tu je naš narodni dom in tako naprej. Tu so še številna društva in njihovi vneti sodelavci, ki skrbijo in se trudijo, da nam v kraju ni dolgčas, ki urijo in vadijo mladino, prirejajo razna tekmovanja in druge prireditve. To vse in še marsikaj je kraj kot bivališče in skupnost ljudi. Tako je v Mežici, tako je tudi drugod, pri bližnjih sosedih in po širšem svetu. Kot urejamo svoje stanovanje ali svojo hišo ter negujemo odnose v svoji družini, moramo negovati in razvijati svoje skupne naprave, zunanjo podobo svojega kraja, predvsem pa tudi odnose med ljudmi, krajani.

Večkrat se zgodi, da pride tujec pa reče: »Lepo imate urejen vaš kraj; všeč mi je kultura ljudi, ki goje zelenje in rože ob

hišah in cestah.« Lani mi je nekdo rekel: »Pri nas pa so divjaki, vse cvetje so iz parka potrgali, pri vas pa vse tako lepo cveti.«

Pa se znajdejo tudi domačini, ki jim večsih prav nič ni prav, kar se v Mežici ukrene in naredi. Kritizirajo napore in ukrepe krajevnih vodstev. Primerjajo nas s kraji, kjer dobivajo in so dobivali desetine in stotine milijonov dinarjev za skupne potrebe, ne vedo pa, ker jih ni blizu na stanke in zbere občanov, kako male denarje dobivamo ali zberemo v Mežici danes in kako je dandanes v krajih omejena možnost neposrednega odločanja tudi v svojih lokalnih zadevah.

Vendar: z zaupanjem glejmo v prihodnost. Razvijajmo svoj kraj, svoj skupni, razširjeni dom. Pomagajmo pri tem prav vsi, vsak po svojih močeh!

Štefan Lednik

Ivan Ivartnik

Kako smo na Lešah kopali premog

Začetek in konec leškega rudnika je močno povezan z razvojem železarstva v naši dolini, je pa prav malo zapisanega o leških rudarjih in njihovem rudniku.

Nekako pred 160 leti je prišel na Leše h kmetu Kresniku neki Dunajčan. S takratnim gospodarjem sta se poznala, ker sta skupaj prebivala vojaška leta. Ker je premog gledal tako rekoč iz zemlje, mu ga ni bilo težko odkriti. Čez kakšno leto so že na dnevnem kopu na posestvu Janževu na veliko kopali premog. Odkrivali so vedno večje zaloge kvalitetnega premoga, ki je bil potreben za razvoj prevaljske železarnice.

Premog je dobival veljavo, saj je s svojimi 4900 kalorijami izpodrinil bukova drva in oglje. Ker so bile plasti premoga v globočino vedno večje, se je rudnik naglo širil. Skupno s prevažanjem premoga je bilo takrat zaposlenih preko 1200 ru-

darjev. Premoga pa so leški rudarji takrat nakopali trikrat več kot skupaj Trbovlje, Hrastnik in Zagorje. Uprava rudnika, če jo smemo tako imenovati, ker takrat so gospodarili grofje, je začela graditi zasilna stanovanja za rudarje. Najprvo je bil zgrajen samski dom. Ta pa ni bil podoben današnjim domovom. Bil je narejen iz lesenih brun, nič ometan, samo da je bila streha nad glavo; v njem je bilo prostora za petdeset samcev. Nadalje je bila zgrajena rudniška bolnišnica na Lešah. Imela je štiri sobe s po petimi posteljami ter kuhinjo, pralnico in ordinacijsko sobo, nadalje šola s tremi razredi in restavracija, ki je bila za tiste čase ena največjih v Mežiški dolini. Tu so se zbirali purgarji iz Mežice in takratnega Guštanja, rudarska godba pa jim je igrala. Zgrajena je bila tudi »prozivalnica« (farlescimer). Tukaj so se vsak dan zbrali rudarji. Bili so

Stara prozivalnica, zadaj direktorjeva vila

»prozivani«, nato so pomólili in šli v jame. Seveda pa takratni direktorji niso pozabili na sebe, saj so zgradili za svoja stanovanja nekaj lepih hišic. Direktorjeva hiša je danes v zasebni lastnini in še zdaj nosi ime »Vila na Lešah«. Rudarji pa so si sami gradili primitivne hišice, nekaj zidanega iz kamnja, ostalo pa leseno. Najbo k temu še pripisano, da so bile rudarske družine številne, saj je v vsaki bilo po osem do deset otrok.

Ko so izkopali zaloge premoga na Janževem posestvu, ki so bile čisto na vrhu, so začeli kopati nižje na Kresnikovem posestvu. Tu so morali narediti jašek (šaht); po pripovedovanju starih rudarjev je bil globok 16 klafter, to je 64 metrov. Temu šahtu so dali ime Gustaf-šaht. Ko so bile tudi tu izčrpane zaloge premoga, so se predstavili nekoliko nižje, in skopali šaht, ki se je imenoval Marin-šaht. Tu pa so že imeli tudi prve parne črpalke, s katerimi so črpali vodo iz jam. Ker je bil premog vedno globlje, je postajalo tudi delo vedno težavnejše. Primitivne črpalke niso bile kos vodi, ki je dotekala v jame. Premog so vozili s konji na Prevalje. Prav malo je spominov na tiste čase, tudi zapisanega je prav malo, le iz pripovedovanja najstarejših rudarjev so vzete te skope vrstice.

Okoliški kmetje si niso znali pomagati ali pa niso smeli, da bi z vožnjo premoga zaslužili kakšen krajec. Na Leše je prišel gospod, ki so ga imenovali Hanzel; že samo ime pove, od kod je bil. Zgradil je velik objekt. V spodnjih prostorih je bilo prostora za 10 parov konj, s katerimi je dobro zaslužil pri vožnji premoga. V zgornjih prostorih pa je bilo prostora za kakih šestdeset samcev; hišo so imenovali »Hanzelberk-haus«.

Ko so bili z leti izčrpani sloji premoga na Janževem, Marin-šahtu in Gustaf-šahtu, so se predstavili s kopanjem zopet nižje. Tu so izkopali rov Barbara 600 metrov, da so prišli do sloja premoga. V rovu na Barbari pa so že bile nakopane takšne količine premoga, da ga s konji niso mogli več voziti. Napravili so okoli hriba želez-

Leški knapi

Nekdanje prebivališče leških knapov

nico od rova Barbara do Prevalj. Od takrat naprej so vozili premog z vozički; konj je vlekel po trideset takih vozičkov. Ker pa so Leše precej više od Prevalj, so imeli tir za izpust vozičkov s separacijo. Izpustu smo takrat pravili »bremz«, separaciji pa »važhuta«.

V rovu Barbara je postajalo kopanje premoga vedno težavnejše, premog je držal vedno nižje, vedno večje količine vode pa so delale preglavice rudarjem, tako da so morali nehati s kopanjem in so se predstavili zopet nižje. Napravili so rov, ki je bil dolg 860 metrov, ime pa so mu dali rov Frančiška. Edino ta rov je še danes ohranjen od zunaj in nad njim je še danes videti letnico 1889, ki je vsekana v kamen.

Ko je začela propadati prevaljska železarna, je tudi poprej nagli razvoj leškega rudnika začel nazadovati. Začeli so odpuščati rudarje. Največ se jih je odselilo v Avstrijo in Nemčijo. V letih 1870 do 1890 se je število rudarjev zmanjšalo na samo še 400 do 500. V tistih časih rudarji še niso imeli nobenih pravic. Rudar in njegova žena sta pač po 12 ur delala pod zemljo, saj sta mislila, da sta tako ukazala gospod grof in bog.

V jamah so iz dneva v dan zahtevali od rudarjev večjo storitev. Čeprav v minullem stoletju rudarji niso bili dovolj razgledani, se jim je le začelo svitati, da jih grofje izkoriščajo. O kakšni proletarski organizaciji takrat rudarji niso dosti kaj vedeli, med rudarji so krožili razni pogledi. Imeli pa so le eno skupno misel, to je solidarnost in naslanjanje na lastno moč. Leta 1858 so ustanovili rudarsko bratovsko skladnico, ki naj bi skrbela, da ostareli in onemogli rudarji ne bi umrli od gladi.

V rudniku so postajale razmere iz dneva v dan hujše. Ker mož ni zaslužil toliko, da bi preživel družino, je morala tudi žena v jamo po 12 ur dnevno. Kakor hitro so otroci toliko odrasli, da so bili samostojni, so že morali v zbiralnico na zbiranje premoga od jalovine. Režim je postal vedno bolj strog. Če se je hotel mlad rudar poročiti, je moral imeti dovoljenje do takratnega direktorja. V jamah pa je takratni obratovodja Haller postajal ne-

znosen. Ta si je privoščil tudi sladkega življenja na račun izgaranih rudarjev.

Med rudarji je vrelo, potrpljenje pa je prekipelo, ko je Haller postavil na cesto pet rudarskih družin. Vsi rudarji z ženami in otroki so bili na nogah. Obratovodja Hallerja so hoteli dobiti in ga vreči v šaht. Rudarji so obkolili rudniško pisarno. Ker pa so pazniki čuvali vhode, je obratovodja Haller skočil skozi okno in zbežal skozi gozd po leškem potoku proti Prevaljam. Na Prevaljah so takoj zbrali takratne pripadnike nemške gospode in nekaj žandarjev, da bi ukrotili leške puntarje. Rudarji so se zavedali, da jim gre za biti ali ne biti. Takoj so organizirali skupine, ki so bile pripravljene spopasti se s čuvarki reda. Ker pa so na Prevaljah hitro zvedeli, kaj pripravljajo rudarji, in da so še vedno enotni in složni, si niso upali iti krotit rudarjev.

Ker so takratni gospodarji rudnika videli, kako so rudarji enotno in složno nastopili proti tiranu, ki jim je že itak trdo življenje delal še težavnejše s svojim terorjem, so poslali na Leše delegacijo, ki je umirila rudarje. Zasluge se jim je povečal od 70 na 75 krajcarjev, pa tudi ženam ni bilo treba več v jamo. Rudarji so tudi zahtevali, da odslej naprej ne bodo več delali po 12 ur dnevno. Po enodnevnem razpravljanju med gospodarji in rudarji so rudarji tudi dosegli, da se jim je odobrilo 8-urni delavnik.

S tem pa leški rudarji še niso bili rešeni trpljenja in revščine, da bi lažje preživljali številne družine. Uprava rudnika jim je na svojih posestvih razdelila parcele, na katerih so po šihu kopali, tam sejali krompir, zelje in fižol. Kot že omenjeno, so rudarske družine imele od 8 do 10 otrok, tako da za vse ni bilo prostora pri mizi. Ti otroci so bili napol goli, spali pa so na slami. Pri vsaki rudarski družini sta bili v hlevu za hišo po dve kozi. Dnevna hrana za otroke je bil koruznik močnik z mlekom, sladkorja in belega kruha niso poznali.

Ko pa je izbruhnila I. svetovna vojna, so morali mlajši rudarji zapustiti delo in odriniti v vojsko, nekaj jih je bilo tudi

oproščenih. Ko so odhajali v vojsko, se je na veliko pilo. Takratni avstrijsko usmerjeni purgarji so rudarjem zatrjevali, da se bodo po 14 dneh vrnili nazaj, da bodo Srbijo po štirinajstih dneh izbrisali z zemljevida. Še sanjalo se jim ni, da se bo vojna vlekla v leta. Rudarjem so postajali vedno težavnejši dnevi, hrane je primanjkovalo, prav tako obleke in obutve. V jame so hodili v cokolah, skoraj bosi. Takrat, to je bilo leta 1916, so se zbrale žene pred jamo in niso pustile mož vanjo. Zahtevale so takratnega direktorja Prekopila. Ta je prišel med zbrane žene in rudarje z zastopnikom iz vojske, ki je ves čas držal pištolo v rokah. Obljubil je, da bo priskrbel za rudarje več hrane; tako da jih je pomiril. Po dveh mesecih pa so pripeljali rudarjem dva vagona kolerabe in nekaj starih čevljev, katere so sezuli padlim ali umrlim vojakom.

Borba za obstanek in življenje se je nadaljevala do konca prve svetovne vojne. Ko pa se je leta 1918 razsula avstro-ogrska oblast, so se vračali izstradani vojaki iz Galicije in Karpatov. Med leške rudarje so že prihajale prve vesti o ruski revoluciji, boljševikih itd. Rudarji so imeli tudi svoj magazin na Lešah, v katerem so dobivali nekaj hrane za svoje družine. V tistih dneh, ko še ni bilo prave oblasti in ko so se po dolini vračali sestradani vojaki in se zbirali v skupine, so zvedeli tudi, da je na Lešah magazin, v katerem je še bilo nekaj vreč koruzne moke in slanine. Sestradane skupine so ga hotele izropati, toda rudarji so takoj organizirali skupine, ki so čuvale vse dohode na Leše. V tistih nočeh je bilo čuti tudi nekaj streljanja. Hrana, kolikor je je še ostalo v magazinu, so rudarji med seboj razdelili. Ko pa je zmanjkalo tudi tega, so se sestradani rudarji pognali v direktorjev hlev, v katerem je imel ovce in krave, poklali so ovce, meso pa so si razdelili.

Na Lešah je bilo tudi nekaj ruskih ujetnikov, ki so morali delati v rudniku, po šihu pa na direktorjevem posestvu. Ko so ujetniki zvedeli za razpad in poraz Avstrije, so hoteli dobiti direktorja in ga linčati. Vdrli so v stanovanje in iskali direktorja, ta pa se jim je skril v prizidek, kjer še danes visi rudarski zvonček, ki je označeval vsako jutro in opoldne začetek dela.

Leški rudarji so bili ponosni na svoj punt, ki je bil leta 1885, in na revolucijo leta 1918, ko so proglasili sovjetsko oblast. Toda ta je trajala le nekaj dni. Potem je bilo treba iti zopet na delo. Ker pa takratno vodstvo ni posvečalo dovolj pozornosti raziskavam zalog premoga (tega so odkopavali kar od spredaj — rudarji takemu odkopavanju pravijo »ravbanje«), so nastajale v jamah težave: pritiski na odkopana ležišča so se večali, rudarji so morali zapuščati jame, ker niso bili kos vzdrževanju. Izčrpanost premogovih ležišč in nestrokovno vodstvo ter gospodarska kriza so prisilile takratno vodstvo, da je začelo odpuščati rudarje, nekaj pa so jih upokojili s sramotno pokojnino. Črna skrb je še nadalje gospodarila po rudarskih domovih.

Menjavali so se oblastniki: grofi Henkli pozneje Donersmark Beuthen in nazadnje Flaschberger, ki pa nikakor ni bil sposoben voditi že itak izčrpani rudnik. Zaloge premoga je vedno iskal tam, kjer jih ni bilo. Denarja je zmanjkalo in rudnik je

šel v konkurz. Po domače rečeno, rudnik se je »spufal« ali »skrahiral«. Rudarji so odhajali v Francijo, Holandijo, Belgijo, le kakih 150 jih je še ostalo, ki zaradi številnih družin niso mogli po svetu. Leta 1930 je Flaschberger začel rudarje izplačevati v bonih, na katerih je bila vtisnjena grofovska krona tedanjih lastnikov. Natisnjene krone so trgovci nekaj časa sprejemali in dajali živež rudarjem, toda boni so izgubljali kritje, tako da rudarji zanje kmalu niso več dobili živeža.

Trgovci in upniki so začeli rubiti, tako so leta 1934 pobrali rudniku nekaj premoženja. Rudarji, kolikor jih je še ostalo, so se obupani spraševali, kaj storiti, z obrazov pa sta jim gledala obup in lakota. Kdor je le vedel kod in kam, je odrinil iz Leš. Okrog 70 do 80 družin pa je dočakalo, ko je Flaschberger rudnik zaprl.

Začeli so prodajati rudniške posesti, gozdove, hiše in vse rudniške naprave, rudarji pa so obupani čakali, kaj se bo z njimi zgodilo. Pomoči pa ni bilo od nikoder. Ker pa smo še vedeli za plasti premoga, ki niso bile več kot 3 m pod zemljo, smo začeli kopati še ta premog. Vsak dan nas je bilo več, po skupinah po 5 do 8 rudarjev, ki smo kopali premog in ga prodajali, kamor je kdo vedel in znal. To pa ni trajalo dolgo. Prišli so žandarji in nam rove zaplombirali. Krotili so nas, da sami ne smemo kopati premoga, da je to divje rudarstvo. Dela ni bilo nikjer, tu pa smo še imeli zaslužek za kak dinar. Zato smo se ponoči spravili na kopanje. Plombe, kate-re so napravili orožniki, smo potrgali, pred rovi pa so zjutraj že bili kupi premoga. Ker kopanja niso mogli preprečiti, so nam prepovedali prodajo premoga. Žene so pobasale svoje malčke v naročje, večje otroke pa pod roko, pa smo krenili na Prevalje pred okrajno glavarstvo in občino. Zahtevali smo dela ali pa da nam pustijo kopanje in prodajo premoga. Žene so vpile: »Dajte našim možem dela, da bomo kupile otrokom kruha!«

S to demonstracijo smo zopet toliko uspeli, da smo s kopanjem premoga nadaljevali. Organizirali smo se v zadrugo, ki je dobila ime Rudarska zajednica. Neizplačane bone smo zastavili za nekaj rudniškega inventarja, ostalo pa za rudniške hiše, da niso prišle v tujo last, pozneje pa je zajednica prodala hiše rudarjem. Rudarska zajednica je nekaj časa kar dobro gospodarila. Seveda ni bilo denarja za večje investicije in raziskave, premog, ki je bil na vrhu, je bil izkopen in tako je tudi Rudarska zajednica nehala delati. Pri tem naj poudarim, da smo bili v začetku gospodarjenja rudarji zelo ponosni, da imamo rudnik v svojih rokah in smo veliko šihov napravili zastonj, saj smo mislili, da se bomo tako dokopali do dobrega gospodarjenja. Leta 1939 pa je tudi še zadnja jama bila zaprta in tako je leški rudnik po 120 letih svojega razvoja dokončno usahnil.

Nekaj rudarjev so zopet upokojili, kar pa nas je bilo mlajših, smo stali močni, z žuljavimi rokami sredi ceste. Ker so bile Leše od vsega začetka tako rekoč rdeče, nismo mirovali. Zopet smo se zbrali in demonstrirali po Prevaljah. Zahtevali smo dela in kruha. Demonstracijo smo napravili takrat, ko je ban Natlačen obiskal Mežiško dolino. Klicali smo parole: »Ban Na-

Zadnji rudarji, ki so kopali za zadrugo

tlačen, leški knap te čaka lačen.« S to demonstracijo pa smo zopet dosegli, da nam je dala občina neporočenim po 14 dni, poročenim pa po 30 dni dela. Hodili smo delat cesto proti Sentanelu, nekaj pa na regulacijo Meže. Na 8 ur dela smo zaslužili po 20 din. Izplačilo pa je bilo zaradi pomanjkanja denarja polovica v dinarjih, polovica pa v naturalijah, to je, dobili smo za tistih štirinajst dni dela 140 din, ostalo pa po 70 do 100 kg koruze.

Morda se bo bralcu teh vrst zdelo čudno, zakaj koruzo za plačilo. Toda v tistih časih je bilo vse mogoče. Tedanji župan je bil lesni trgovec, pa je prodajal les na Hrvaško. Ker je bila kriza za denar, so mu Hrvatje plačevali za les s koruzo, to pa je tako vnovčil, da nam je namesto denarja dajal koruzo.

Takrat je v Nemčiji cvetel nacionalni socializem ali hitlerizem in nekateri obupani rudarji so tudi tu videli rešitev. Naj bo zapisano, kar se je resnično dogajalo, da so se ob nedeljah brezposelni rudarji spravili peš na avstrijsko mejo, če pa si jih vprašal, zakaj hodijo na mejo, so odgovorili, da hodijo na mejo srat, da bodo Nemci videli, da vsak dan jemo sam koruzni močnik in žgance. Takratne oblasti se niso bile sposobne pobrigati za brezposelnega človeka.

Kakor so takratne razmere resnično opisane, je tudi resnica, da kljub pomanjkanju in brezposelnosti le nismo mirovali. Lešnarji smo aktivno sodelovali v kulturno prosvetnem društvu Svoboda. Imeli smo svoj tamburaški zbor, dramska skupina pa je vsako leto dala na oder po štiri predstave. Igrali smo Hlapca Jerneja, Rdeče rože, Pohujšanje v dolini Sentflorjanski, Divjega lovca itn. Imeli smo skiopitična predavanja. Pokojni učitelj tovariš Doberšek pa nas je učil o idejah Marxa, Engelsa in Lenina. Z ravnimi in mežiškimi svobodaši smo sodelovali ob prvo-majskem prazniku, katerega takratne oblasti niso nikdar mogle zatreti.

Ko so takratne oblasti videle, da grozi nevarnost za invazijo hitlerizma so se razmere nekoliko izboljšale. Nekaj rudarjev so zaposlili v rudniku na Holmcu, ki je takrat začel na novo obratovati, nekaj tudi v mežiškem rudniku, ostale pa v guštanjski fabriki. Okupacijo smo dočakali razočarani, petokolonaši pa v prepričanju, da je zanje napočil nov čas. Toda kaj hitro so se vsi računi prekrižali. Na Lešah so se pojavili prvi partizani; ker so pri vseh ponižanih in zatiranih rudarjih dobivali zatočišča, so Nemci imenovali Leše »banditendorf«.

Kar hitro so Nemci odpeljali nekaj zavednih partizanov v taborišča smrti, nekaj se nas je pridružilo NOV. Veliko leških fantov pa je prišlo v stari Jugoslaviji po razsulu jugoslovanske vojske v nemška ujetništva. Vsak je po svoje trpel in tako smo dočakali konec nemške tiranije. Od vseh krajev so se vračali nekdanji rudarji in njihovi sinovi na svoje domove. Marsikateri pa se tudi ni več vrnil. Vsak po svoje je skozi štiri leta trpel in grenki so spomini na tiste čase.

Po osvoboditvi pa smo na novo zaživeli, saj je bilo za vse poprej ponižane in zatirane povsod dovolj zaposlitve. Porušena domovina je klicala na obnovo. Tudi našo vas smo začeli obnavljati. Najprvo smo se lotili elektrifikacije kraja in vasi. S prostovoljnimi delom smo napeljali v borne lesene bajte elektriko. Ko so izginile iz zakajenih bajt sveče, petrolejke in karbidovke, so se nam zazdele lepše. Nato smo se lotili vodovoda. Napeljali smo v hišice vodo, ker je prej ves čas bila le na koritih na treh krajih v vasi. Tega ni bila možna poprej rudniška uprava niti stara Jugoslavija. Čeprav je bilo zapisano, da kraj izumira, te besede le niso držale. Poprej sinovi leških knapov, danes kvalificirani delavci, mojstri, tehniki in inženirji v ravnski fabriki skupno vsak po svojih sposobnostih gradimo novo družbo, v kateri ni ponižanih in zatiranih, na svoji zemlji smo gospodarji sami.

Eden od vhodov v rudnik

Sledi o nekdanjem rudniku in rudarjih po malem izginjajo. Tudi preroki, ki so

Dr. Franc Kotnik

Prerez koroškega slovenskega slovstva

Letos bo minilo 50 let od nesrečnega koroškega plebiscita, zato se mi zdi prav, če po 15 letih objavim članek brata Franca, katerega je napisal ob 30-letnici koroškega plebiscita. Članek je bil objavljen v »Celjskem tedniku«. Ker pa je bil ta list namenjen le bralcem takratnega celjskega okraja, je jasno, da ga je bralo le malo ljudi iz Mežiške doline, zato sem se odločil, da ga objavim v našem »Fužinarju«, kajti vsebina članka zadeva predvsem nas Korošce, pa seveda tudi druge Slovence. Članek je brez vsake hvale vreden ponatista. Tu je na kratko in zgoščeno ter preprosto povedano vse ono, česar nam določeni krogi onstran meje ne priznavajo. Ker sem že v mladih letih shranjeval vse ono, kar je bilo napisano o naši koroški deželi, sem shranil tudi ta članek. Ko sem tako večkrat brskal po predalih pisalne mize, sem vedno naletel nanj in ga z veliko ljubeznijo in ponosom prečital, pri tem pa se spominjal besed našega velikega pesnika Otona Župančiča, ko pravi v neki svoji pesmi, posvečeni Korotanu:

»Kadar se v srcu spomnim Korotana,
odpre se mi globoka v prsih rana...
naj peče me, naj spati mi ne da...
ne izpustim iz srca Korotana.«

Z. Kotnik

Koroška nemška propaganda je trdila, da se koroški Slovenci ne udeležujejo slovenskega slovstvenega, znanstvenega in kulturnega življenja.

Na Koroškem pa je že pri ustoličenju koroških vojvod do 13. stoletja sled praslonske obredne pesmi.

Brižinski spomeniki, ki so nastali konec 10. stoletja, so doma na Koroškem in nam kažejo, kakšen je bil jezik tedanje dobe, ki je še ves starinski in je še podoben makedonskemu narečju, ki sta ga pisala solunska brata sv. Ciril in Metod.

V slovenskih narodnih baladah do 12. stoletja ni zaslediti nemškega vpliva. Čeravno je doba do slovenskih protestantov

napovedovali da bo na Lešah raslo grmovje kot nekoč, so se ušeli. Stare lesene bajte izginjajo, namesto njih rastejo čisti in snažni domovi. Iz Leš hodi na delo v razna podjetja v dolini okoli 150 mladih fantov in deklet. Ne, ni res, nič več ne pešajo v oddaljeni Guštanj ali Mežico. Vsako jutro pride po nas avtobus in nas odpelje na naša delovna mesta. Ravno tako nas po končanem šihu pripelje nazaj na naše domove.

Nekdanjo »prozivalnico« smo preuredili v moderno trgovino, v kateri dobimo vse potrebno in ni nam več treba pešati na Prevalje. Kar je še vidnega od nekoč, je nadzidek nad trgovino, v katerem še vedno visi nekdanji rudarski zvonček. Pred več kot 100 leti je klical rudarje na delo, zdaj pa le še včasih zleze kak nagajivček v stolp in pozvončka. Takrat se za trenutek povrnejo spomini na preteklo trpljenje leških rudarjev. Pa tudi spomenik padlim sredi vasi spominja na trpljenje tistih, ki so se žrtvovali za našo svobodo.

Te spomine sem zbral od še živčih rudarjev, ti pa so imeli še spomine od svojih očetov in dedov.

suha, je vendar narodna poezija tudi na Koroškem že tedaj živela in je bogata.

Ko nastopi revolucionarna doba protestantizma, ustanovi koroški plemič baron Ivan Ungnad iz Ževneka pri Doberli vesi v Urachu na Württemberškem slovensko-hrvatsko tiskarno. Koroški deželni stanovi so prevzeli skoraj petino stroškov za Dalmatino biblijo in dobili tristo izvodov; vsch je izšlo 1500. Koroški protestantski pridigar župnik Janž Fašang je sodeloval pri reviziji Dalmatinove biblije. V dveh vaseh pri Podkloštru živi še sedaj nekaj slovenskih protestantskih družin. Slovenski protestanti so dali v Celovcu pod Jožefom II. tretjič natisniti Karščanske lepe molitve, ki jih je svoj čas izdal Dalmatin. Duhovna bramba in Kolomonov žegen sta zvezana s protestantsko slovensko knjigo in njenim jezikom. Dijaki jezuitskih šol v Celovcu deklamirajo slovenske pesmi l. 1601. Imamo tudi nekaj slovenskih pri-sežnih obrazcev: Vetrinjsko prisego za priče (1601–1609), fevdno prisego krškemu škofu l. 1653 in prisego slovenskih tržanov iz Železne Kaple. V Celovcu so na novo izdali Megiserjev slovar leta 1744 in prevedli Bohoričevo slovnico na nemški jezik. Iz začetka 18. stoletja imamo prepise iz Kreljeve postile (1566) in iz Tulščakovega molitvenika, Kolomonov žegen l. 1740, Duhovna bramba leta 1750 je obelčala popotnikom pomoč na suhem in na morju, Kolomon pa bi naj varoval vojake smrti v vojski.

Okoli l. 1750 pa se prične precej bogata bukovniška književnost. Tedaj je l. 1750 nastal Leški rokopis, l. 1754 je sestavil Luka Maurer iz Podkloštra slovensko cerkveno pesmarico, l. 1767 je prevedel kmet Matija Žegar ANTIKRISTA, Andrej Goričnik iz Podpečje vesi pa je prevedel Mathio-

lijeve Arcniske bukve, ki jih je l. 1769 prepisal Matija Kranjc, tudi Šentbiljne bukve so krožile med koroškimi Slovenci. Tiskana literatura je ljudem premalo nudila, zato so si sami pomagali s prevodi in sestavki.

Andrej Šuster Drabosnjak (l. 1768 do leta 1825) je združil v svojih spisih skoraj vse pretekle literarne struje. Ustanovil je na Kostanjah gledališko družino, ki je igrala njegove ljudske igre od leta 1826 do 1935. On je ustanovitelj slovenske koroške ljudske drame kakor Linhart v Ljubljani umetne.

Mož je živel v francoski Iliriji, ki je dajala kulturnemu življenju več prostosti. To posebno kažejo njegovi revolucionarni verzi v Svovenjem Obaceju. Prevajal je tudi ljudske knjige: Historijo o lepi Mageloni, o večnem šuštarju Ahasveru in o Kralju Matjažu (Frideriku Barbarosu). Kar so bukovniki napisali, pomeni osamosvojitve od nemškega jezika, ki ga ljudstvo ni razumelo. Drabosnjakov sodobnik je Miha Andrejaš (1762 do 1821), tkalec iz Št. Jakoba v Rožu, naslednik pa Franc Leder Lisičjak iz Globasnice v Podjuni (1844 do 1908).

Centralna osebnost v prvem obdobju narodnega razsvetljenja je Ožbald Gutsmann (1727–1790). Dokončno je uredil sestav slovenske sklanjatve, izločil zvalnik in ablativ in določil mestnik v slovenščini. Njegova slovenska slovnica l. 1777 je najboljše opisna slovnica in odlično delo, druga izdaja je izšla l. 1786 v Celju. Trajne zasluge za slovenski književni jezik pa si je pridobil s svojim slovarjem 1789. Pomagal je, da so se vsi Slovenci združili v narod s skupnim književnim jezikom.

Iz nemškega nasilja je vzrasla pri Slovanih romantika. Njeni koroški zastopniki so Jarnik, Grundtner in Schneider. Temu se pripisuje celo drama Ulrik grof Celjski, a rokopis je izgubljen. Edina izvenkranjska čbeličarja sta Jarnik in Schneider. Urban Jarnik (1784–1844) je bil pesnik, narodopisec, zgodovinar, jezikoslovec in delavec za versko, umsko in gospodarsko izobrazbo mladine in ljudstva. Prešeren ga je zelo cenil kot pesnika, bil je bolj nadarjen pesnik od Vodnika. Škoda, da ni imel kakor Vodnik mentorja. Izdal je dva slovarja in objavil v Vrazovem Kolu (l. 1842) prvo dialektološko razpravo: »Obraz slovenskega narečja u Koroškoj«. Razen tega je spisal še mnogo drugih knjig. Poleg Vodnika in Ravnikarja je bil najvplivnejši slovenski pisatelj.

Ko je leta 1821 prišel Slomšek v celovško bogoslovje, je dal za preroditeljsko vnemo na Koroškem mnogo pobud. Vodil je privatni tečaj za pouk slovenščine. Policija ga je zaradi tega nadzorovala. Najdelavnejša in najvplivnejša med Slomškovi učenci sta bila Matija Majar in Andrej Einspieler. Majar je bil obenem Jarnikov učenec in je postal eden najpomembnejših slovenskih narodopiscev. Leta 1848 je prvič sprožil zahtevo po enakopravnosti slovenskega jezika.

Anton Janežič pa je eden najodličnejših delavcev vseh časov za slovensko jezikovno kulturo in za organizacijo slovenskega književnega dela. Ko je prvi poskus slovenskega leposlovnega lista celjska Slovenska Čbela leta 1850 prenehala, je sredi istega leta Janežič obnovil Sloven-

sko Bčelo. 1852 je stopil Bčeli na stran še Einspielerjev Šolski prijatelj, časopis za šolo in dom, pozneje »Slovenski Prijatelj«. Pri Janežičevem Slovenskem Glasniku (1858 do 1868) pa so že sodelovali najboljše pesniki in prozaisti. Glasnik je polagal temelje slovenski povesti in noveli.

Janežičevo »Cvetje iz domačih in tujih logov« (1860—1867) pa je v 22 zvezkih objavljalo izvirno slovensko leposlovje in prevode iz klasičnih in svetovnih jezikov. V njem je izšel prvi slovenski roman, Jurčičev Deseti brat. Janežič in Einspieler sta med ustanovitlji Mohorjevega društva in Družbe, ki je isto tako združevala najboljše slovenske pisatelje. V politični zgodovini je Einspielerjev »Slovenec«, ki je izhajal od 1865 do 1867 v Celovcu, zelo pomemben. Pozno mu je zrastel naslednik »Mir« (1882—1920). Glasnikov naslednik pa je bil Besednik (1869—1878). Ko je prišel dr. Jakob Sket za profesorja v Celovcu, je skušal obnoviti s »Kresom« (1881—1886) Janežičevo izročilo, kar pa se mu ni posrečilo, ker je začel zvoniti v Ljubljani »Ljubljanski Zvon«, ki je združil najpomembnejše pisatelje in pesnike. Od leta 1852 do 1919 pa je delovala v Celovcu Mohorjeva družba. Njen pomen za slovensko ljudsko književnost in za občo izobrazbo vsega slovenskega naroda je očiten.

Sket je spisal po slovenski narodni pripovedki ljudsko povest »Miklovo Zalo«, ki so jo večkrat dramatizirali, prvič pa koroški rojak Jaka Špicar. Prva uprizoritev je

bila na sokolskem odru na Jesenicah, kamor smo koroški Slovenci iz Celovca in iz Roža v lepem številu poromali.

Videli smo, da Koroška od Jarnikovih časov ni rodila pomembnega slovenskega pisatelja ali pesnika — mnogi so se sicer ubadali v prozi ali pesmih, toda vrha niso dosegli — šele nekako 100 let po Jarniku se pojavi zastopnik moderne, Župančičev in Cankarjev drug, Fran Eller, globokomiseln čustven lirik izklesanega izražanja.

Prežihov Voranc se je rad imenoval bukovnik, s tem je hotel povedati, da je bil kakor njegovi skromni predniki samouk, ki je zrastel iz ljudstva. Dolga in težka je bila njegova pot na vrh Samorastnikov, pred kratkim je izšel njegov Doberdob v drugi izdaji, o katerem sodi naš slovstveni zgodovinar Ivan Grafenauer, da vsa poplava nemških vojnih romanov nima postaviti nasproti nič enakovrednega. Utihi se naš edini, a obenem eden najboljših pripovednikov.

Redko in skopo se oglašajo drugi bard Mežiške doline dr. Franc Sušnik, mnogo obeta Janez Gradišnik s Prevalj, upamo tudi, da Jožko Jurač (Kraj umira) še ni umrl.

Viri

Iv. Grafenauer, Slovensko slovstvo na Koroškem, živ član vseljudskega slovstva (Koroški zbornik 1946)

Fr. Kidrič: Zgodovina slovenskega slovstva

meni zopetno nenehno delo doma in v družbi, tako kakor ga vam je narekovala neprestano spreminjajoča in razvijajoča se dinamika vsega našega povojnega razvoja vseh 25 let po vojni do današnjih dni, vse do danes, ko doma, sredi svojih lepo, pošteno, v naprednem socialističnem duhu, spoštovanju do malega delovnega človeka bodisi delavca ali kmeta vzgojenih otrok in vnukov praznujete svoj veliki življenjski jubilej — svojo 70-letnico.

Dovolite nam, draga tovarišica Flora, da se vam v imenu hotuljskih družbenih organizacij ZK, ZB, SZDL, RK, PD in vaše skupnosti, — v imenu Hotuljcev, v imenu vaših sosedov, ki vas radi imajo, predvsem pa v imenu nas vseh, ki ste nas povabili k sebi, da bi skupno preživeli in proslavili vaš jubilej, ta nepozabni večer, ki je tako redek v človeškem življenju, dovolite, da se zanj prisrčno zahvalim.

Hvala vam za ta lepi spomin, za spomin, ki bo živel z nami. Hvala za dobre človeške soseske odnose, za prijateljstvo! Hvala za vaše nesebično, požrtvovalno delo za svet, v katerem živimo, za prihajajoči boljši, socialno pravičnejši svet jutrišnjega dne, za svet, ki si tako težko prebija pot skozi stoletja nakopičene in skrbno negovane človeške napake, strasti in slabosti!

Lubasova mama — še na mnoga leta!

Rok Gorenšek

Lubasovi mami ob 70-letnici

70-letnico svojega bogatega, dobrega in slabega polnega življenja praznujete! 70 let vašega življenja, draga mama! — Kaj to

Lubasova mama

pomeni? Koliko velja? Kakšna je teža teh 70 let?!

Vaših 70-let pomeni rojstvo, vaše otroštvo, šolo, pašo živine, pomeni vaša mlada cvetoča dekliška leta s svojimi skrivnost-

mi, upi in nadami — prvo mlado ljubezen! — Pomeni zakon, njegove križe in težave, spočetje in rojstvo otrok — morda tudi smrt, boleznin in neprespance noči, delo in zopet delo — gospodarstvo in gospodinjstvo na kmetiji, na Lubasovem gruntu. To so tudi dobri soseski odnosi, to pomeni tudi doživeti in preživeti smrt, izgubo staršev, moža, sorodnikov, znancev, prijateljev in sosedov — pomeni prestati dve svetovni vojni in strašno gospodarsko krizo, trpljenje in pomanjkanje, koroške boje in nastanek stare Jugoslavije, kar je prinesla prva svetovna vojna. Pomeni obnovo in razcvet gospodarstva ter krizo po prvi vojni, ko ni bilo denarja niti za sol in petrolej.

70 let vašega življenja pa je tudi druga, še strašnejša svetovna vojna, je ilegalno delo, revolucionarno delo za pravice delovnih ljudi, za zvezo med kmetom in delavcem. To pa pomeni aktivno borbo v gozdovih, v partizanih, to je strah, so ječe, je gestapo, je pretepanje in mučenje, to je ločitev od doma, od moža in otrok.

Toda 70 let vašega življenja, draga Lubasova mama, pomeni tudi radost in veselje vrnitve, pomeni svobodo za vas in vaše drage, pomeni vrnitev nazaj na Lubasovo in ponovno delo za obnovo grunta in predvsem delo v organizacijah. Pomeni nastanek nove Jugoslavije, Jugoslavije vaših sanj in želja. To pa je tudi delo v organizacijah OF, ZK, AFŽ, v združništvu, pomeni obdelovalno zadrugo »Prežihov Voranc« s sedežem pri Lubasu z vsemi njenimi dobrimi in slabimi stranmi, po-

Alojzu Winklerju v slovo

Hladen veter je vel nad Barbaro, nebo je bilo mrko in vrhovi smrek so se priklanjali, kot bi tudi oni hoteli biti zraven, ko je krsta tiho drsela na dno, od koder ni

več povratka. Besede dr. Sušnika in tov. Vušnika so odplavale daleč čez te smreke in iskale spomin čisto drugje. Besede, lepe, a le besede za tiste, ki so ostali, so iskale svetel trenutek tam na Primorskem. Tudi tam je polno gozdov in tam je leta 1900 začelo utripati srce Alojza Winklerja.

V Lokvah se je rodil in gozdovi so mu bili pri srcu. Trdo je bilo njegovo življenje že v mladosti, hitro je okusil grenkobo, srd in trpljenje. Prva svetovna vojna in priključitev Primorske k Italiji. Bil je Slovenec, večkrat zaprt, leta 1927 je pribežal v takratni Guštanj. Koroški gozdovi so mu dali delo. Bil je marljiv, postal je lesni manipulant.

Nemci na Slovenskem, skoraj povsod. A gozdovi niso počivali. Tudi Winkler ne. Bil je član prvega odbora OF, ki je bil

ustanovljen oktobra 1942. Do osvoboditve se je gnal, okusil je celovski zapor, a ni klonil.

Osvoboditev. Zopet delo, samo delo. Organiziral je lesni odsek pri KZ Prevalje in postal njegov vodja, bil je prvi izvoljeni predsednik KLO takratnega Guštanj, bil je dolga leta predsednik akcijskega odbora za gradnjo nove gimnazije. Bil je marljiv, razdajal se je za vse, a gimnazija mu je bila najbolj pri srcu. Bil je mož, ki ni klonil, bil je pošten človek.

Železarji, s katerimi je skupaj gradil gimnazijo, so ga kasneje sprejeli v svojo sredino. Najprej je delal v kapitalni izgradnji, potem je bil spet pri svojem stalnem spremljevalcu, pri lesu. Ko ga je zamenjal z ingoti, je začel počasi hirati. Dolgo je živel bolan, odmaknjen od vsega, tih in skromen.

Sedaj ga ni več, a ostala bodo njegova dela.

Žalna koračnica je utihnila, tudi pesem se je že razgubila med vrhove smrek tja pod Goro in zadnji spremljevalci so počasi odhajali...

Umril je zaveden narodnjak — slava mu!

Valentin Kapun

Rodil se je 15. januarja 1899. Že kot mladenič se je spoprijel s težkim rudarskim delom. V dobi izgradnje porušene domovine ga srečamo v vrsti rudarjev, kjer je bil najboljši med najboljšimi in dolga leta praktično nedosegljiv. Prekoračeval je vse postavljene norme, ki so jih drugi

rudarji-vrtalci težko dosegli. V družbi se je rad razveselil in svojim tovarišem — rudarjem je bil vedno pripravljen pomagati z nasveti, ni pa maral delomrznežev.

V pnevmatična vrtalna kladiva, s katerimi si je služil kruh, je bil zaljubljen. Poverjeno mu orodje ni znal samo uporabljati, temveč tudi izredno dobro vzdrževati. Že kmalu po II. svetovni vojni smo pri nas v železarni Ravne začeli izdelovati posamezne kritične rezervne dele za razne tipe uvoženih pnevmatičnih vrtalnih kladiv, ker je bila dobava originalnih rezervnih delov zelo otežkočena oz. praktično ustavljena.

Rudarji so znani po tem, da se težko privadijo na kaj novega. V tem je bil Kapun zlata izjema. Vsako novo pnevmatično kladivo inozemskih proizvajalcev, ki so jih demonstrirali v Rudniku Mežica z željo, da se prebijejo na naš trg, je brez odpora sprejel na preizkušnjo, hvalil dobro in kritiziral slabo.

Prve v železarni Ravne izdelane rezervne dele je seveda dobil naš najbližji rudnik, to je Rudnik Mežica. Nekaj let po pričetku proizvodnje posameznih rezervnih delov za pnevmatična vrtalna kladiva tujih proizvajalcev smo izdelali lastno vrtalno kladivo tip RK-18 z navadnim izpuhom.

Takrat smo se praktično prvič srečali s Kapunom — vrtalcem, kajti ravno njemu je delovodja jame zaupal v preizkus to, prvo doma izdelano pnevmatično vrtalno kladivo. Pohvali in predvsem kritiki po prvem preizkusu je sledila predelava tipa RK-18 na isti tip z močnim izpuhom.

Zahtevi po težjem pnevmatičnem vrtalnem kladivu je sledila izdelava kladiva tipa RK-21. Z učinki tega tipa kladiv je bil zadovoljen tudi Kapun. Na podlagi tega se je Rudnik Mežica odločil, da postopoma izloči iz proizvodnje vse inozemske tipe pnevmatičnih vrtalnih kladiv in preide na domače vrtalno kladivo tipa RK-21, proizvodnje železarne Ravne, ki jih še danes s pridom uporablja.

Led v rudniku je bil prebit, vendar samo v rudniku Mežica. Na podlagi doseženega sporazuma med upravo rudnika Mežice in železarno Ravne nam je rudnik Mežica začel odstopati Kapuna, da je za železarno pričel demonstrirati pnevmatična vrtalna kladiva RK-18 in RK-21 v drugih rudnikih in gradbenih podjetjih v Jugoslaviji.

Kavarna v Domu železarjev tokrat ni odmevala od akordov električnih kitar, vendar je bilo od časa do časa kljub temu zelo bučno. Odmeval je aplavz nabito polne dvorane, aplavz za najboljše smučarje naše doline.

Svečano je bilo, zares. Smučarji Koroške so imeli obračun svojega dela. Delila so se priznanja, pokali, plakete, kolajne, diplome. Delili so jih med drugimi tudi predsednik občinske skupščine tov. Strmčnik, predsednik občinskega sindikalnega sveta tov. Jehart, tajnik občinske konference SZDL tov. Teržan, predsednik občinske konference zveze mladine tov. Večko ter ugledni telesnovzgojni funkcionarji od Črne do Raven. S svojo prisotnostjo in spodbudnimi besedami je svečano proglasitev obogatil tudi sekretar Smučarske zveze Slovenije tov. Rutar, omeniti pa moramo tudi navzočnost številnih staršev naših najboljših, ki so s svojo prisotnostjo pokazali, da se zanimajo za razvoj svojih hčera in sinov in doživeli so zanimiv in prijeten popoldan, ki bo brez dvoma še bolj utrdil vez med tekmovalci, funkcionarji in starši. Ta vez pa se zdi v današnjem času najbolj potrebna za premagovanje vseh ovir in zaprek, ki stojijo pred dela voljnimi funkcionarji, katerim vsekakor vse priznanje za trud, požrtvovalno delo in privrženost, ker brez tega bi tudi slavje koroških smučarjev v domači in mednarodni areni izostalo.

»Ati, zakaj jaz nisem dobil poziva?« je spraševal ves nesrečen mladi Bojan iz Mežice svojega očeta. Vabila za svečano podelitev priznanj, v generalni uvrstitvi za

Nikoli ne bom pozabil njegovega pripovedovanja ob povratku iz rudnika Raša, češ da so ga tamkajšnji rudarji fizično napadli, ker jim je z vrtanjem z našim pnevmatičnim vrtalnim kladivom RK-21 in podporno nogo daleč prekoračil vse ustaljene norme. Težko jih je prepričal, še težje navadil na delo s podporno nogo in našim vrtalnim kladivom. Omehčali so se šele ob izplačilu osebnih dohodkov, ko so zaslužili znatno več ob manjšem naporu. Od takrat naprej pa je imel zopet težave, ker so ga pričeli vsi rudarji vabiti na domove in gostiti. Še po vrnitvi domov so prihajala pisma z zahvalami in vabili na ponoven obisk.

Z upokojitvijo leta 1960 se Kapun ni odrekel svojemu konjičku. Nastavljen je bil kot delovodja na poskusnem delovišču železarne Ravne v jami rudnika Mežica. Vestno in marljivo je zapisoval vse podatke o učinkih, porabi zraka, vzdržljivosti posameznih kompletov in rezervnih delov kot tudi monoblok svedrov, proizvodnjo katerih smo ravno v tem času začeli osvajati. Še vedno pa je vršil demonstracije z našimi pnevmatičnimi orodji po vsej Jugoslaviji in tudi izven nje v Grčiji.

Bil je aktiven in zvest svojemu poklicu, dokler ga ni zahrbtna bolezen iztrgala iz naše sredine. Umril je 10. julija 1970.

Dragi Kapun, hvala ti za vse, kar si storil za nas!

P. Š.

Priznanja najboljšim smučarjem

sezono 1969/70, ki jih je razposlal strokovni odbor za zimski šport pri občinski zvezi za telesno kulturo, so Bojanovi vrstniki in drugi smučarji že dobili.

»Sel bom z njimi na Ravne, pa četudi ne bom dobil poziva!« je ternal in moledoval, in ko je zvečer vabilo čakalo, zatak-njeno za vrata, si je šele oddahnil. »Samo, da sem dobil poziv!« Takih, kot je Bojan, je bilo še več v Crni, v Mežici, na Prevaljah in Ravnah. Nestrpnost so čakali na stisk rok, na čestitke, na kolajno, diplomo, pokal ali plaketo. Samo da bi bili zraven, da bi šli ponosno in stopili na stopnico s številko 1, 2 ali 3 ali pa da bi stali tam zraven za peto, sedmo, deseto mesto. Ja, tudi deseto mesto v naši dolini, kjer imamo veliko smučarjev, veliko pomeni. Pa da bi vsi v dvorani, tudi ati ali mama čuli njegov priimek in ime.

Kako malo pravzaprav pričakuje ta mlada otroška duša. In kako je vzneta, kako živi v pričakovanju, in kakšna sreča je šele, ko temu cicibančku, pionirju ali mladincu obesi kdo okrog vratu kolajno, da jo lahko ponosno razkazuje doma, sosedovim, znancem, vrstnikom...

Svečano je bilo in tako mora biti vsako leto. Svečano za vse, ki so bili v kavarni, najbolj svečano za tiste, ki so stopili na najvišjo stopnico. To je vzpodbuda za vse, to se bo pokazalo zopet na prvih treningih, na prvih tekmah in tako vso sezono. Letos je bila kolajna, zakaj ne bi bila drugo leto plaketa? Stopiti na stopnico višje, to je želja, ki se vsem ne bo uresničila, gnala pa bo vse, spodbujala jih bo, saj so bili na svečani podelitvi predsednik

Na startu

Foto: R. Vončina

občine, predsednik sindikata, mladine, saj so bili tam vsi predsedniki klubov in društev pa starši — njegovi in njegovih prijateljev — vsi so ga gledali, ponosen je, a zaveda se tudi odgovornosti. Še boljši mora biti. Lahko bo, če bo še bolj treniral, bolj ubogal trenerja. Spoznal je, da je v naši dolini velika smučarska družina. Rad je v tej družini in ostati hoče v njej... Koroška smučarska družina! Skakalci iz Črne, alpski smučarji iz vse doline, tekači z Raven. Ja, to bi bila res mogočna smučarska družina. Mogoče pa je že!

Po razglasitvi rezultatov in podelitvi diplom je bilo na vrsti prikazovanje prvih kadrov filma o telesni kulturi na Koroškem, ki ga bo občinska zveza za telesno kulturo že letos dokončala in katerega je posvetila 350-letnici taljenja jekla na Koroškem, 50. obletnici ZK in SKOJ, 25-letnici osvoboditve in 20-letnici delavskega samoupravljanja.

In tudi pri prikazovanju filma je bilo močnejše marsikatero srce.

Mladi smučarji so bili seveda najbolj navdušeni. Videli so sami sebe. Res, ta popoldan ne bo hitro pozabljen in prav je tako. Dolgo naj živi med vsemi, tudi med tistimi, ki so se spomnili in zasledovali vse rezultate, preračunavali čase v točke, primerjali medsebojne nastope in zmage in na koncu le prišli do končnih rezultatov, na podlagi katerih so lahko določili najboljše za vso sezono 1969/70. Brez dvoma gre tu zasluga v prvi vrsti strokovnemu odboru za zimski šport in njegovemu predsedniku tov. Antonu Potočniku ter sekretariatu občinske zveze za telesno kulturo, ki je oskrbel potrebna finančna sredstva za nakup priznanj. Zahvala in priznanje!

In kateri so najboljši koroški smučarji? Prav je, da naštejemo vsaj prve tri v vsaki disciplini. Zaslužijo si to.

Pri skakalcih je med pionirji najboljši Kolarič, drugi Košelnik in tretji Bic. Pudgar Danilo vodi pred Ledinekom in Kun-

cem pri mladincih, pri članih pa je Drago Pudgar najboljši, sledita pa mu Kaker in Ivo Pudgar.

V alpskem smučanju jih je največ, najboljši pa so: pri cicibanih Lednik, Pusto-

slemšek in Vinkl, pri cicibankah Lečnikova, Šipkova in Vidrihova, Gologranc, Kotnik in A. Höcl so najboljši mlajši pionirji, Čepelnikova, Celcerjeva in Hovnikova pa najboljše mlajše pionirke. Pri starejših pionirjih je R. Höcl najboljši, Modrijan drugi, E. Fortin pa tretji. Kotnikova, Sušlnova in Čurinova so najboljše tri starejše pionirke. Pri mlajših mladincih je Potočnik pred Borštnerjem in Miknom, pri mlajših mladinkah pa so najboljše Ježeva, Kakerjeva in Dretnikova. Pri starejših mladincih je najboljši Plesec, sledita pa mu Novak in Štifter, medtem ko so Matvozova, Pavšetova in Golobova najboljše starejše mladinke. Najboljši član je Oto Pustoslemšek, sledita pa mu Fanel in Germadnik, Teževa Vida pa je najboljša članica.

Pri tekih so najboljši Maramšek, Mesarič in Peruš pri mlajših in Legner, Kovarčec ter Gregorc pri starejših pionirjih. Pri mladincih so najboljši Mozgan, Ugrin in Šardi, Gorenšek je najboljši mlajši član, Bavčetova najboljša članica in mladinka, Dretnik, Bavče in Karpač pa najboljši člani.

Mislili smo, da kolajna, diploma ali pokal za trud in uspehe enoletnega dela ni veliko. Zmotili smo se. Veliko je! A veliko samo tedaj, če smo zbrani vsi: tekmovalci, funkcionarji, starši in predstavniki družbeno političnih organizacij. Tedaj ta skromna trofeja veliko pomeni za tistega, ki jo dobi, in za vse nas, ki smo poleg. In prav zato naj to ostane tudi v bodoče.

-ate-

Kaj delajo majhni

Sistem financiranja sredstev za telesno kulturo dela danes (to moramo priznati) vrsto problemov in težav. Posebno so prizadeti majhni športni klubi, ki pri delitvi sklada za društveno dejavnost dobijo minimalna sredstva, ki zadostujejo le za operativno. Ni treba podrobneje utemeljevati, da je telesna kultura bolj in bolj družbena zadeva in ne le stvar posameznika, ki se s športom ukvarja za zabavo in razvedrilo. Vse bolj prodirajo spoznanja, da telesna kultura varuje in utrjuje človekovo zdravje, ogroženo od sodobnega načina življenja, povečuje njegovo delovno sposobnost, plemeniti njegovo naravo, bogati njegov prosti čas, skratka, podaljšuje človekovo ustvarjalnost in življenjsko dobo.

Prav zaradi tega ugotavljajo ljudje v teh športnih klubih, da je aktivnost vedno dražja, izdatki večji, sredstva pa vse manjša. In tako pridemo do one naše pogoste, reklo bi se — nacionalne parole: znajdi se! Če govorimo o poslovnih, gibčnih in sposobnih ljudeh, ki vodijo športni klub ali društvo, se denarna sredstva še nekako najdejo. Prav gotovo pa, če je na krmilu kluba ali društva poznana oseba. Toda vse organizacije se ne morejo pohvaliti, da imajo v svojih vrstah »osebnost« ali pa sposobne člane upravnih odborov. Pa tudi njihove možnosti so vse manjše, ker je ekonomska računica prodrla v vse gospodarske organizacije in je vse težje kaj iztržiti za šport.

Naposled tudi ni vse v redu, da moramo zmeraj kaj prositi, da iščemo »zveze«, da poskušamo dobiti denar na način, ki ni najbolj popularen. Vsekakor pa je težko v prvi vrsti onim, ki ga morajo dati, in tudi onim, ki ga morajo dobiti.

Mislím, da nas lahko skrbi nekaj drugega: ali se lahko pomirimo s tem, da se del telesne kulture financira na takšne stihijske in neplanske načine?

Občinska zveza za telesno kulturo se res trudi, da bi našla primerne oblike financiranja, vendar bi se moralo to urediti čimprej, dokler se od teh športnih društev in klubov

pričakujejo boljši rezultati. Vsekakor se rezultati ne morejo doseči brez planskega dela, strokovnosti, prizadevnosti in zanesljivih finančnih sredstev. Lahko rečemo, da imamo že dosti primerov, ki kažejo, kako nam upada ta ali ona športna dejavnost. Upadanje pa se ne bo ustavilo, temveč še povečalo.

Kaj torej podvzeti, da bi tudi »majhni« ne ostali prepuščeni sami sebi? Ponovil bi besede, ki jih je zapisal tov. Jože Šater:

Da ne bo pomote in bo kdo mislil, da ObZTK ne pomaga ali ne bo več pomagala klubom in društvom, češ pomagala jim je na svet (če že ne, da je kriva, ker sploh obstajajo oziroma živijo), sedaj pa jim išče drugega očeta. Ne! ObZTK je v prvi vrsti za množično telesno kulturo in ve, da je množično vključevanje pionirjev in mladincev le v njihovi delovni sredini, v njihovem športnem društvu. A nihče naj ne pozabi, da ObZTK režejo drugi kruh, in če bo v bodoče rezina večja — debelejša, bodo tudi športna društva deležna večje gnotne pomoči.

Zatorej je potrebno, da vsi skrbimo in podpiramo sklep občinske skupščine, da gospodarske organizacije obvezno plačajo sredstva, predvidena za športno dejavnost v občini, da se zavzemamo za debelejšo — večjo rezino in se rešimo problema, za katerega res smatram, da je problem, in poživimo našo športno dejavnost tudi v majhnih klubih in društvih. Treba je najti tudi strožje ukrepe za tiste gospodarske organizacije, ki ne upoštevajo družbenega dogovora za financiranje telesno vzgojnih, športnih in drugih društev.

Prav nič tudi ne bi škodilo, če bi odpadlo nekaj nesposobnih klubov in bi se osredotočili na nekoliko ožjem krogu in gojili panoge, ki imajo v našem kraju večje pogoje, kot npr. smučanje, odbojka, rekreacija članov sindikata na območju občine itn.

Vse odnose tega področja vključno s samoupravnimi pravicami, ki so danes bliže urniščevanju, bomo lažje in prej uredili, če jih bomo trezno presojali v celoti, ne pa nasedli

Da bo šotor trdno stal

raznim zagovornikom čimmanj urejenega stanja. Škoda je predvsem v tem, da razvzlammo pereče probleme za nazaj, namesto da bi imeli že vsaj nekatere zakonske predpise, ki bi omogočali nadaljnjo ustrezno graditev sistema tudi tega dela športne dejavnosti, če jo v interesu zabave željnih ljudi želimo imeti, saj za šport in telesno kulturo v celoti koristi od tega ni videti in pričakovati. Zahtevati moramo take rešitve in ukrepe, ki bodo zagotovili normalen razvoj vse telesne kulture.

Milan Pečovnik

Ravenski taborniki republiški prvaki

Letošnje leto so se ravenski taborniki odreda »Koroških jeklarjev« prvič udeležili republiškega mnogoboja za medvedke in čebelice, ki je bil prirejen v Poljčah pri Begunjah. Na njem je tekmovalo 150 MČ iz raznih krajev. Mnogoboj je potekal tudi v okviru V. zleta Zveze tabornikov Jugoslavije, ki ga prirejajo taborniki širom naše domovine, letos pa so ga priredili v Lescah pri Bledu. Letošnji zlet je potekal v proslavitvi 20. obletnice obstoja ZTJ. Udeležili so se ga taborniki iz vseh socialističnih republik ter iz zamejstva.

Republiški mnogoboj za MČ je potekal v dveh starostnih skupinah od 7 do 9 let in od 9 do 12 let. Vsaka tekmovalna ekipa je štela 5 članov. Ravenski taborniki — medvedki — so tekmovali v drugi starostni skupini. Tekmovanje je potekalo v taborniških veččinah: orientacijskem pohodu, kurjenju ognjev, premagovanju ovir, lokostrelstvu, v igri med dvema ognjema, šaljivem tekmovalstvu ter v drugih tekmovalnih panogah.

Ekipa ravenških medvedkov se je zelo dobro odrezala in dosegla naziv republiškega prvaka. Za ta veliki uspeh jim res čestitamo. Pohvaliti moramo tudi njihovega vodnika Bojana Kranjca, ki je svojo tekmovalno ekipo res dobro izuril. V prostem času so bili za MČ organizirani razni pohodi ter izleti v okolico, ob večerih pa

so bile ob tabornem ognju kulturno zabavne prireditve ter filmske in lutkovne predstave. Prirejeno je bilo srečanje z mladinskimi pisatelji, obiskali pa so tudi spomenike, grobišča in muzeje iz NOB. Bili so v Bohinju, na Bledu, v Vrbi so obiskali Prešernovo rojstno hišo, v Radovljici so si ogledali čebelarški muzej, na Pokljuki pa spomenik NOB.

Na tem republiškem mnogoboju so taborniki navezali prijateljske odnose s taborniki iz drugih krajev.

Dnevi so hitro minili. Treba se je bilo posloviti od lepega in prijaznega gorenjskega kraja ter od znancev in prijateljev. 150 medvedkov in čebelic se je razšlo na svoje domove z željo, da se ponovno srečajo in pomerijo v znanju taborniških veščin.

Karlo Krevh

HUMOR

Nesporazum

»Včeraj sem dobil prekrasnega psa za svojo ženo.«

»Srečkovič! Tako bi tudi jaz takoj zamenjal!«

Otroška modrost

— Striček, si poročen?

— Ne, moja mala.

— Kdo pa ti potem reče, kaj moraš delati?

Kako pa to

— Obtoženi, upam, da vas zadnjikrat vidim.

— Kako pa to? Ali vas bodo premestili?

Redakcija te številke je bila zaključena 13. avgusta 1970.

Izdajata upravni odbor Železarne Ravne in skupščina občine Ravne na Koroškem. Ureja uredniški odbor: Jože Delalut, Franc Fale, Marjan Kolar, Franciška Korošec, Janez Mrdavšič, Jože Rudl, Jože Šater, Drago Vončina, Milan Zafošnik. Odgovorni urednik: Marjan Kolar. Telefon: 86-030, interni 304. Tisk: CP Mariborski tisk, Maribor.

Ogorek
Foto: A. Sertel

